

ΤΕΚΜΗΡΙΑ

ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 1922-1930

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

Φωτογραφικά αντίγραφα πρωτότυπου
αρχειακού υλικού

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Υπεύθυνος σειράς: Ανδρέας Κακριδής

Σωκράτης Κοσμίδης (2019), *Ημερολόγιο, 1941-1945. Από την Αθήνα στο Λονδίνο με την εξόριστη κυβέρνηση: ένας υπάλληλος της Τράπεζας της Ελλάδος αφηγείται*.
Εισαγωγή-μεταγραφή-σημειώσεις:
Άντζελα Καραπάνου.

Κυριάκος Βαρβαρέσος (2019), *Η ελληνική οικονομική κατάσταση. Υπόμνημα προς τον Υφυπουργό Εξωτερικών Dean Acheson, 1946*,
Εισαγωγή: Σωτήρης Ριζάς.

Τα βιβλία της σειράς «Τεκμήρια από το Ιστορικό Αρχείο» συνοδεύονται από ηλεκτρονικό παράρτημα, που περιέχει τα φωτογραφικά αντίγραφα του πρωτότυπου αρχειακού υλικού.

Το παρόν ηλεκτρονικό παράρτημα βρίσκεται αναρτημένο στο διαδίκτυο και είναι ελεύθερα προσβάσιμο στο <https://doi.org/10.52903/ccrd.d3.2021>

Η Τράπεζα της Ελλάδος παραμένει αποκλειστική κάτοχος του αρχειακού υλικού και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που κατέχει επ' αυτού.

Τα φωτογραφικά αντίγραφα του πρωτότυπου αρχειακού υλικού διατίθενται στους αναγνώστες/ερευνητές για προσωπική χρήση.

Απαγορεύεται ρητά οποιαδήποτε περαιτέρω μερική ή ολική αναπαραγωγή, έκδοση ή έκθεση με μηχανικό, ψηφιακό ή ηλεκτρονικό τρόπο χωρίς την έγγραφη άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης

Ελ. Βενιζέλου 21, 102 50 Αθήνα

Τηλ.: 210 320 3562

© Σεπτέμβριος 2021 – ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. **Οι πρόσφυγες σε Ελλάδα και Μικρά Ασία**
Αποσπάσματα Έκθεσης Νάνσεν, 18 Νοεμβρίου 1922
2. **Ίδρυση της Επιτροπής Αποκατάστασεως Προσφύγων**
Νομοθετικό Διάταγμα, 13 Οκτωβρίου 1923
Παράρτημα: Καταστατικόν της ΕΑΠ
3. **Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων**
Επιστολή, 4 Απριλίου 1924
4. **Διαπραγματεύσεις για το Πρωτόκολλο της Γενεύης**
 - 4.1. Σημείωμα κ. Τσουδερού, χ.χ.
 - 4.2. Υπόμνημα κ. Κάμπελλ επί σημειώματος κ. Τσουδερού, 1 Ιουνίου 1924
 - 4.3. Σημείωμα επεξηγηματικόν κ. Τσουδερού επί υπομνήματος κ. Κάμπελλ, χ.χ.
5. **Έκθεση Τσουδερού στη Δημοσιονομική Επιτροπή**
Έκθεση Τσουδερού, υποβληθείσα στη Δημοσιονομική Επιτροπή της Κοινωνίας των Εθνών, 6 Σεπτεμβρίου 1924
6. **Συλλογή στατιστικών προσφυγικής αποκατάστασης**
Συλλογή των κυριωτέρων στατιστικών των αφορωσών την ανταλλαγήν των πληθυσμών και προσφυγικήν αποκατάστασιν μετά αναλύσεως και επεξηγήσεων, υπό Α. Α. Πάλλη, Μέλους του Συμβουλίου της ΕΑΠ, Αθήνα 1929
7. **36η Σύνοδος Δημοσιονομικής Επιτροπής**
 - 7.1. Απόσπασμα πρακτικών δεύτερης συνεδρίασης, 31 Αυγούστου 1929
 - 7.2. Απόσπασμα πρακτικών τέταρτης συνεδρίασης, 2 Σεπτεμβρίου 1929
8. **37η Σύνοδος Δημοσιονομικής Επιτροπής**
Απόσπασμα πρακτικών έβδομης συνεδρίασης, 23 Ιανουαρίου 1930
9. **38η Σύνοδος Δημοσιονομικής Επιτροπής**
Απόσπασμα πρακτικών πρώτης συνεδρίασης, 8 Μαΐου 1930

Αποσπάσματα Έκθεσης Νάνσεν, 18 Νοεμβρίου 1922

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	League of Nations. Report by Dr. Nansen. Geneva, November 18, 1922, C.736(a).M477.1922, Section II, απόσπασμα του οποίου αναδημοσιεύεται στο League of Nations, The settlement of Greek Refugees, Geneva, October 30, 1924, C.524.M.187.1924.II, Section I.
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Πρωτόκολλο Γενεύης· Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο· σύμβαση προσφυγικού δανείου· σύμβαση πρώτης προκαταβολής
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	IATE A3-S1-Y2-F20-T56
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Πρωτότυπο στα αγγλικά· στο βιβλίο παρατίθενται σε ελληνική μετάφραση οι σελίδες 8-9 του τεκμηρίου.

[Distributed to the Council
and the Members of the League]

90/56/1 18/56
C. 524. M. 187. 1924. II.

Geneva, October 30th, 1924.

LEAGUE OF NATIONS

THE

SETTLEMENT OF GREEK REFUGEES

SCHEME FOR AN INTERNATIONAL LOAN

PROTOCOL

Arranged by the League of Nations and signed at Geneva on September 29th, 1923.

Amended by the Additional Act signed at Geneva on September 19th, 1924

WITH THE RELEVANT DOCUMENTS
AND PUBLIC STATEMENTS, INCLUDING THE STATUTES
OF THE REFUGEE SETTLEMENT COMMISSION

20/56/2

CONTENTS

	Page
Preface by Sir Arthur Salter.	3
I. Extracts from the Report by Dr. Nansen, November 18th, 1922.	8
II. Resolution adopted by the Council of the League of Nations, April 23rd, 1923.	9
III. Extracts from the Report of the Financial Committee, June 25th, 1923.	10
IV. Letter from the Greek Minister in London to the Secretary-General, August 16th, 1923.	13
V. Extract from the Minutes of the Twenty-sixth Session of the Council of the League of Nations, September 29th, 1923.	14
VI. Report of the Refugee Settlement Commission (August 25th, 1924).	16
VII. Report of the Financial Committee on the proposed amendments to the Protocol and the Statute (September 12th, 1924).	22
VIII. Resolutions adopted by the Council and the Fifth Assembly of the League of Nations (September 1924).	28
IX. Protocol and Statutes relating to the settlement of refugees in Greece, signed at Geneva on September 20th, 1923, and amended by additional act on September 19th, 1924.	29
X. Declarations signed by three Governments concerning the International Financial Commission at Athens (1923 and 1924).	33
XI. Memorandum addressed by M. Tsouderos, Greek Minister for Finance, to the Financial Committee relating to revenues assigned to the refugees loan (September 18th, 1924).	34
XII. Declaration by Mr. Morgenthau and Mr. Campbell, September 11th, 1924.	39

20/5618

[C. 736 (a). 1922]

I

EXTRACTS FROM A REPORT BY DR. NANSEN

Geneva, November 18th, 1922.

PART II. — THE QUESTION OF REFUGEES IN GREECE AND ASIA MINOR.

1. Immediately after the close of the session of the Assembly of the League of Nations, I proceeded to Constantinople to carry out the enquiries into the problem of the refugees in the Near East with which the Assembly had charged me.

From Constantinople I proceeded on a journey of inspection through Eastern Thrace and from there to Athens.

In Constantinople, Salonica and Athens I had the advantage of establishing close contact on the problem of refugees with all the competent authorities of the Turkish and Greek Governments and with the leaders of the relief organisations which have already begun to bring assistance to the refugees. The conclusions which I venture to present to the Council of the League of Nations in this report are therefore based on a close study of the actual situation, and are arrived at after careful consideration of the problems which it raised.

2. Although I was prepared to make a journey in Asia Minor, I was unfortunately not able to carry this intention into effect. I have had therefore to rely for my information concerning the situation in Asia Minor upon what I have been able to learn from official sources and from relief workers on the spot. I am satisfied, however, from what they have told me, that there has been real distress on a large scale among a great number of the population inhabiting the area in which the military operations of September last were carried out, and I endeavoured to do what I could to assist the authorities of the Turkish Red Crescent in alleviating this distress. I despatched 200 tons of flour, bought with the funds placed at my disposal by the Assembly of the League, to Smyrna. I also provided transport for a number of Turkish refugees from Constantinople to reach their homes on the shores of Asia Minor in time to carry through the autumn cultivation of their fields. Colonel Gauthier, the representative of the League of Nations Epidemic Commission, was able to come to the aid of the Turkish Red Crescent with medical supplies, especially vaccine and serum. The International Red Cross has also brought a certain amount of relief and a number of blankets to Smyrna, and the American Red Cross and the Near East Relief are carrying out work of assistance on a generous scale.

Nevertheless, it is clear, from the evidence which I have received, that the situation of the population in this area of Asia Minor, although undoubtedly serious, is one with which the Turkish authorities are in a position to deal without great assistance from outside, and I do not think that the problem there is comparable in gravity to that of the refugees in Greece.

3. There are already, within the frontiers of Greece, refugees of Greek and Armenian race amounting, according to information received, to not less than 900,000. The collection of exact statistics is still a matter of great difficulty, but it appears that at least 50,000, and probably a greater number, of these refugees are Armenians. To these Armenians the Greek Government is, with great generosity, extending hospitality and relief.

It is calculated that, of the 900,000 refugees, approximately 300,000 are from Eastern Thrace and the remainder from Asia Minor. Those from Eastern Thrace who left their homes after the conclusion of the Armistice of Mudania are in comparatively good conditions. They were able to bring away with them at least some of their movable possessions, including for the most part their cattle, wagons, clothing and in some cases their agricultural implements. Although they were obliged to leave behind the abundant crops which they had reaped this year, they have nevertheless, generally speaking, a certain amount of money.

The refugees from Asia Minor, on the other hand, have left their homes with such precipitation that they have no other possessions of any kind than the light summer clothes which they wear. They urgently require not only shelter but also winter clothing and blankets to enable them to face the severity of the coming winter; they are also without any money with which to supply themselves with food.

- 9 -

18/56
20/56/9

The Greek Government has made great efforts to distribute these refugees throughout the country in such a way as to permit of their absorption by the local population.

For the refugees from Eastern Thrace who are agriculturists, this absorption is less difficult, and a certain measure of success has already been achieved in placing them on the vacant lands in Macedonia and Western Thrace, where they will be able to grow for next year the crops which they will require to enable them to live. For the whole of the refugees from Asia Minor, however, and for the town population from Eastern Thrace, the difficulties are far greater. In spite of the great efforts which have been made by the Greek Government and people, and by the various relief agencies, the situation of these refugees is very grave.

4. It is not possible to give in this report a detailed account of the work which is being done and the problems that are being dealt with by the relief agencies. I will on a later occasion give a detailed account to the Council of the use which I have made of the funds placed at my disposal. I succeeded in acquiring a considerable quantity of flour with the least possible delay, which was used to meet a difficult situation on the islands of Samos and Chios. League representatives are now carrying out direct relief in Western Thrace. I venture to appeal urgently and insistently to the Governments of the Members of the League to provide the further contributions which are required to enable me to acquire the whole of the £50,000 promised by the British Government when a similar sum has been contributed by the other Members of the League...

I am very happy to be able to say that the American Red Cross, under the able leadership of Dr. Ross Hill, has come into the field and is now bringing help in the form of food and other direct relief which will go far to solve the most immediate problems. The American people, through the agency of the American Red Cross, are thus about to add another chapter to their already long record of great acts of charity. It may be hoped that, if the response to the appeal for charity from other quarters of the world is equally generous, and if there is no further influx of refugees into Greece, the problem of feeding the refugees during the next few months may be satisfactorily solved. This result can only be achieved, however, if the charitable organisations of other countries make a response corresponding in degree to that of the American Red Cross...

7. I need not draw the attention of the Council of the League in any detail to the serious results which the situation I have described must entail for the Greek State. It inevitably imposes a terrible strain upon its financial, economic and moral resources. If the food supply for this vast influx of refugees were to break down, it might threaten the whole social and economic stability not only of Greece itself but even of neighbouring countries in the Near East...

In my opinion, the only way in which the necessary capital can be found is by some form of international loan. I believe it is in the interests of the other Members of the League that such an international loan should be granted to the Greek people to enable them to re-establish on a firm footing their national economy. I venture to hope that this is a question which the Governments concerned, acting through the Council of the League of Nations or otherwise as they may think fit, may find it possible to study at the earliest possible moment. There is no need to add that the Greek Government would be prepared to allocate revenues for the payment of the interest and the amortisation of the capital of such a loan...

H

RESOLUTION ADOPTED BY THE COUNCIL OF THE LEAGUE
OF NATIONS ON APRIL 23rd, 1923
(*Fourteenth Meeting, Twenty-Fourth Session*).

The Council, having heard Dr. Nansen's statement as to the position of the refugee problem in Greece;

Understanding that the Greek Government is now engaged in collecting the essential information which the Financial Committee requires in order to examine, in accordance with the authorisation already given by the Council, the practicability of the flotation of a loan on the basis of securities which Greece could offer;

Now requests the High Commissariat, in consultation with the Greek Government,

GREEK REF.

Νομοθετικό Διάταγμα, 13 Οκτωβρίου 1923

Παράρτημα: Καταστατικόν της ΕΑΠ

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Νομοθετικό Διάταγμα περί κυρώσεως του εν Γενεύη υπογραφέντος πρωτοκόλλου περί αποκαταστάσεως των εν Ελλάδι προσφύγων και ιδρύσεως Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, κ.λπ., Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος, 13 Οκτωβρίου 1923, Τεύχος Πρώτον, Αριθμός Φύλλου 289.
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Πρωτόκολλο Γενεύης· Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο· σύμβαση προσφυγικού δανείου· σύμβαση πρώτης προκαταβολής
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	IATE A3-S1-Y2-F20-T60
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Πρωτότυπο στα ελληνικά και αγγλικά· στο βιβλίο μεταγράφεται μόνο το ελληνικό κείμενο.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1923

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

*Αριθμός φύλλου 281

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νομοθετικά διατάγματα

Page 100. The first of the two is a letter from the author to the
editor of the "Lancet" and the second is a letter from the
editor of the "Lancet" to the author. The first letter is dated
1850 and the second is dated 1851. The first letter is
dated 1850 and the second is dated 1851.

NOMOTHETIKA DIATAGMATATA

Προβλ. *Κριτική των Εργων του Γρηγορίου Νταλμαζίνου*, εκδ. Α. Μανδηλαρά, 1997, σ. 11.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΗΝ ΠΡΟΚΥΡΑΝΟΝ ΤΗΝ ΤΗΝ 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1922 ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΠΡΟΤΙΝ ΤΩ ΠΑΤΡΙΣΤΕΡΕ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ, ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΕΙΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΙΝ.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ

Ἀφικνέσθαι εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐν Ἑλλάδι προσηγμένων
καὶ εἰς τὴν πρὸς τοῦτο ἰδούσιν Ἐκκλησίᾳ ἀποκαταστά-
σεως προσηγμένων.

[illegible]

4. Η Ελληνική Κυβέρνησις αναλαμβάνει να υλοποιήσει την Αποκαταστατική Προσφορά, η οποία δεν αποτελείται από δόσεις και την οποία η Ελβετία, της διαπραγματεύσεως εν τη Κωνσταντινί, όπως αποτελεί παραρτήμα του παρόντος πρωτοκόλλου και θεωρείται ως αποδεκτόν απόσπασμα παλαιού λόγιου. Η Ελβετία δίδει της ΕΛΛΑΔΟΣ τας Πρωτοκόλλους ταύτας, και τας Παραρτήμας, ως αποδεκτάς διδύμους δι της Ε.Λ.Κ. Καί εφόσον ελπίει να δώσιν την ΕΛΛΑΔΙΝΙΝΝΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ μετὰ διατάξιν της Ελληνικής και της τῆς Ελβετίας τῆς Κυβερνήσεως δι τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν ὅτι οὐκ ἀπορρίπτει τὰς προδιαγεγραμμένους διδύμους καὶ προσέτι. Τὰ παρὰ ταῦτα διὰ λόγων ἀνεκτικῶς ὡς αὐτὴ καὶ ἐν κατωτέρῳ πρὸς τὴν Ελβετίαν της Κυβερνήσεως, ὅραται ἐν μεταβολῇ θέλει συνεννοῖσθαι εἰς αὐτὴν ἀνὰ τὰς συναντήσεις τοῦ Συμβουλίου.

ρ. Η ΕΟ. Κυβερνήσεις αναλαμβάνει να επχωρήσει προς

* Author unknown

[illegible]

Τὸ κερὶς γὰρ ἐστὶν τὸ ἀποδοῦναι ἀποδοχὰς διὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Καθολικῆς καὶ ἐκτελεσθῆναι ἐκ τῆς τοῦ Κράτους.

¹Er. Adair, 16-18 October 1923.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β

‘O Heliōs

Σ. Γονατῆς

T 3 M 12

1954-1955

Μ. Μίσσιος, Γ. Παπανδρίου, Κ. Γόντικας, Γ. Κορινθιάς,
Α. Χατζηκυριάκος, Α. Σακαλλαρόπουλος, Α. Δο-
ξιάδης, Π. Μυρομιγιάλης, Κ. Βούλγαρης.

PROTOCOL

Relating to the settlement of refugees in Greece and the creation for this purpose of a Refugee Settlement Commission.

The undersigned acting in the name of the Hellenic government and duly authorised for the purpose, accepts on behalf of the Hellenic Government the following plan, which has been approved by the Council of the League of Nations for the establishment of a Refugees Settlement Commission and the Settlement in Greece of refugees upon lands to be assigned to the Commission or otherwise in productive work.

1. The Hellenic Government undertakes to establish a Refugee Settlement Commission to possess the constitution, capacity and functions set out in the Organic Statutes which form an annex to the present Protocol and are considered as being an integral part thereof. The ratification of the Protocol and of the Annexed by Greece shall constitute an assurance that the Hellenic Government has taken the measures required by the internal law of the country to establish the Commission and ensure to it during the period of its existence the prescribed capacity and powers. Particulars concerning these measures shall forthwith be communicated to the Council of the League and no alteration in them shall be made without the Council's consent.

14. The Hellenic Government undertakes to assign

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ)

to the Refugees Settlement Commission to be held by it, as its absolute property for the purposes contemplated by its Statutes, an amount of land of not less than 500,000 hectares approved by the Commission as suitable for the said purposes in regard to both its character and situation.

III. The Hellenic Government will secure that any advances which have been obtained by the National Bank of Greece, in connection with the Refugee Settlement Commission Foundation, for the purpose of the establishment of Refugees in productive work in Greece, shall be forthwith placed at the disposal of the Commission.

IV. The Hellenic Government will as soon as possible raise a loan, or loans, to an amount not falling below the equivalent of three million pounds sterling, nor exceeding the equivalent of six million pounds sterling, and will arrange for the subscription by Greek Banks or financial groups of not less than the equivalent of one million pounds sterling of such loan or loans. The issuing houses shall place the whole proceeds of the loan or loans directly under the disposal of the Refugee Settlement Commission for the purposes specified in its Organic Statute, and for the repayment, if necessary, of any advances.

IV. The Services of the loan to be raised in pursuance of Article IV shall be assured in the first instance by the International Financial Commission established by the Law on the International Control of February 20th, 1898 (in accordance with the consent given by the Governments at present represented on that Commission by the Declaration annexed to this Protocol) out of certain public Greek revenues in accordance with the following provisions:

(1) Such revenues and surplus revenues as may be agreed upon between prospective lenders and the Hellenic Government (for example those indicated in Schedule 1) shall be assigned to and placed under the control of the International Financial Commission, and shall be collected and paid to that Commission.

2. The revenues and surplus revenues above-mentioned shall, so far as is considered necessary, be held and applied by the International Financial Commission for the purpose of meeting the service of loans raised in accordance with Article IV.

The service of the loan shall also be a first charge upon the property and income of the Refugees Settlement Commission.

VI. The Hellenic Government undertakes not to create any charges by way of security without the consent of the International Financial Commission upon its other revenues, and, in particular, those specified in Schedule H, except for the purpose of meeting its external obligations or obtaining loans destined exclusively to improve the financial position of Greece so as to prevent depreciation of the exchange value of Greek currency and a consequent depreciation of the value of the revenues assigned under Article V. It further undertakes to make immediately and to persist in making every effort to secure as soon as possible a complete equilibrium between the ordinary receipts and the expenses of the State.

VII. The Hellenic Government undertakes to exempt the Refugee Settlement Commission from all taxes

2083

[illegible]

8. Ἡ ἀπίστευα προκαταλέλει, γὰρ ἡμεῖς, εἰς ἀβύσσους
ἐπὶ τῆς Κε. τοῦτο δ' Ἀποκαταστατικὸν ἰσορροφίαν ἔχει
προκαταθέτω ἀπίστευα, τῆς πλῆθους τῶν ὁρῶν ἢ πάσης ἁλλῆς
ἀποκαταστάσεως.

[illegible]

10. Οδούς 3 διαίτης του παρόντος Προτοκόλλου ή του επόμενου Κανονισμού είναι πιστέψιμα καὶ εὐδοκίμως γινώσκοντες τὸν νομοθέτην τῆς ἑλλικ. Κυβερνήσεως, καὶ οὐκ ἀποκρίνεται ὁ νομοθέτης τῶν ἑλλικ. νομοθετικῶν ἐκτελεστικῶν ἀρχῶν τῆς ἑλλικ. Κυβερνήσεως ἐπὶ τῇ ἀποφασιστικῇ ἐκτελεστικῇ ἀποφασίσσει τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῇ 30 Ἰανουαρίου 1923, ἡ δυνάμει τῆς ἑλλικ. νομοθετικῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῇ Ἀποφασιστικῇ, Ματανομήσει τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῇ 27 Νεοφωτίου 1919.

[illegible]

1211 BN: *reperitur aliquid de rebus que sunt in regno
venerabilis patris Henrici regis Anglorum et Cantuariensis
archiepiscopi et Thome de Cantuariensis archidiaconi.*

113. "De rebus in quibusdam locis..."

14. Το ποσό Προβλεπόμενου να αποδοθεί και η επιχορήγηση να καλυφθεί από τη Διεύθυνση της Εκπαίδευσης του Δήμου είναι: ευρώ, και το ποσό προπληρωστικό: ευρώ.

15. Ορισμός 1943, 64ος Αρ. άρθρο, άρθρο 2ος παρ. 2, - αναφορικά με την επιχορήγηση.

«*Насколько вы знаете, в Ленинградском, Советском Экономическом и Социальном Университете в Санкт-Петербурге*»

Επίσης, Γερμανία το 2008 Σεπτεμβρίου 1993, ως δραστικό
καταδυσμένον από το Γερμανικό το Κοινωνικό των Ε
Εθνών και να υποστηρίξει με το 55 ως το 1993 ως
χρημ. από δανείζον.

ΚΥΡΥΣ. Α. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

and charges, whether general or local, in respect of all operations and property of the Commission and, in particular, of the lands assigned to it or any transaction affecting such lands; and to pay in respect of each financial year to the Commission (or to the International Financial Commission if the Refugee Settlement Commission is dissolved) the total sum at which the occupiers of lands originally assigned to the Refugee Settlement Commission and still continuing to be its property (or if the Refugee Settlement Commission is dissolved, held at the disposal of the International Financial Commission pursuant to arrangements made in connection with such dissolution) are assessed for taxation upon such lands for such year, until the loans raised in pursuance of Article IV are completely repaid.

VIII. The reimbursement of advances made to refugees by the Refugee Settlement Commission shall have priority over taxation or any other claim.

IX. The Hellenic Government, accepting the provisions contained in the Organic Statute of the Refugees Settlement Commission, under which the Council of the League of Nations may enquire into and exercise a supervision over the activities of the Commission undertakes to facilitate any enquiries which the Council may direct, and to accept and give effect to the Council's decisions taken thereupon in so far as they require action by the Hellenic Government.

X. Nothing in this Protocol or the Organic Statute thereto annexed shall change in any way the obligation of the Hellenic Government under the Greek-Turkish Exchange of Populations Convention signed at Lausanne on January 30th, 1923 or under the Greco-Bulgarian Reciprocal Emigration Convention signed at Neuilly-sur-Seine, on November 27th, 1919.

XL The obligations assumed by the Hellenic Government under this Protocol shall cease as soon as the Refugee Settlement Commission shall have been dissolved and the loans raised in accordance with Article IV of this Protocol have been repaid in full.

XII. In the event of any difference as to the interpretation of this Protocol, the opinion of the Council of the League of Nations will be accepted.

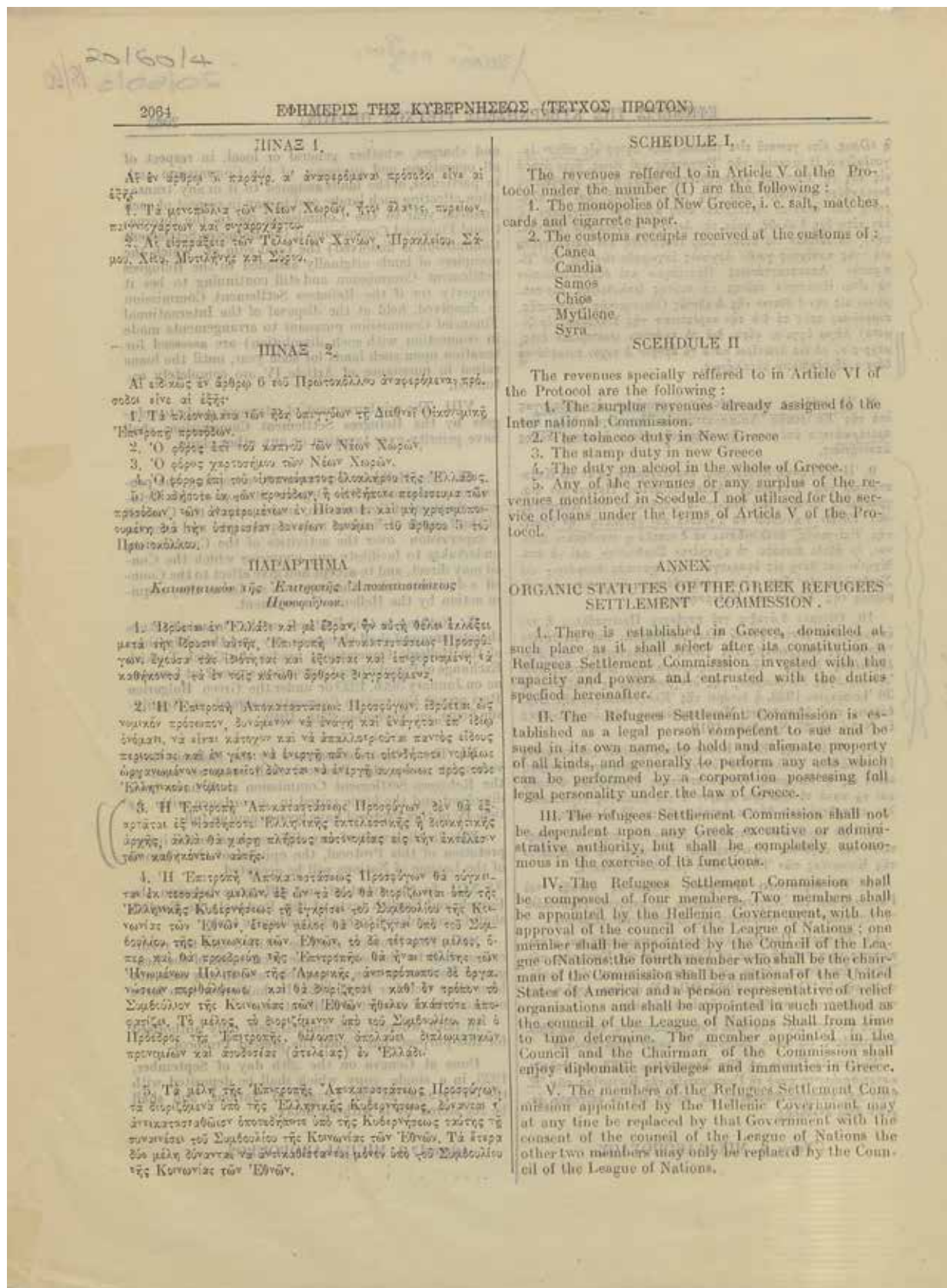
* XIII. In the event of any difference between the French and English texts of this Protocol, the English shall be considered to be the authentic text.

XIV. This Protocol shall be ratified and the ratification shall be deposited at the Secretariat of the League of Nations as soon as possible and in any case no later than October 15th, 1923. It shall enter into force on the date of deposit of ratification.

In faith whereof, the undersigned, duly authorized for this purpose, has signed the present Protocol.

Done at Geneva on the 29th day of September 1923, in a single copy which shall be deposited with the Secretariat of the League of Nations, and shall be registered by it without delay.

(signed) A. MICHALAKOPOULOS

343.—The salaries of the two members of the Helénic Settlement Commission, appointed by the Hellenic Government, shall be fixed by that Government; the salaries of the other two members shall be fixed by the Council of the League of Nations. The salaries of all the members shall be payable out of the funds of the Commission, but the Hellenic Government shall refund to the Commission amount of the two salaries fixed by it.

VII. The first appointments of members of the Refugees Settlement Commission shall be made not later than September 30th, 1923. Thereafter, if any vacancy on the Commission is not filled by the competent authorities, the Council of the League of Nations shall be competent forthwith to appoint a person to act and to exercise the full powers of the member whom he succeeds until such time as the competent appointing authority shall itself make an appointment. If the Commission shall enter upon its functions as soon as all four members have been appointed. In the event of temporary absence, the absent member shall designate a substitute who shall have the right to vote; failing which the Chairman or the member acting as Chairman shall designate such a substitute. In the event of the absence of the Chairman, the Chair shall be taken by the member appointed by the Council of the League of Nations, who shall have the same voting rights as the Chairman. The presence of the members or their substitutes including always the two members not appointed by the Hellenic Government or their duly appointed substitutes shall be necessary to form a quorum and validate decisions of the Settlement Commission.

VIII. The Commission shall take all its decisions by a majority vote of the members present at the meeting. In the event of the votes being equally divided, the Chairman shall have a second vote. Subject to any provisions in these Statutes, the Settlement Commission shall establish its own Rules of Procedure.

IX. The President, or in his absence his substitute will convene all meetings of the Settlement Commission, sign all documents and correspondence and be responsible for the execution of the decisions of the Settlement Commission.

X. The Refugee Settlement Commission shall have power to appoint and dismiss such personnel, either of Greek or (when necessary for special reasons) of foreign nationality as it may require for the discharge of its functions. The work of the Commission will be carried on as far as possible with the assistance of Greek central and local administrative authorities and of private organisations.

XL. The expenses of the Commission shall be payable out of the funds placed at its disposal or out of its income.

XII. The functions of the Refugee Settlement Commission shall be, by means of the lands assigned to it, the funds placed at its disposal and its own income, to promote the establishment of Refugees in productive work either upon the land or otherwise in Greece.

NHK: The Refugee Settlement Commission shall receive and hold in full ownership the lands which the

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ)

Hellenic Government undertakes to transfer to it under the Protocol signed on behalf of Greece at Geneva on September 29th, 1923, and shall apply such land for the purpose specified in Article XII above. The lands shall primarily be applied to the settlement of refugees thereon either as tenants or as owners, on the terms fixed by the Commission; but the Commission may, in its discretion, sell and hold by it to persons not refugees, provided that any sums raised by the Commission from the sale of such land shall be paid into special account and applied, by way of a sinking fund, to the redemption of the loan or loans referred to in Article XVI of these Statutes. The Commission shall land if such sale becomes necessary under the provisions of Article XVI.

Sales of land to persons not possessing Greek nationality shall require the consent of the Hellenic Government except in the case contemplated by the last sentence of the preceding paragraph.

XIV. The Refugees Settlement Commission shall receive and apply for the purpose specified in Article XII above any advances obtained by the National Bank of Greece for the purposes of establishment of Refugees in productive work in Greece, and the proceeds of the loans which the Hellenic Government undertakes to raise and pay over to the Commission under Protocol signed on behalf of Greece at Geneva on September 29th, 1923.

XV. The income and funds of the Refugee Settlement Commission may not be expended on the relief of distress or other charitable purposes as distinct from the settlement in productive work of the persons assisted. All assistance given shall be given on terms involving ultimate repayment.

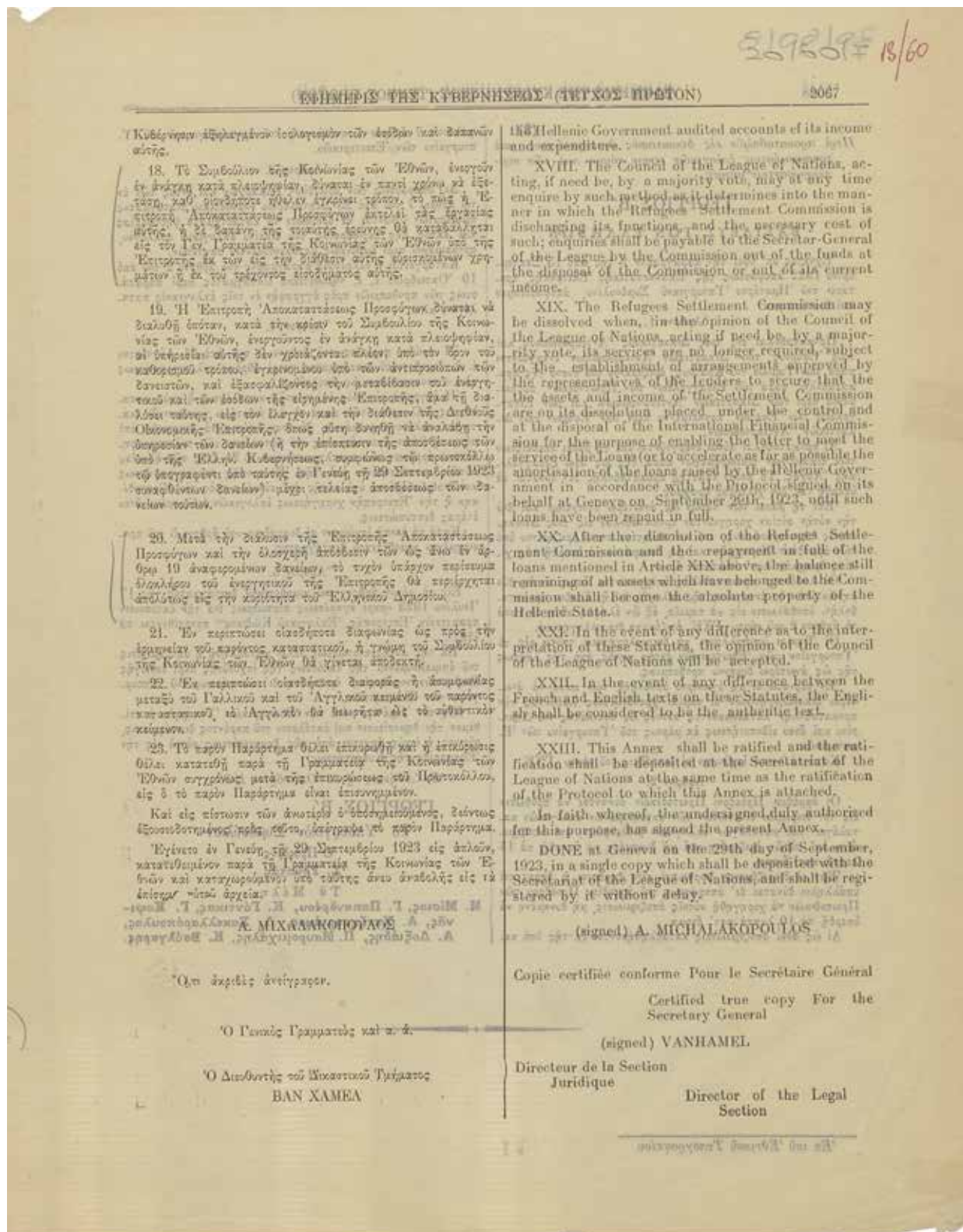
XVI. In event of the revenues assigned by the Hellenic Government to the service of the loan in accordance with the protocol signed at Geneva on September 20th, 1923 being insufficient, the International Commission shall upon the Settlement Commission to pay out of its income or other funds, or if necessary from the realisation of its property, such sums as may be necessary to meet any deficit on the service of the loan. Further, it shall at all times be the duty of the Settlement Commission for application to the service of the loan any sums which the Settlement Commission may find possible to contribute for this purpose out of its current income without prejudicing the effective performance of its functions. In the event of the International Financial Commission having in its possession sums exceeding the amounts necessary for the service of the loan the Financial Commission will refund these sums to the Hellenic Government.

XVII. The Refugees Settlement Commission shall communicate every three months a report upon its operations to the Hellegie Government and to the Council of the League of Nations and shall simultaneously publish such report. The Council of the League of Nations, acting if need be by a majority vote, shall have the right to consider the reports of the Commission and to take such measures thereon as it may consider proper.

The Commission shall annually publish and forward to the Council of the League of Nations and to

Διὰ τῆς ἀποστολῆς ταύτης εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέχουσιν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ποιεῖσιν αὐτὴν ὅτι ἐκείνη, ἡ συγκολληθεῖσα πρὸς τὴν Κληρικὴν Κυβερνήσιν, ἕκτος τοῦ ἐν αὐτῇ πάλαι παρὰ τοῖς τοῦ ποταμοῦ αἰῶνος προδεδειγμένους περιττοῦτος.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Επιστολή, 4 Απριλίου 1924

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Επιστολή του Προέδρου του Ταμείου Περιθάλψεως Προσφύγων προς τον Πρόεδρον του Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργόν επί των Οικονομικών και Υπουργόν Υγιεινής, Προνοίας και Αντιλήψεως, Αθήνα 4 Απριλίου 1924, Αριθ. Πρωτοκόλλου 1830.
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Προσφυγικά 1924 [2]
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	ΙΑΤΕ Α3-Σ1-Υ2-Φ19-Τ52
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Στο βιβλίο μεταγράφεται από τα ελληνικά και ελέγχεται η εσωτερική συνέπεια των αριθμητικών στοιχείων που παρατίθενται.

TAMEION
ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

15/52/L H/128
'Εν 'Αθήναις τῇ 4ῃ 'Απριλίου 1924

Ἀριθ. Πρωτοκ. 1830

Πρὸς τοὺς κ.κ.

Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ
'Υπουργὸν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ Ὑπουργὸν
'Υγεινῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως

Ε Ν Τ Α Υ Θ Α

"Εχομεν τὴν τιμὴν νὰ παραθέσωμεν κατωτέρω συνοπτικὴν εἰκόνα τῶν ἐκτελεσθέντων ὑπὸ τοῦ Ταμείου Περιθάλψεως Προσφύγων ἔργων ἀπὸ τῆς συστάσεώς του μέχρι σήμερον καὶ νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς, ὅπως ἐγκρίνητε τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ πρὸς κάλυψιν ἀνειλημμένων ἀπ' αὐτοῦ ὑποχρεώσεων καὶ συνέχισιν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ.-

"Ὡς γνωστὸν τὸ Ταμεῖον Περιθάλψεως συνεστήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 3-12-22 Ν.Δ. καὶ ἀποτελεῖ νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, διοικούμενον ὑπὸ δωδεκαμελοῦς Συμβουλίου ἐξ ἀνωτάτων ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους καὶ ἐξ ἰδιωτῶν, οὐτινος σκοπὸς εἶνε ἡ περίθαλψις ἐν γένει καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων.-

Ἦμοι τοῦ Ταμείου εἶνε οἱ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ Ἀλλοδαπῇ συλλεγόμενοι ἔργον καὶ ἐπιχορηγήσεις αἱ παρεχόμεναι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἐράνων τὸ Ταμεῖον ἐξέπραξε μέχρι τοῦδε περὶ τὰ 5 ἑκατομύρια δραχμῶν ἐκ φέ τῶν ἐπιχορηγήσεων τοῦ Δημοσίου Ταμείου περὶ τὰ 125 ἑκατομύρια.-

Τὰ ποσὰ ταῦτα διέθεσε τὸ Ταμεῖον διὰ τὴν ἀγορὰν ἱματισμοῦ, τροφίμων, ὑγειο-
νομικοῦ ὕλικου διὰ προσφυγικὰ νοσοκομεῖα, ἱδρυσιν συνεργείων διὰ τὴν καθαρι-
ότητα τῶν προσφυγικῶν καταγλισμῶν, ἀνέγερσιν νοσοκομειακῶν περιπτέρων πρὸς παν-
τὸς δὲ διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἀστικῶν προσφυγικῶν συνοικισμῶν πρὸς στέγασιν ἀστι-
κοῦ πληθυσμοῦ σὺνθλιβομένου κατὰ χιλιάδας εἰς ἐπιτεταγμένας ἐκκλησίας, ἀποθή-
κας, διδασκτήρια, στρατώνας, σιδηροδρομικοὺς σταθμοὺς καὶ ὑπόστεγα.-

Τοιοῦτοι συνοικισμοὶ ἀνηγέρθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, Πειραιᾶ, Ἐλευσίνα καὶ
εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τοῦ Κράτους καὶ ἀπαρτίζονται ἐν συνόλῳ ἐκ 18589 δωρατίων

TAMEION
ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Εν Ἀθήναις τῇ _____

192

1915212

17/128

- 2 -

Ἀριθ. Πρωτοκ. _____

κατὰ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν.-

Συννοικισμοὶ Παγκρατίου δωμάτια

2360

"	Ἰωνίας	"	4500	-
"	Καίσαριανῆς	"	1825	-
"	Κοκκινιάς	"	6080	-
-	Δραπετσῶνος	"	320	-
"	Ἐλευσίνος	"	1015	-
"	Αἰγίου	"	98	-
"	Ἀγρινίου	"	150	-
"	Χαλκίδος	"	45	-
"	Βόλου	"	800	-
Λαρίσης		"	98	-
"	Θεσ/νίκης	"	600	-
"	Ἐδέσσης	"	180	-

Σύνολον δωματίων

18509.-

Πλὴν τούτων ἀνηγέρθησαν ἀξιόλογοι συννοικισμοὶ ἐν ὁράμῃ ὑπὸ τῆς ἐκεῖ Γεν.Διοικήσεως πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπεστάλησαν διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν περὶ τὰ 5 ἑκατομμύρια δραχμῶν μέχρι τοῦδε καὶ ζυλεῖα 2500 κυβικὰ μέτρα ἀξίας 2 1/2 ἑκατομμυρίων δραχμῶν περίπου.-

Ἄλλα τὰ ἔργον τῆς ἀστικῆς ἀποκαταστάσεως δὲν ἐπερατώθη. καὶ ἐν Ἀθήναις δεόν νὰ συμπληρωθῇ διὰ νέων οἰκημάτων πρὸ παντὸς δὲ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς.-

Ἡδὲ ἔχει ἀποφασισθῇ ἡ ἀνέγερσις νέων συννοικισμῶν ὡς καὶ ἡ συμπλήρωσις ἀρξαμένων τοιούτων εἰς τὰς κατωτέρω πόλεις.- Ἀναγκαιοῦσι δὲ αἱ σημειούμεναι ἐναντιζήσεως δαπάναι, ἥτοι:

ΤΑΜΕΙΟΝ
ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Εν Ἀθήναις τῇ _____

192.

19/52/3

17/12/25

- 3 -

Ἀριθ. Πρωτοκ.	1) Ἐν Ἀθήναις δωμάτια 15000	δαπάναι	Δραχμῶν	180.000.000.
2)	" Θήβαις "	300 "	"	3.600.000
3)	" Κρήτη "	5000 "	"	60.000.000
4)	" Ρόδω "	1200 "	"	14.400.000
5)	" Χίω "	2000 "	"	24.000.000
6)	" Χίω ἐπισκευαὶ ἐγκαταλ.		"	450.000
7)	" Μεγάρους δωρ.	70 "	"	840.000
8)	" Πάτραις "	300 "	"	3.600.000
9)	" Πύργω "	70 "	"	840.000
10)	" Ἰτέα "	50 "	"	600.000
11)	" Θεσ/νίκη ἀποκεράτωση ἀνέγερσις 5000 δωρετ.		Δρ	60.000.000
12)	" Κυτιλὴν δωρὰν. 1000 "		Δρχ.	12.000.000
13)	" Καβάλλα "	2000 "	"	24.000.000
14)	" Θράκη ἀξία 2000 κ.ρ. ξυλίας καὶ 500.000 κεράμων			3.000.000
15)	" Ἀθήναις 1) ἀνέγερσις Παραρ/τος Ἐμπειρικείου			400.000
	2) ἔργαστήριον Μικρασιατικοῦ Συνδέσμου			400.000
	3) συντήρησις ἐπισκευαὶ καὶ συμπληρώσεις καταυλισμῶν καὶ ἰδρυμάτων τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ταμείου.-		Δρχ.	1.000.000.
	4) ἐκκενώσεις βόθρων καταυλισμῶν κλπ.		"	700.000
	5) ἀξία θειλομένης ἀγορασθέντος ἱατρισμοῦ κλινικοσκεπασμάτων καὶ γάλακτος "			3.300.000.-
16)	ἰδίᾳ περίθαλψιν ἐν γένει			20.000.000.-
				518.590.000.-
17)	Ἀπρόβλεπτα ἰδίᾳ μὴ μελετηθέντας εἰσέτι συνοικισμοὺς κλπ.			31.810.000.
	ἤτοι προϋπολογισθεῖσαι δαπάναι ἐν συνόλῳ			550.000.000.-
	Ἡ τῶν ἀνωτέρω ποσῶν ἀπάρχουσιν ἀνειληγμένα ἀπὸ τοῦ Ταμείου ἀποχρεώσεις ἀποτελούμεναι ἐκ τῶν ἐξῆς ποσῶν.-			

**ΤΑΜΕΙΟΝ
ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ**

Εν Ἀθήναις τῇ _____ 1924

- 4 -

19/52/4

1924

H/128

Ἀριθ. Πρωτοκ.	1) Διὰ τὸν συνοικισμὸν Μεγάρων δωμάτια	70	Δρχμ. 500.000.-
	2) διὰ " " Πατρῶν "	500	" 3.800.000.-
	3) " " " Χίου ἐπισκευή		" 450.000.-
	4) " " " Μυτιλήνης δωμάτια	200	" 2.400.000.-
	5) " " " Θεσ/νίκης ἀποπεράτωσις		" 5.000.000.-
	6) " " " Γεν.Διοίκησιν Θράκης ἀξία 2000 κυβικ.μ. ξυλείας καὶ 500800 κεράμων.-		" 3.000.000.-

7) Δι' Ἀθήνας

I ἀνέγερσις παρατῆτος Ἑρκειρικίου Ἀσύλου	" 400.000.-
II ἀνέγερσις ἐργαστηρίου Μικρασιατικοῦ Συνδέσμου Κυριῶν	" 400.000.-
III συντήρησις ἐπισκευαὶ καὶ συμπληρώσεις καταυλισμῶν καὶ ἰδρυμάτων δικαιοδοσίας Ταμείου κλπ.	" 1.000.000.-
IV ὀφειλομένη ἀξία ἱματισμοῦ κλινικοσκεπασμάτων καὶ γάλακτος	" 3.500.000.-
ἦτοι ἐν συνόλῳ ἀνειλημμένοι ὀποχρεώσεις	" 20.050.000.-

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν Θράκην συνεστήθη ὑπὸ τῆς Γεν.Διοικήσεως καὶ ἐμελήθη ἡ ἀνέγερσις αὐτοκράτων ἐκ τριῶν δωμάτων ἑκαστον καὶ 2000 μαγαζίων ὧν ἡ συνολικὴ δαπάνη ἐκτελέσεως θέλει ἀνέλθῃ εἰς 150.000.000 δραχμῶν περίπου.-

Εἰς τὰ ἀνωτέρω ποσὰ δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ καταβληθησόμεναι ἀποζημιώσεις εἰς ἰδιωκτητάς καταληφθέντων καὶ ἀπαλλοτριωθέντων γηπέδων ἐφ' ὧν ἀνηγέρθησαν ἢ πρόκειται νὰ ἀνεγερθῶσιν οἱ ἀναφερόμενοι συνοικισμοί. Τῶν ποσῶν τούτων δ' ὁποιοῦσιν ἀπὸ τοῦδε ἔλα εἶνε ἐκτάκτως δυσχερὲς σημειοῦται μόνον ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ ἔκτασις τῶν καταληφθέντων ἰδιωτικῶν γηπέδων ἀνέρχεται εἰς στρέμματα 3800, περίπου.-

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὅπως ὅπως εὐαρεστοῦμενοι ἐγκρίνητε καὶ διατάξητε, ὅπως ἐνισχυθῇ τὸ Ταμεῖον ἀμέσως μὲν διὰ ποσοῦ δραχμ. 20.050.000, πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ἀνειλημμένων ἢ ἀποχρεώσεων αὐτοῦ, ἐγγραφῆς δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1924 - 1925 καὶ ἀναλόγου πρὸς συνέχισιν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ.-

4.1 Σημείωμα κ. Τσουδερού, χωρίς χρονολογία

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Σημείωμα κ. Τσουδερού (Υπουργού Οικονομικών) διά την Επιτροπήν Αποκαταστάσεως Προσφύγων, Τροποποιήσις του Καταστατικού και του Πρωτοκόλλου της Γενεύης της 29ης Σεπτεμβρίου 1923, χ.χ.
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Προσφυγικά 1924 [1]
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	IATE A3-S1-Y2-F18-T48
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Στο βιβλίο μεταγράφεται από τα ελληνικά.

Σημείωμα Κυ. Τσουδερού (Υπουργού Οικονομικών)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΣΕ

(39 Σ/βρίου 1925) Διά Έκτρ. Απακ. Προσφύγων.-

Α) Έκί του Πρωτοκόλλου.

Τό αρ. 2. Η υποχρέωσις τῆς ἐκχωρήσεως κατὰ κυριότητα εἰς τὴν Ε.Α.Π. 500.000 ἑκταρίων γαιῶν καθίσταται δεσχερῆς. Η ἐκχωρητέα ἑκτασις θά ἔπρεπε νά περι-
ορισθῇ. Ἐπίσης ἀντί τῆς κατὰ κυριότητα μεταβιβάσεως-ἰδίως διὰ τὰς ἐγκατα-
λειπομένας Μουσουλμανικὰς περιουσίας, ἐκί τῶν ὁκοίων προέχουν τὰ προσφυγικὰ
κὰ δικαιώματα-θά ἦτο ἤδη ἀρκετόν ἡ ἐξασφάλισις ὑποθηρικῶν δικαιωμάτων ὑπὲρ
τῶν δανεισμάτων τῆς Ε.Α.Π. καί τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀρσένου διὰ τὰ προσφυγικὰ δά-
νεια. Τοιαύτη διαρρύθμισις θά ἦτο συμβαθῆς εἰς τοὺς πρόσφυγας ἰδίως.-

Ἀρ. 8. Η Ἑλληνική Κυβέρνησις θά ἔπρεπε ν' ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τοῦδε τὴν εὐχέρειαν
ἔστω καί θεωρητικὴν, τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῶν προσόδων τοῦ προσηρτημέ-
νου πίνακος, ὑπ' ἀριθ. 2, ὡς ἐγγυήσεως διὰ νέα βάρη πρὸς ἀντιμετάκτισιν θαλα-
σίων παραγωγικῶν (δημοσίων ἔργων τόσον ἀναγκαίων) ἢ καί ἐκκαθάρισιν τῆς Οἰ-
κονομικῆς καί νομισματικῆς καταστάσεως, ὑπὸ τὸν ἄρσον ἐλεγχον τῆς Διεθνούς
Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.-

Β) Ἐκί του Καταστατικοῦ

Ἀρ. 6. Αἱ μισθοδοσίαι καί ἀποδοχαί τοῦ προσωπικοῦ νά καθορισθῇ ὅτι δέν θά
εἶναι ἀνώτεραι τῶν μισθῶν τῶν ὁμοιοβάθμων ὑπαλλήλων τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς
τῆς Ἑλλάδος.-

Ἀρ. 12. Ὅτι ὡς ἔργον καί σκοπὸς τῆς Ε.Α.Π. εἶναι καί ἡ παρ' αὐτῆς, ἐν συμπρά-
ξει μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ὀργάνωσις οἰκονομικοῦ (τραπεζικοῦ) ὀργανι-
σμοῦ διὰ τὴν ἀνεξάρτητον διαχείρισιν καί διοίκησιν τῶν ἐγκαταλειπομένων ἢ
ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμανικῶν περιουσιῶν κατὰ τρόπον ἐγγυήμενον οὐ μόνον τὴν
κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συμφωνίας τῆς Λωζάννης ἀποκατάστασιν καί ἀποζημίω-
σιν τῶν ἡμετέρων προσφύγων διὰ τὰς ἐν Τουρκίᾳ περιουσίας των, ἀλλὰ καί τὴν
παραγωγικὴν ἐκμετάλλευσιν ὅσον καί τὴν χρησιμοποίησιν τῶν περιουσιῶν τού-
των πρὸς ἐξεύρεσιν πόρων καί δανείων διὰ τὸν κύριον σκοπόν.-

Ἀρ. 13. -Θά προστεθῇ, ὅτι τὰ ἐγκαταλειπόμενα ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμανικὰ κτήμα-
τα διαχειριζόμενα καί διοικούμενα ὡς ἀνωτέρω αὐξάνουν μὲν εἰς τὴν ἑκτασίαν

./.

17/48
1814812

τὴν παρά τῆς Ἑλλάδος ἐκχωρητέαν εἰς τὴν Ε.Α.Π. ἀλλὰ μένουσαν ἐνυπόθηκα ἀ-
κλῆς ὑπὲρ τῶν προσφυγικῶν δανείων καὶ τῶν ἐξόδων ἀκαταστάσεως. -

.....

Ἄρ. 17. - Ἡ Ε.Α.Π. ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἔτους νὰ συντάσῃ τὸν προϋπολογισμὸν
ἐξόδων καὶ ἐσόδων, ὅστις ἀνακοινοῦμενος εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν καὶ
εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ δημοσιεύηται διὰ τῆς Ἐπιθέρου Ἐφημερί-
δος. Τοιαύτη ὑποχρέωσις οὐδὲ διευκολύνει τὴν τακτοποίησιν τοῦ κρατικοῦ προϋ-
πολογισμοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐν τῆς Ἐπικροῦς ταύτης βάρη.

.....

Ἄρ. 4. - Ὅτι ἦτο σκόπιμον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προβλεπομένων διὰ τοῦ ἄρ. 4 τοῦ
καταστατικοῦ-μελῶν τῆς Ε.Α.Π. ἀντιπροσωπεύετο καὶ ὁ προσφυγικὸς πληθυσμὸς
διὰ δύο ἀντιπροσώπων ὑπολειμνομένων ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Γ) Ἐπὶ τῆς Προκαταβολῆς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας

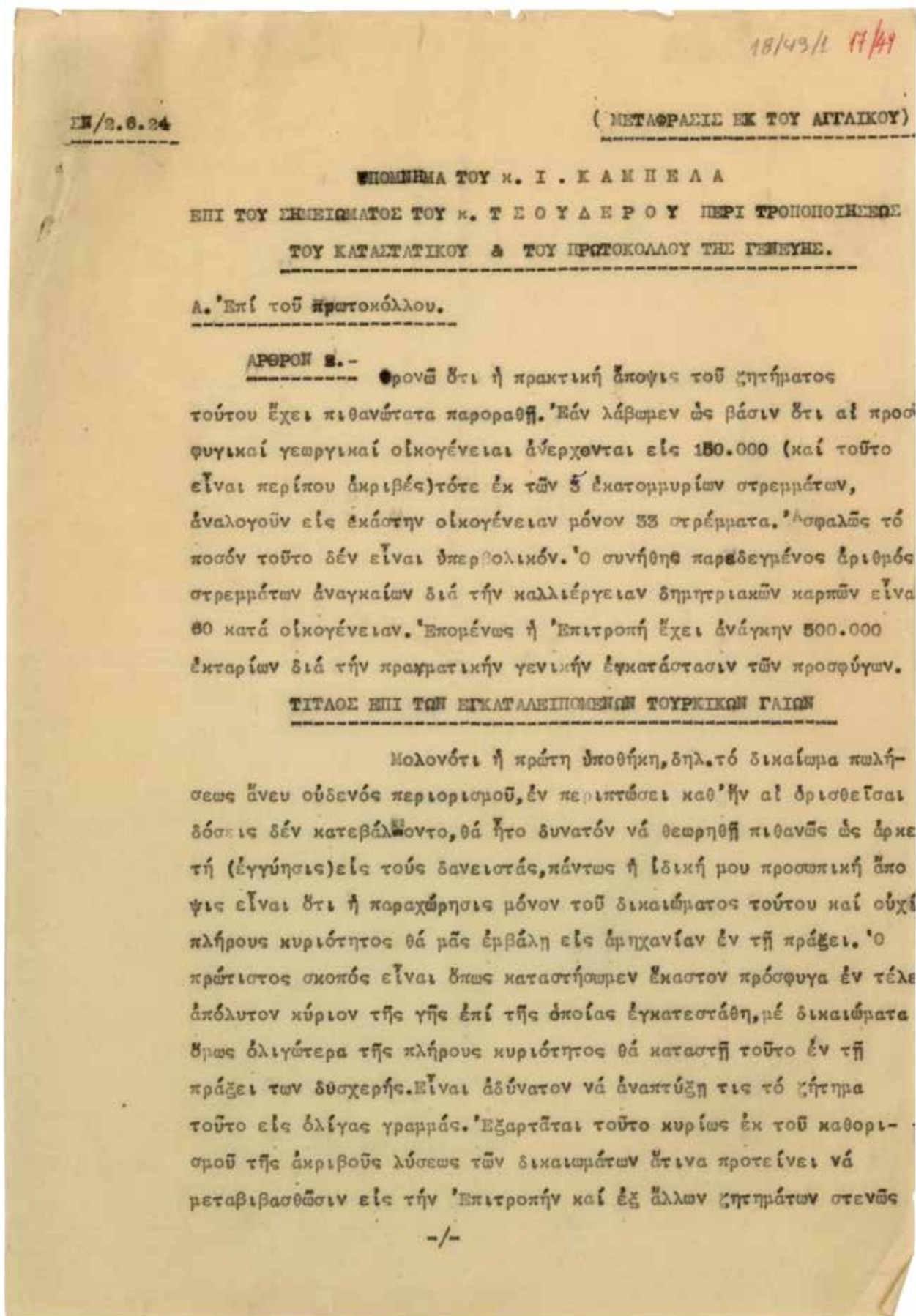
.....

Ὅτι ἦτο ἐπιθυμητὸν εἰς τὰ περισσεύματα τοῦ ποσοῦ τῶν εἰσπραττομένων
ἀναχρησι-
στένων ὁρολογίων, μετὰ τὴν πλήρη πληρωμὴν τῶν ἐτησίων τόκων, ἀπεδίδοντο εἰς
τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. -

.....

4.2 Υπόμνημα κ. Κάμπελλ επί σημειώματος κ. Τσουδερού, 1 Ιουνίου 1924

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Υπόμνημα του κ. Ι. Κάμπελλ επί του «Σημειώματος του κ. Τσουδερού περί τροποποιήσεως του Καταστατικού & του Πρωτοκόλλου της Γενεύης (Μετάφρασις εκ του Αγγλικού)», 1 Ιουνίου 1924.
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Προσφυγικά 1924 [1]
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	IATE A3-S1-Y2-F18-T49
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Στο βιβλίο μεταγράφεται από τα ελληνικά.

1814912

συνδεσμένων μέ τό ζήτημα τῶν γαιῶν. Ἡ ἰδική μου γνώμη-καί τήν
ὁποίαν ὑποστηρίζω στερεῶς-εἶναι ὅτι ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης παρα-
χωρεῖ εἰς τήν Ἑλλην. Κυβέρνησιν δικαιώματα κυριότητος ἐπὶ τοῦ
συνόλου τῶν Τουρκικῶν κτημάτων μέ τήν εἴρεσιν ὅτι θέλει αὕτη
χρησιμοποίησις ταῦτα ὑπέρ τοῦ συνόλου ἐκείνων ἐκ τῶν προσφύγων
οἵτινες ἐγκατέλειψαν περιουσίας ἐν Τουρκίᾳ. Ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις
πάλιν θέλει ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις της καλλίτερον παντός ἄλ-
λου τρόπου μεταβιβάξουσα τὰ κτήματα ταῦτα εἰς τήν πλήρη κυριό-
τητα τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπό τόν ὅρον ὅπως χρησιμοποιηθῶσιν ἀποκλει-
στικῶς ὑπέρ τῶν προσφύγων.

Τό ζήτημα παρουσιάζει τεβαίως μεγάλας δυσκολίας. Ἐν πρῶ-
τοις τό ἡμέτερον Πρωτόκολλον οὐδεμίαν ποιεῖται διάκρισιν μεταξύ
τῶν κτηματιῶν προσφύγων καί τῶν μὴ τοιούτων. Προσέτι, ἐάν ὅπως
ἐπιθυμῇ ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις, ἡ Ἐπιτροπή πρόκειται νά ἐγκαταστήσῃ
καί τοὺς κολλήγους ἐπὶ τῶν γαιῶν τούτων, σαφές εἶναι ὅτι τοῦτο
δέν θά συνάδῃ πλήρως πρός τὰ ἀπό τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης προ-
βλεπόμενα. Ὑπάρχει ὅμως εἰς τρόπον πρός ὑπερπήδησιν ὅλων τῶν δυσ-
κολιῶν τούτων, τρόπον τόν ὁποῖον νορίζω ἀνέπτυξεν ἤδη ὁ κ. Σ. Δέλτα
εἰς τήν Κυβέρνησιν.

ἌΡΘΡΟΝ 8.

Τό ζήτημα τοῦτο ἀφορᾷ κυρίως τὰς ἀρροδίας Οἰκονο-
μικὰς Ἀρχάς. Κατά τήν ἰδικήν μου ἠντίληψιν πιθανόν νά κατορθώσωμεν
αὐξήσιν τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐπιτρεπομένων δαπανῶν τῶν ἀναφερομένων
εἰς τό ἄρθρον 4, συμπεριλαμβανομένου, λόγου χάριν, εἰδικοῦ κονδυλίου
διὰ παραγωγικά δημόσια ἔργα κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Διεθνούς
Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀπό πρακτικῆς ἀπόψεως ἡ μόνη δυσχέρεια
ἣτις δύναται νά προκύψῃ ἐκ τούτου εἶναι ὅτι τοιοῦτος ὅρος θά
ἐγκλείῃ σημαντικὴν ἐπέμβασιν εἰς τὰ καθαρῶς ἐσωτερικά ζητήματα
τῆς Ἑλλάδος. Θά ἀπαιτήσῃ λόγου χάριν εἶδος τι ἐλεγχου ἱκανοῦ
νά ἐξασφαλίσῃ τήν ἐφαρμογὴν τοῦ προκρινθέντος σχεδίου, τόν ἐπιτόπιον
τοῦ ποσοῦ, νά παρακολουθήσῃ τό ὅλον ζήτημα τῶν μέτρων ἃτινα θά
ληφθῶσι διὰ τήν καταβολὴν δόσεων καί οὕτω καθ' ἐξῆς.

ΒΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ.-ΑΡΘΡΟΝ 8.

Φρονῶ ὅτι ἡ προταθεῖσα τροποποίησις δέν δύναται νά γίνη ἀποδεκτή. Εἶναι κατάδηλον καί μακράν πάσης ἀμφισβήτησεως ὅτι οἱ ὑπό τῆς Κυβερνήσεως καί αὐτῆς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς παρεχόμενοι μισθοί δέν ἀποτελοῦν ὅτι συνήθως ὀνομάζεται "μισθοί ἐπαρκεῖς διά τά πρός τό εἶν."

ΑΡΘΡΟΝ 12.

Τοῦτο προϋποθέτει λίαν ἐκτεταμένον στάδιον διά τῆς ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς. Τά πραγματικά γεγονότα καθιστοῦν ἐπ' ἀνάγκης ὅπως ἡ Ἐπιτροπή ἔχει κλήρη κυριότητα ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν Τουρκικῶν οἰκιῶν, γαιῶν ὡς καί ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι οἰκιῶν ἐφ' ὅσον αὗται δύνανται νά χρησιμοποιοῦνται διά τήν στέγασιν τῶν ἀφικνουμένων προσφύγων. Πράγματι μᾶς παρεχωρήθησαν Τουρκικά καταστήματα, ἀποθήκαι, ἐργοστάσια, καί ἄλλα τοιαύτης φύσεως κτίρια τῶν ὁποίων ἡ διαχείρισις εἶναι πρός τό παρόν ἐκτός τοῦ κύκλου τῆς δράσεως τῆς Ε.Α.Π. Ἀλλ' ἄραγε ὑπάρχει ἱκανός ἀριθμός τοιούτων ὥστε νά δικαιολογῇ τήν ἰδρυσιν ἰδιαιτέρου ὀργανισμοῦ ὅστις νά ἀναλάβῃ τήν διαχείρισίν των. Δέν θά προὔτιμα ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις νά διαχειρισθῇ ἡ ἰδία ταῦτα;

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Ε.Α.Π. εὐχαρίστως θά συνέτρεχε πάση δυνάμει ἄλλ' ὥς ἀνέφερα ἀνωτέρω, ἔχομεν ἤδη περιλάβῃ εἰς τοὺς προϋπολογισμοῦ μας διά τήν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων ἅπαντα τὰ κτήματα ἐκτός ἐκείνων ὅτινα προχείρως κατετάξαμεν ἀνωτέρω εἰς τήν τάξιν τῶν κτημάτων τὰ ὅποια εἶναι ἐκτός τοῦ κύκλου τῆς δράσεώς μας ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἀναφορικῶς μέ τὰ κτήματα ταῦτα ἡ Ε.Α.Π. οὔτε τάς βλαπτομένας ἐπὶ τούτων) εἰδικὰς γνώσεις ἔχει, οὔτε κέκτηται ἀρροδίαν ἀπηρεσίαν πρός διαχείρισίν των.-

ΑΡΘΡΟΝ 13

Ἡ (ἐπὶ τούτου) πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἀποφάσεων τῶν ληφθησομένων ὡς ἀνωτέρω. Τό οὐσιῶδες γεγονός εἶναι ὅτι ἐάν ἡ Ε.Α.Π. οὐβέρνησις δέν βεταβιβάζῃ (εἰς τήν Ἐπιτροπήν) τὰς ἐγκαταλειπόμενα Κουσουλμανικά ἀγροτικά κτήματα καί τὰ οἰκήματα τὰ ἀνή-

18/4914 17/49

κοντα εἰς τὰ κτήματα ταῦτα, δὲν θά δυνήθῃ (ἢ ἑλλ.κυβέρνησις) νά ἐ-
ξέυρῃ ἐκτάσεις ἀρκετὰς διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων, οὐδέ ἡ
Ε.Α.Π. θά δυνήθῃ διὰ τῶν εἰς χεῖρας τῆς κοσῶν-καί ἂν ἀκόμη ἐπραγμα-
τοποιήτο δλόκληρον τό δάνειον-νά στεγάζῃ τοὺς πρόσφυγας.

ΑΡΘΡΟΝ 17

Τοῦτο, νομίζω ὅτι εὐχαρίστως θά ἐγένετο δεκτόν ὑφ'
ὧν τῶν ἐνδιαφερομένων.

ΑΡΘΡΟΝ 4

Ἐάν οἱ ἀναφερόμενοι ἀντιπρόσωποι θά ἔχουν δικαίωμα
ψήφου, ἡ ἰσορροπία τῆς Ἐπιτροπῆς-ὡς αὕτη υφίσταται ἤδη-ἰσφαλῶς θά
ἀνατρέπετο. Δὲν φρονῶ ὅτι ἐκεῖνοι οὐς βαρύνει ἡ εὐθύνη τοῦ καθορισ-
μοῦ καταλλήλων ὄρων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους αἱ ἐλπίδες τῆς συνάψεως τοῦ
Δανείου θά ἦσαν λογικῶς ἐξησφαλισμέναι, θά συνεφάνουν εἰς μίαν τοι-
αύτην πρότασιν. Ἐάν (ἐξ ἄλλου) οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι δὲν θά ἔχουν
δικαίωμα ψήφου, ἡ σκοπιμότης των θά ἔβαινε σὺν τῷ χρόνῳ ρευσμένη.
(Διότι) ἡ ἐπιβολὴ καθηκόντων, ἄνευ τελείου καθορισμοῦ τῶν ὑποχρεώσε-
ων καὶ ἄνευ πραγματικῆς ἰσχύος, οὐδέποτε ἀπεδείχθη λυσιτελής.

Γ'Ι ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι ἡ πρότασις αὕτη θά γίνῃ ἀπο-
δεκτὴ. Τό ὑπόμνημα τοῦτο ἐγράφη ἐσπευσμένως ἀφορᾷ δὲ μόνον τὴν κατὰ
τὴν στιγμὴν ταύτην, προσωπικὴν γνώμην.

Φρονῶ ὅτι τινὲς ἐκ τῶν προτάσεων ἐμφαινόμενων γνωμῶν,
κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἐγκαταληφθέντων Τουρκικῶν
γαιῶν, εἶναι μᾶλλον λίαν ἄδριστοι. Παρίσταται δὲ ἀνάγκη περισσοτέρας
ἀκριβείας καὶ καθορισμοῦ τῶν προτάσεων διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ
Πρωτοκόλλου καὶ τοῦ Καταστατικοῦ πρὶν ἢ αὗται παρουσιασθῶσιν ὑπὸ
μορφὴν τελικῶν προτάσεων.

Κατὰ τὴν γνώμην μου τό θεμελιῶδες σπρεῖτον εἶναι
ἡ ὑπὸ τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης παροχὴ συνολικῶν δικαιωμάτων εἰς
τό σύνολον τῶν κτηματικῶν προσφύγων τῶν ἐδιωχθέντων ἐκ Τουρκίας
ἐπὶ τῆς ολότητος τῶν ἐνταῦθα ἐγκαταλειφθέντων Τουρκικῶν κτημάτων.
Μολονότι ὁδὸς ἀναγνωρίζονται "καὶ ἀρχὴν" τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα

17/49
18/49/5

είναι εξ άλλου λίαν κατάδηλον ότι η άρχή αυτή δεν δύναται νά αναγνωρισθῇ ἢ νά ἐφαρμοσθῇ εἰς τήν πραγματικότητα. Τήν δὲ τήν ὁποῖαν αἱ περιστάσεις ἐπιβάλλουν εἰς τήν Ἑλλ. Κυβέρνησιν καί τήν Ε.Α.Π. νά ἀκολουθήσουν εἶναι ὅπως ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐγκαταλειφθέντων Τουρκικῶν κτημάτων κρατηθῇ ἀπροσδιοριστόν τι μέρος διὰ τοὺς πρόσφυγας οἵτινες οὐδέν κτήμα εἶχον ἐν Τουρίᾳ καί ἑτερόν τι διὰ τοὺς κολλήγους οἵτινες ἦσαν ἐγκατεστημένοι ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ γαιῶν πρότερον καί οἵτινες δεόν νά ἀποκατασταθῶσι μετὰ τῶν προσφύγων. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, δύο τεράχια ἐκ τοῦ ὅλου προσφυγικοῦ ἔργου δεόν νά ἀφαιρεθοῦν. -"

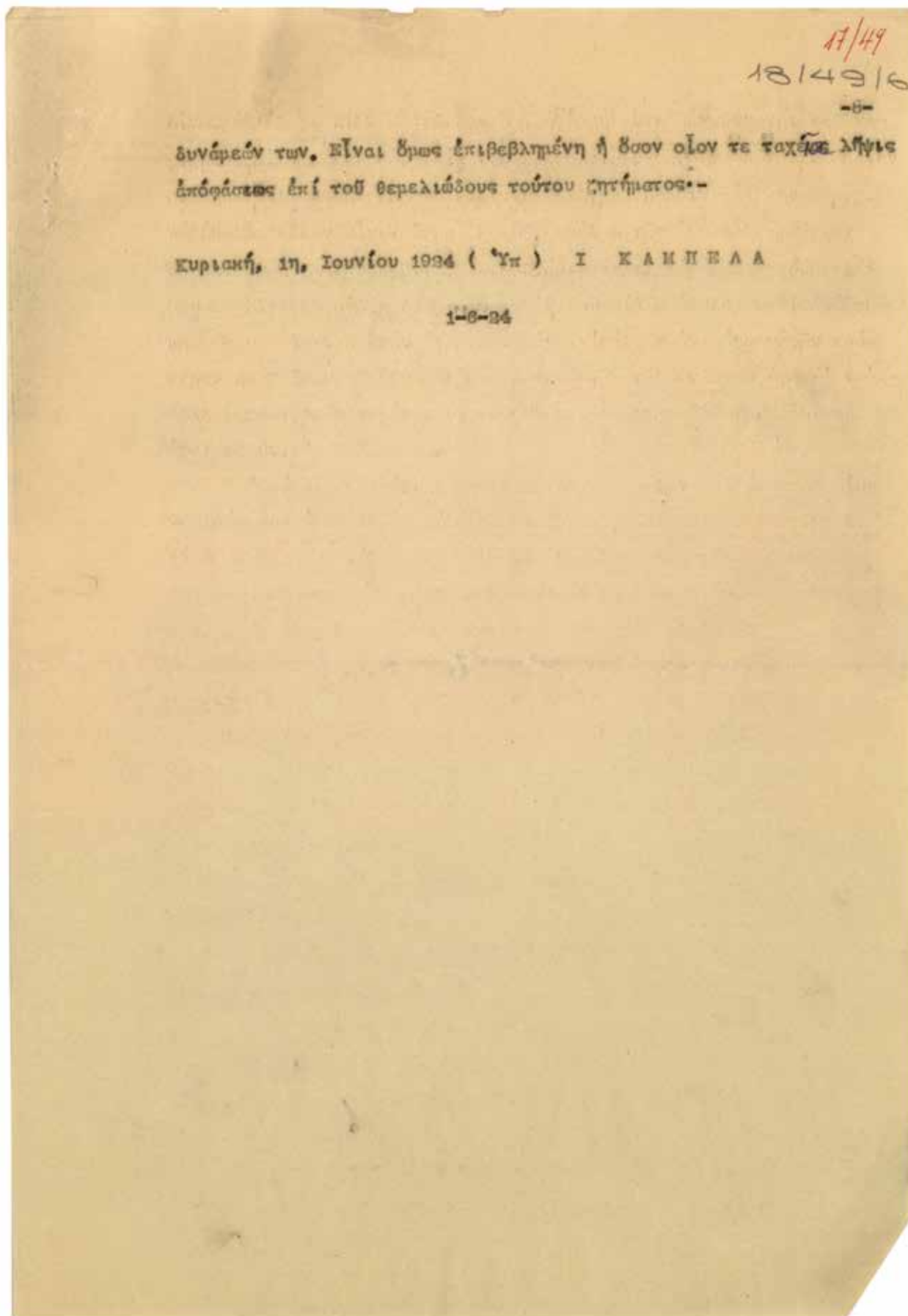
ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας τῶν πραγμάτων καί ὑπὸ τὰς οἰκονομικὰς συνθήκας ὑφ' ἃς εὐρίσκεται ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις δεν φαίνεται νά ὑπάρχῃ ἄλλη διέξοδος, ἐκτός τῆς ἀνωτέρω πρακτικῆς λύσεως δηλ. τῆς χρησιμοποίησεως γαιῶν κλπ. κατὰ τὸν τρόπον ὃν ἀνεφέραμεν προηγουμένως, τῆς ἀναλήψεως ὅσον οἶον τε ταχέως τῶν χάριν τῶν προσφύγων δαπανῶν τῆς Ε.Α.Π. τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἀξίας τῶν γαιῶν τῶν παραχωρηθεισῶν αὐτοῖς ὡς εἰς ὁλότητα, τῆς ἀναλήψεως τῶν δαπανῶν τῶν καταβληθέντων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τήν ἐγκατάστασιν τῶν κολλήγων, ὡς καί τῆς ἀξίας τῶν γαιῶν ὡς ἔλαβεν, καί τέλος τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ὁλικῶν ἐσόδων τῆς διὰ δόσεων πωλήσεως τῶν ἐγκαταλειφθεισῶν Τουρκικῶν γαιῶν, οἰκιῶν κλπ (εἰς κτηματίας πρόσφυγας, μὴ κτηματίας καί κολλήγους) διὰ τήν ἀποζημίωσιν τῶν προσφύγων οἵτινες ἐγκατέλειψαν κτήματα ἐν Τουρίᾳ.

Δεόν πρωτίστως ἡ ἀρχή νά γίνῃ ἀποδεκτὴ πατόπιν δέ δύναται νά καταρτισθῇ εὐχερῶς αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς.

Συνιστᾷ ὅσον τὸ δυνατόν θερρότερον ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἐπιληφθῇ τάχιστα τοῦ ζητήματος τούτου, προβῇ δέ εἰς τήν ἐξακρίβωσιν τῶν γεγονότων καί ἀποφασίσῃ ποῖαν στάσιν θά ἀκολουθήσῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Εἶραι βέβαιος ὅτι ἡ Ἐκτεροπὴ Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων ὡς καί ἡ Μικτὴ ἐπὶ τῆς Ἀνταλλαγῆς Ἐκτεροπὴ εὐχαρίστως θέλουσιν ὑποβοηθήσῃ τήν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν κατὰ τὸ μέτρον τῶν

4.2 Υπόμνημα κ. Κάμπελλ επί σημειώματος κ. Τσουδερού,
1 Ιουνίου 1924 (συνέχεια)

ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 1922-1930 - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

4.3 Σημείωμα επεξηγηματικών κ. Τσουδερού επί υπομνήματος κ. Ι. Κάμπελλ, 1 Ιουνίου 1924

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Σ.τ.Ε.: Β' Σημείωμα Επεξηγηματικών του κ. Τσουδερού επί Υπομνήματος του κ. Κάμπελλ, χ.χ., στο Αρχείο Τσουδερού, ΙΑΤΕ Α3-Σ1-Υ2-Ε18-Τ47.
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Προσφυγικά 1924 [1]
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	ΙΑΤΕ Α3-Σ1-Υ2-Ε18-Τ47
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Στο βιβλίο μεταγράφεται από τα ελληνικά.

18/47/1 14/47

Β. ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ κ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ
ΕΠΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ κ. ΚΑΜΠΕΛΛ

Α. Επί του προποσκόλλου.

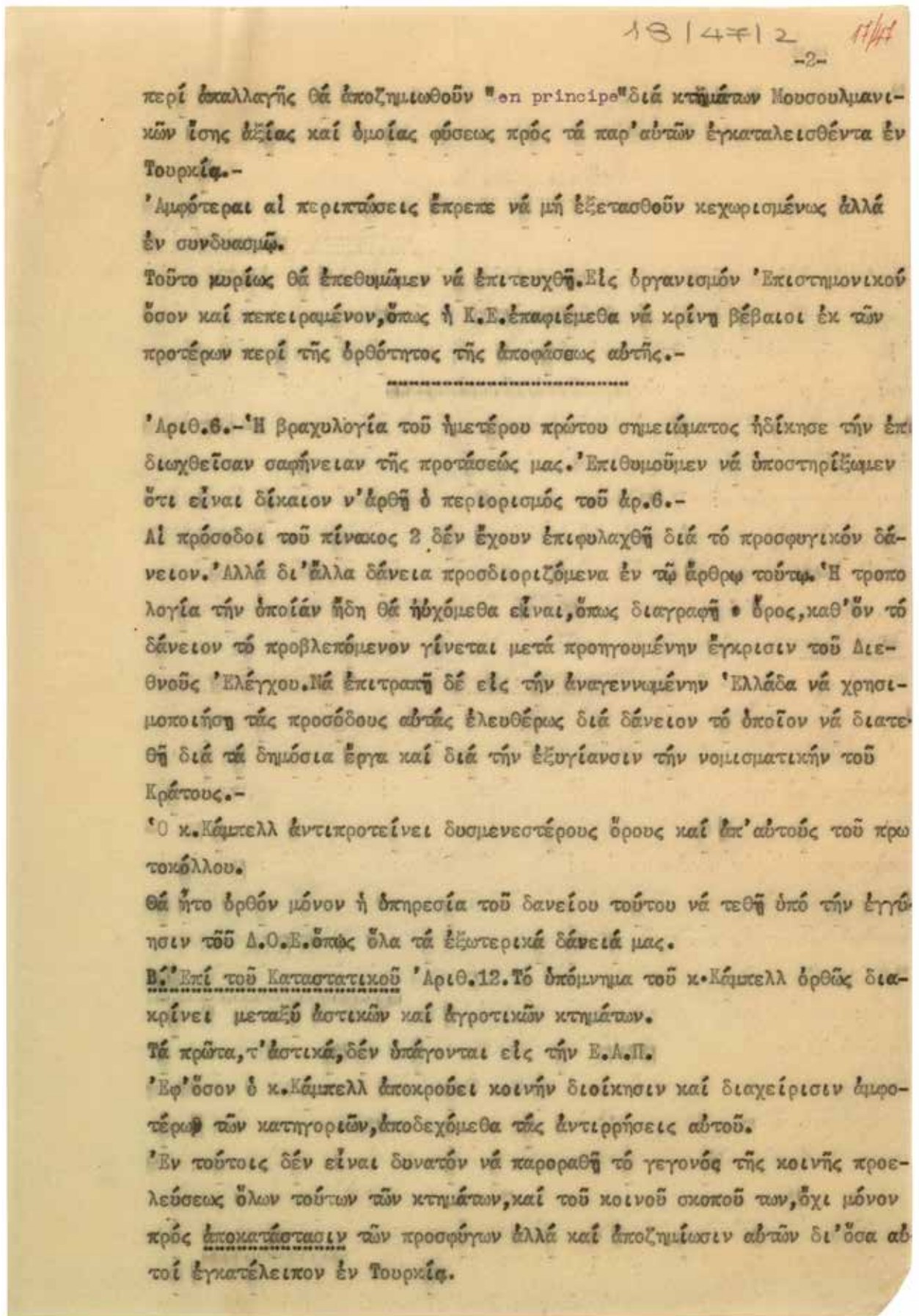
Αριθ. 2. Δέν πρόκειται παρά περί πραγματικῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἐπιβάλλεται νά διαρρυθμισθῇ κατά τρόπον μὴ δυνάμενον νά γεννήσῃ δυσχερείας εἴτε διὰ τὸ δάνειον εἴτε διὰ τὴν ἀποκατάστασιν. Πρὸς τοῦτο καὶ μόνον ὑπεδείχθη ὁ περιορισμὸς τῆς ἐκτάσεως τῶν παραχωρητέων ἐκταρίων. Διὰ τοῦ περιορισμοῦ ἡ δι' ἄλλης πρακτικῆς ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἀποφάσεως εἶνε δυνατόν νά θεθοῦν κατὰ μέρος ἐγκαίρως αἱ δυσμενεῖς δυσχερεῖαι, αἱ ὁποῖαι ἐνδέχεται νά παρουσιασθοῦν ἐπὶ ζημίᾳ τῶν προσφύγων πρὸς παντός. -- Ἡ Ε. Α. Π. ἐνδιαφερομένη διὰ τοὺς πρόσφυγας δέν δύναται παρά ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν καὶ νά τὴν προλάβῃ. Δέν ἀμφισβητοῦνται συνεπῶς, κατ' ἀρχὴν, οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ κ. Κάμπελλ. Ἐν τούτοις θά ἦτο σκόπιμον ἔάν ἀντὶ τῆς φράσεως "οὐγὶ ἐλάσσονος τῶν 500.000" ἐτίθετο "μέχρι 500.000". --

Τὸ ζήτημα τοῦ τύπου τῆς παραχωρήσεως τῶν κτημάτων ἐφ' ὧν γεννήσεται ἡ ἀποκατάστασις, εἴαν θά παραχωρηθοῦν τούτεστιν κατὰ κυριότητα ἢ καθ' ὑποθήκην, καταλήγει εἰς θεωρητικὴν συζήτησιν ἄνευ σοβαροῦ ἐνδιαφέροντος. --

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀποβλέπουσα εἰς τὸ συμφέρον τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων δέν δυσφορεῖ διὰ τὸν τρόπον τῆς μεταβιβάσεως τῶν ἐκχωρητέων γαιῶν ἐφ' ὅσον αἱ ἐκχωρούμεναι εἰς τὴν Ε. Α. Π. ἐκτάσεις ἀνήκουν εἰς τὸ Κράτος καὶ δύναται τοῦτο νά τὰς μεταβιβάσῃ κατὰ κυριότητα. -- Καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἡμετέρα παρατήρησις κύριον λόγον εἶχε νά προλάβῃ ἐνδεχομένας ἀμφισβητήσεις -- τὰς ὁποίας ἐν τούτοις τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Κάμπελλ μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νά μὴ φοβούμεθα.

Προκειμένου ὅμως περί τῶν ἐγκαταλειπομένων Μουσουλμανικῶν κτημάτων ἐγένετο σκέψις τί θά συμβῇ εἴαν ταῦτα ἐξαντληθοῦν διὰ τοὺς ἀντιήμονας καὶ διὰ τοὺς κολλήτους;

Οὐδεὶς ἀρνεῖται τὸ κοινωνικὸν συμφέρον καὶ τὸ Κρατικὸν καθήκον τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ τούτων, ἀλλὰ τί δύναται τότε νά ἐπακολουθήσῃ διὰ τοὺς κτηματίας ἐκείνους οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν συμφωνίαν τῆς Λωζάννης

18147/3 17/47

-3-

Προκειμένου λοιπόν νά οργανώσῃ τό Κράτος τῆς ἄστικής περιουσίας κατὰ τρόπον ἐγγυώμενον τήν καλήν ἐκμετάλλευσιν καί τήν δικαίαν κατανομήν μεταξύ τῶν Προσφύγων, θά ἦτο οὐ μόνον ὀρθόν, ἀλλά καί συμφέρον εἰάν ἔπε-
φασίζετο ὅτι ἰδρυομένου τοιούτου οἰκονομικοῦ Κρατικοῦ ὀργανισμοῦ μέ-
πίστιν τά ἄστικά κτήματα καί μέ προσορισμόν τήν κατοικοίησιν ὅλων τῶν
προσφυγικῶν λογαριασμῶν, ἡ Ε.Α.Π. ἀφ' οὗ ἐξεπλήρου τό ἔργον της νά μετε-
βίβαζε τότε εἰς τόν Οἰκονομικόν τοῦτον ὀργανισμόν τήν περαιτέρω δια-
χείρισιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Τούτέστιν μετά τήν ἄγροτικὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων καρὰ τῆς
Ε.Α.Π. καί ἀφοῦ θά ἐκανονίζοντο αἱ ὑποχρεώσεις τῶν ἐγκατασταθέντων δ-
πάντε τά ἔληγεν ὁ Κύριος σκοπός αὐτῆς, θά ἦτο πτόπιμον, ὅπως αἱ ἐφεξῆς
δικαιώματα αὐτῆς μεταβιβασθῶν εἰς τόν οἰκονομικόν ὀργανισμόν, ὁ ὅποι-
ος θά εἶχε τήν ὑποχρέωσιν νά κανονίσῃ τοὺς λογαριασμούς τῶν ἀποζημιώ-
σεων τῶν προσφύγων—οἱ ὅποιοι θά παρουσιάσουν ἀσφαλῶς εὐρύτερον κύ-
κλον—παρά τόν ἄπλοῦν τῆς ἄστικῆς ἐγκαταστάσεως. Δεδομένου ὅτι οἱ κτη-
ματῖαι πρόσφυγες θά δικαιωθῶν νά ἀποζημιωθῶν διὰ τά κτήματα αἱ ὁ-
ποῖα ἐγκατέλειπον ἀλλά διὰ τά ὅποια δέν ἀπεζημιώθησαν διὰ κτημάτων
Τουρκικῶν, διατεθέντων τυχόν διὰ τήν ἐγκατάστασιν λοιπῶν προσφύγων
κολλήγων.

Ἀκριβῶς δέ διὰ τοῦτο ὑποστηρίζω ὅτι θά ἔπρεπε εἰς τόν ὀργανισμόν
τοῦτον, νά μετέσχουν ὡς "σύμβουλοι" δύο τῶν μελῶν Ε.Α.Π.—

Ἐπίσης/προκειμένου οὕτω νά ἐπέλθῃ βραδύτερον ἡ συγχώνευσις τῶν δύο
αὐτῶν ὀργανισμῶν τῶν προσφυγικῶν συμφερόντων ἡ ἀπό τοῦδε τροποποίη-
σις τοῦ Καταστατικοῦ εἶνε ἐνδεδειγμένη.

Έκθεση Τσουδερού, υποβληθείσα στη Δημοσιονομική Επιτροπή της Κοινωνίας των Εθνών, 6 Σεπτεμβρίου 1924

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Rapport soumis au Comité Financier par M. E. Tsouderos, Ministre des Finances de Grèce, Délégué à la Vème Assemblée, Genève, 6 Septembre 1924, F.178 Doc. 1.
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Ε' Συνέλευση της Κοινωνίας των Εθνών (Σεπτέμβριος 1924)· Προσφυγικό δάνειο· Αποστολή Εμμανουήλ Τσουδερού [1]
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	IATE A3-S1-Y2-F117-T9
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Στο βιβλίο μεταφράζεται από τα γαλλικά. Πρόκειται για έκθεση που υποβάλλει ο Εμμανουήλ Τσουδερός, ως Υπουργός Οικονομικών, στη Δημοσιονομική Επιτροπή της Κοινωνίας των Εθνών, σχετικά με τροποποιήσεις σε άρθρα του Πρωτοκόλλου της 29ης Σεπτεμβρίου 1923. Η έκθεση συνοδεύεται από τέσσερα παραρτήματα, τα οποία δεν μεταφράζονται.

117/9/1
96/11

SOCIÉTÉ DES NATIONS.

F.176.

COMITÉ FINANCIER.

Genève, 6 septembre 1924.

EMPRUNT GREC.

Le Secrétariat transmet sous ce pli au Comité financier un rapport, avec diverses annexes, adressé le 6 septembre 1924 par M. Tsouderos, Ministre des Finances, délégué grec à la 5ème Assemblée, au sujet des modifications à apporter à certains articles du Protocole.

Document 1.- Rapport de M. Tsouderos.

Document 2.- (Annexe B au rapport de M. Tsouderos). Lettre de M. Deltas, membre de l'Office autonome d'établissement des réfugiés, à M. Tsouderos, avec tableaux annexés.

Document 3.- (Annexe C au rapport de M. Tsouderos). Lettre de la Caisse de Secours aux réfugiés, à M. Tsouderos.

Document 4.- (Annexe D au rapport de M. Tsouderos). Produit des revenus, des tableaux I et II du Protocole, et sommes nécessaires au service de certains emprunts.

L'annexe A du rapport de M. Tsouderos est l'exposé qui a déjà été communiqué au Comité financier sous le N° F.176 le 5 septembre 1924.

L'attention est attirée par le Secrétariat sur le fait que le présent document 4 (Annexe D au rapport de M. Tsouderos) contient des modifications aux chiffres indiqués dans les documents 4, 5, 7 et 8 joints au F.173 du 7 août 1924.

117/2/2
96/11

- 2 -

Rapport F.178. Doc.1.

DELEGATION HELLÉNIQUE.

Rapport soumis au Comité financier
par M. E. Tsouderos,
Ministre des Finances de Grèce,
Délégué à la Vème Assemblée.

Genève, 6 septembre 1924.

A. LA SITUATION POLITIQUE ET ÉCONOMIQUE EN GRÈCE.

Lorsqu'il a été pour la première fois question devant l'Assemblée, l'année passée, de l'aide financière à accorder à la Grèce pour l'établissement des réfugiés d'Asie Mineure et de Thrace, la situation du pays était très différente de celle d'aujourd'hui.

L'horizon économique et politique du pays était quelque peu trouble et cela a donné lieu, par conséquent, à des doutes sur l'avenir de la Grèce.

Le Comité financier, dans son rapport du 25 juin 1923, parlait de "besoins impérieux auxquels le Trésor grec devra satisfaire".

Il était d'ailleurs impossible à prévoir, faute de précédents, quelles seraient les dépenses exactes nécessaires à l'établissement de tous les réfugiés. Le nombre de ces derniers atteindra un total d'à peu près 1.400.000, lorsque le dernier convoi des réfugiés aura quitté l'Asie Mineure à destination de la Grèce.

Le Traité de Lausanne n'était pas encore signé. Le pays avait à sa tête un Gouvernement révolutionnaire et l'incertitude politique semait le désarroi dans les esprits en raison de la question de régime qui n'avait pas encore, à cette époque, trouvé sa solution.

Depuis, la paix fut signée à Lausanne; un Gouvernement jouissant de la confiance de la Chambre gère les

117/2/3
96/11

-3-

affaires du pays. D'autre part, à la suite d'un plébiscite, la question de régime a été résolue par l'établissement de la République.

Le sous-Comité Grec du Conseil réuni à Londres en 1924 agissant en vertu de pleins pouvoirs qui lui étaient conférés par le Conseil, a déclaré à juste titre, qu'il "se plaît à reconnaître les progrès considérables acquis dans la stabilité de la situation économique et politique en Grèce".

Dans l'intervalle, la situation économique redéviert normale et continue à s'améliorer d'un jour à l'autre, comme on le verra, d'une façon détaillée, dans mon exposé ci-joint sur la situation financière de la Grèce. Cet exposé ayant déjà été publié par la presse grecque le 17 Août, a subi donc les critiques de la publicité.

Pour faciliter l'étude de cet exposé, je me permets de donner ci-contre quels-uns de ses chiffres les plus caractéristiques.

Tandis que le déficit de l'exercice 1923-1924 s'évaluait à 3.037.974.562 drachmes, en réalité il n'était que de 1.315.625.563 drachmes. Cette somme s'est réduite à 965.353.487 drachmes après défalcation des excédents des exercices précédents. Il est prévu un déficit de 516.717.509 dr. au nouveau budget (1924-1925) qui est en voie d'application depuis le 1er Avril 1924.

Sans les dépenses pour les réfugiés, ce déficit serait encore moindre. En effet, nous avons inscrit 240.217.001 dr. pour les frais d'assistance aux réfugiés, les frais de colonisation et d'échange des populations. Sans toutes ces dépenses, le déficit de cette année serait circonscrit à 277.000.000 de drachmes. Le prompt établissement des réfugiés présente donc un double intérêt économique. En premier lieu, il n'y aurait plus de frais d'assistance aux réfugiés, ce qui ne manquera pas d'améliorer le budget. En second lieu, une

117/3/4
96/11

-4-

fois les réfugiés établis à titre définitif, ils contribueront puissamment à l'exploitation des ressources du pays. Pour faire face à ses engagements et pour équilibrer son budget, la Grèce n'a pas hésité, au milieu de tant de difficultés, à augmenter les impôts et à procéder à des mesures énergiques pour leur perception régulière.

Les contributions directes ont atteint
pour 1922-1923 un total de 319.276.101 drachmes;
pour 1923-1924 d° 718.709.700 d° ,
pour 1924-1925 on prévoit un total de 822.538.000 dr.

Les contributions indirectes sont montées de
897.063.569 dr. en 1922-1923
à 1.651.863.633 dr. en 1923-1924, et on prévoit que
ce chiffre montera encore et atteindra la somme de 1.709.214.000
en 1924-1925.

Bien mieux, nous étudions l'application de nouvelles mesures qui assureront pour l'avenir un meilleur rendement des contributions directes et indirectes.

L'amélioration du change grec, ainsi que la hausse des obligations des emprunts nationaux contractés à l'étranger, sont un indice certain de la confiance que notre situation économique commence à inspirer dans les cercles financiers qui sont toujours si bien informés.

La question du change est du reste traitée en détail dans l'exposé ci-joint.

Jusqu'ici le Comité financier prenait pour base de ses calculs l'équivalence de 300 dr. pour 1 Livre sterling. Cependant, la valeur de la Livre oscille autour de 250 dr. et cela d'une façon assez régulière depuis plusieurs mois, avec tendance au relèvement de la drachme.

La valeur des obligations des emprunts grecs s'améliorera d'une année à l'autre sur les marchés étrangers, comme on le verra dans le tableau ci-dessous, dont les chiffres ont été pris au Rapport Annuel de la Commission Financière Internationale. Les prix des obligations cotées en livres sterling constituent un prix moyen de l'année à la Bourse de Londres.

<u>Emprunt</u>	<u>1922 %</u>	<u>1925 %</u>
1887 4%	31,75	37,83
1893 5%	34,93	38,80
1881 "	34,85	41,39
1884 "	34,98	41,28
1890 "	32,71	39,82
1889 4%	27,30	33,29
1898 2.1/2%	72,71	91,12
1902 4%	37,53	37,54
1914 5%	39,69	49,28

Ces prix ont encore été en hausse pendant l'année courante (1924). Il suffit de dire que les emprunts de 1914 sont cotés à la Bourse de Londres à Livre stg. 64. Provenant d'un critère si sûr, cette amélioration est des plus significatives pour l'état économique du pays.

Il ne serait pas sans intérêt d'examiner aussi succinctement notre situation commerciale et la balance de nos comptes. Mais cela exigerait une longue analyse et risquerait de nous faire départir de la concision qu'exige un mémoire de ce genre. Je me bornerai donc à donner seulement les chiffres de nos exportations au cours des années 1920-1921 - 1922-1923 inclusivement. Leur simple lecture donnera l'idée de la marche

117/3/6 96/11

6.

ascendante de notre production.

Pour 1920 les exportations ont atteint la valeur de 664 millions

" 1921	"	"	974	"
" 1922	"	"	2.485	"
" 1923	"	"	2.545	"

Selon les renseignements statistiques exacts du Ministère de l'Agriculture, la valeur de la moyenne totale des produits agricoles, forestiers et d'élevage atteint annuellement la somme de 15 milliards de drachmes, c'est à dire de 60 millions de livres stg. Le travail des réfugiés augmentera encore cette production.

B. LES DEPENSES POUR L'ETABLISSEMENT DES REFUGIES.

Telle se dessine la situation économique du pays. Une comparaison avec le passé présente un indice certain de l'entrée du pays dans la voie de l'assainissement. La solution du problème des réfugiés constituera un élément de sécurité de plus pour la réalisation de ces prévisions à bref délai. La solution de ce problème n'est possible qu'à condition de trouver tout l'argent nécessaire à l'établissement immédiat et intégral des réfugiés. La situation économique et politique actuelle du pays permet, croyons-nous, à la Société des Nations d'accorder une autorisation plus large en ce qui concerne le chiffre de l'emprunt pour les réfugiés.

Aux termes de l'Art. 4 du Protocole, la Grèce est autorisée à contracter un emprunt qui ne doit pas être inférieur à 3 millions de livres stg., mais ne doit pas excéder 6 millions de livres.

- 7 -

Néanmoins, comme l'expérience l'a prouvé, cette somme n'est pas suffisante pour couvrir les dépenses de l'établissement le plus élémentaire même d'une partie des malheureux réfugiés. Près de 1.300.000 personnes se sont réfugiées en Grèce. Avant la fin de l'année, 180.000 nouveaux réfugiés viendront s'ajouter à ce chiffre à la suite de l'accord pour l'échange des populations. Cela fera donc 1.480.000 soit 370.000 familles à raison de 4 personnes par famille. Parmi ce nombre, 100.000 ont déjà été, tant bien que mal, abritées et installées. Quant aux autres réfugiés, ils sont, pour le moment, sans toit et risquent de passer dans cet état de misère un troisième hiver.

La Grèce a dépensé jusqu'à fin mars 1924 pour l'établissement et l'assistance des réfugiés:

a) 505.000.000 drachmes du Budget de l'Etat, en nature, habitations, en espèces et 470.000.000 drachmes en frais de transport, soit au total 975.000.000 drachmes, ou en livres sterling £ 3.900.000. (Voir document G.222.A.77.1924 et G.151.I).

b) par l'Office Autonome, jusqu'au 15 août 1924: £ 1.418.254.

Il a aussi été inscrit au budget de l'année financière courante (1924-1925), au compte des frais d'assistance et de logement, 240.000.000 drachmes. Il a été en outre décidé d'inscrire pour le logement des réfugiés une somme supplémentaire de 63.000.000 drachmes. L'Etat dépensera donc en tout pendant l'année l'année courante 303.000.000 drachmes, c'est-à-dire £ 1.212.000.

Malgré ces efforts, les besoins de l'œuvre d'établissement des réfugiés restent très grands et pressants.

En ce qui concerne les dépenses prévues pour l'établissement définitif des réfugiés en Grèce, il en est longuement question dans les documents ci-joints adressés au Ministère des Finances :

113/3/9

96/11

- 8 -

- a) Document N° 1913 du 27 août 1924, émanant de la Commission d'Établissement des Réfugiés;
- b) Documents N° 2176, 1853, 2352 et 3500, adressés par le Fonds de Secours aux réfugiés, qui s'occupe de la construction des quartiers urbains pour les réfugiés.

La Commission d'Établissement des réfugiés prévoit comme dépenses pour le semestre août-janvier £ 3.835.799 (au regard de cette dépense, la Commission dispose de £ 1.500.000, solde des avances faites par les banques d'Angleterre et de Grèce), et soutient que pour achever sa tâche, il lui faudra encore au moins £ 4.000.000.

Le Fonds de Secours a demandé, en vue de l'érection de quartiers urbains, 589.090.000 drachmes (500 plus 26 plus 63). Pour faire face à cette dépense, il a déjà été disposé d'une somme de 133.000.000 drachmes. Le reste, c'est-à-dire 456.000.000 drachmes (£ 1.824.000), doit être mis à la disposition du Fonds de Secours pour la construction d'habitations pour autant que ce travail n'est pas entièrement du ressort de la Commission d'Établissement des réfugiés. Pour résumer, il faudrait encore trouver:

a) Pour la Commission d'Établissement des Réfugiés.....	£ 7.835.799	
b) Pour le Fonds de secours.....	£ 1.824.000	£ 9.659.799
En défalquant les sommes dont dispose la Commission d'Établissement des Réfugiés, soit.....		£ 1.500.000
Il reste pour les dépenses prévues la somme de		£ 8.159.799

pour laquelle aucune provision correspondante n'est prévue.

En conséquence, si l'emprunt des réfugiés était limité à la somme de £ 5.000.000, l'Établissement des réfugiés souffrirait d'un manque de fonds, car de cette somme doivent être

117/9/10

96/11

- 9.-

défalquées les avances des banques d'Angleterre et de Grèce, notamment £3.000.000 que nous avons pris l'engagement de rembourser aussitôt la réalisation de l'emprunt des réfugiés. De ce fait il restera seulement £3.000.000 pour les dépenses concernant les réfugiés, dont il faudra encore déduire les frais de l'émission, de sorte que pour une dépense prévue de £8.159.000 nous aurons seulement, à la suite de l'emprunt £3.000.000; Dans cette éventualité, l'œuvre de l'établissement des réfugiés rencontrera des difficultés insurmontables et risquera même d'échouer complètement. C'est pour cette raison que nous désirerions augmenter le chiffre de l'emprunt de £6 à £10.000.000. Cette demande a été soumise à Sir Arthur Salter dès le mois de juin dernier, par un mémoire de M. Argyropoulos, qui représentait à ce moment la Grèce auprès du Conseil de la Société des Nations.

Il est à noter qu'en parlant ci-dessus des frais d'établissement des réfugiés, nous n'y avons inclus que les dépenses de l'Office autonome et celles provenant de la construction des quartiers urbains. Il n'a pas été tenu compte non plus des frais d'expropriation des terres pour l'installation des réfugiés, ni des sommes nécessaires pour le paiement des arriérés des réquisitions faites en faveur des réfugiés, ni les frais d'assainissement des régions marécageuses, ni les dépenses encourues pour l'amélioration des voies de communication. Comme on le voit, il s'agissait de dépenses indispensables afin que l'établissement des réfugiés puisse s'effectuer de manière à garantir le développement des productions.

C. EMPRUNT DE £10.000.000. GARANTIES.

L'emprunt des réfugiés porté de £6.000.000 à £10.000.000 est entièrement gagé. Pour ce qui est du service de cet emprunt, service qui sera effectué par l'intermédiaire

-10-

de la Commission Financière Internationale, la Grèce offre le revenu des tableaux I et II du Protocole de Genève, évalué pour l'année 1924-1925 à 757.746.000 drachmes, plus ₯ 50.000. Je joins en annexe des tableaux détaillés de ces revenus.

En calculant le service de l'Emprunt à 10%, une somme de ₯ 1.000.000, soit 250.000.000 de drachmes au taux actuel sera nécessaire annuellement. Cette somme est de beaucoup inférieure aux garanties offertes.

L'Emprunt aura en outre les garanties suivantes:

a) Toutes les terres sur lesquelles l'établissement s'effectue par l'intermédiaire de la Commission d'Etablissement des réfugiés, terres que le Gouvernement grec a transférées en toute propriété à cette Commission, conformément au Protocole. La valeur de ces étendues est supérieure à celle qui avait d'abord été prévue, en raison des constructions et des habitations qui s'y trouvent.

b) Les agglomérations urbaines déjà transférées en toute propriété par le Gouvernement hellénique à la Commission d'Etablissement, à savoir Pangrati, Podaradon, Kokinias, Vieille Ecole de Tir, que le Gouvernement a fait construire à ses propres frais par l'intermédiaire du Fonds de Secours pour le logement des réfugiés. Ces agglomérations contiennent 19.385 chambres et ont coûté 108.699.000 drachmes, sans compter la valeur du terrain qui est évalué à 4.500.000 drachmes.

c) Les revenus des propriétés et des maisons transférées à la Commission d'Etablissement qui en effectuera la perception.

La Commission a déjà commencé à percevoir de petites sommes à titre de loyers des réfugiés locataires, ainsi que la contre-valeur des terrains vendus par elle.

Par conséquent le Fonds, porté même à ₯ 10.000.000 est plus que suffisant, de sorte que la Société des Nations n'éprouve aucune hésitation à accorder l'autorisation nécessaire pour ..

- 10 bis -

contracter un emprunt de L 10.000.000 qui, comme l'expérience l'a prouvé, constitue le minimum indispensable pour l'établissement des réfugiés. Les prévisions et les calculs de MM. Parmentier et Procter se justifient donc. Dans leurs mémoires à la Société des Nations, ces messieurs, traitant la question des réfugiés, envisageaient une somme correspondante pour les besoins de l'établissement des réfugiés.

D. NECESSITE DE L'INSTALLATION URGENTE DES REFUGIES.

Je dois dire encore une fois que la Grèce désire, dans l'intérêt général, que l'oeuvre de l'établissement des réfugiés soit promptement menée. Il ne s'agit pas seulement d'une oeuvre de charité, il s'agit surtout d'une oeuvre sociale d'un intérêt économique. Tout retard est préjudiciable aux intérêts du pays, à ceux des tierces parties en Grèce, et à l'apaisement social. Sous l'empire de ces idées et dans la certitude du succès de l'Emprunt des réfugiés, ainsi qu'il ressort d'un télégramme récent du Dr. Alfred Bonzon à MM. Morgenthau et Campbell, le Gouvernement hellénique a autorisé la Commission pour l'Etablissement des réfugiés à procéder à son oeuvre au delà de ses ressources actuelles et jusqu'à concurrence d'une somme supplémentaire de/L 3.000.000. En d'autres termes, le Gouvernement hellénique a autorisé la Commission à continuer à appliquer son programme pour le semestre commencé. Ce programme a déjà été mentionné plus haut et il est exposé en détail dans le document No. 1913 de la Commission d'Etablissement des réfugiés, en date du 28 Août 1924, mais cela ne constitue pas non plus une solution du problème.

La Grèce fera ce nouvel effort financier, malgré les difficultés économiques, sous forme d'avances à faire par la Banque Nationale de Grèce. Cependant l'établissement

117/3/13
96/11

- 11 -

des réfugiés, pour qu'il puisse se faire sans ruine pour le pays, ne peut s'effectuer par ces avances, mais en contractant un emprunt suffisamment important pour couvrir toutes les dépenses. La somme de L. 6.000.000 de l'article 4 du Protocole est assurément insuffisante.

Sur la base des idées et des données mentionnées ci-dessus, la Grèce sollicite la modification de l'article 4 du Protocole. Pour ce, elle est prête à accepter comme condition que les banques grecques participeront jusqu'à concurrence d'une somme de L. 2.000.000.

De même, la résistance économique du pays, ainsi que le tableau des garanties offertes par l'emprunt des réfugiés, garanties de toutes sortes, militent en faveur de la modification à l'article 6 du Protocole que la Grèce a demandée dès le mois de juin. Notre pays, dans l'intérêt de la stabilisation et amélioration de la monnaie nationale, a besoin de développer ses ressources. Le pays doit sans retard procéder à la construction de chemins de fer, routes et ports. D'autre part ceux qui existent, ayant été négligés pendant la guerre, ont besoin d'être refaits. Les restrictions de l'article 6 ne nous permettent pas de procéder à ces travaux. Aux termes de cet article, toutes les recettes (qui atteignent 4.000.000.000) sont immobilisées dans un seul but, au détriment du progrès économique du pays, ce qui ne peut guère favoriser la situation de la monnaie nationale. En vérité, le poids de ces restrictions est lourd. Néanmoins la Grèce, envisageant pour le moment l'établissement à bref délai des réfugiés, aurait volontiers discuté la modification de l'article 6 proposée par elle si le Comité financier le jugeait opportun. La Grèce accepterait dans ce cas une rédaction de l'article 6 qui aurait sauvegardé en même temps les intérêts des prêteurs et ceux du Pays.

-12-

Pour le reste, le Gouvernement hellénique réitère sa demande en ce qui concerne les autres modifications qui ont déjà été discutées devant diverses commissions du Conseil de la Société des Nations. Pour mémoire, je reproduis ci-dessous ces propositions:

-A- MODIFICATIONS A APPORTER AU PROTOCOLE.-

ART. I.- Remplacer les mots: "sans le consentement du Conseil" par les mots: "Sans le consentement de l'office autonome. Les modifications apportées seront immédiatement communiquées au Conseil." (a)

ART. II.- AJOUTER A CET ARTICLE: "Cependant ces terres restent naturellement soumises aux obligations provenant des servitudes ordinaires de voisinage et d'usage, ainsi que des obligations provenant des droits acquis par les métayers et détenteurs similaires; d'autre part l'établissement des réfugiés sur ces terres n'est pas exclusif de l'établissement de ces métayers. Mais il reste bien entendu que les terres ainsi concédées n'entrent pas en compte des 500.000 hectares, et que l'établissement des métayers ne sera aucunement à la charge de l'office autonome qui pourrait cependant à la demande du Gouvernement hellénique collaborer avec le Gouvernement à cet établissement."

-B- AU STATUT.-

ART. XII.- AJOUTER A CET ARTICLE: "Cependant l'Office autonome peut procéder à toutes installations utiles sur les terres des Turcs soumis à l'échange, qui lui seraient concédées, dès qu'il aura la possession de fait de ces terres et avant d'en devenir le propriétaire de jure. Le Gouvernement hellénique s'engage formellement à ce que la propriété de jure soit transmise à l'office autonome aussitôt que le Gouvernement hellénique ayant

(a) Voir document S.D.N. Comité Financier I.166 du 17 juin 1924.

-13-

la libre disposition de ces terres soit en mesure d'en transférer la propriété.

"L'Office autonome pourra également procéder à l'établissement des réfugiés sur terres réquisitionnées ou en voie d'expropriation avant que les formalités requises par la Loi soient entièrement terminées, à condition toutefois que le Gouvernement Hellénique s'engage formellement à donner immédiatement à l'Office la possession de fait et, les formalités terminées, la propriété *de jure*, aux conditions de l'art. II du Protocole."

"L'Office autonome est également autorisé à faire des installations sur des terres prises à bail par le Gouvernement Hellénique, dont le bail aurait un caractère de bail perpétuel et dont le bail serait cédé à l'Office."

"Enfin, l'Office pourrait procéder exceptionnellement à des établissements sur des terres, qui ne lui appartiendront pas en propriété, mais qui seraient propres à permettre l'établissement des réfugiés et sur lesquelles l'Office estimerait avoir acquis des droits suffisants pour assurer une installation permanente des réfugiés et la sécurité des sommes à dépenser sur ces terres par l'Office."

(Note: Le Ministère des Affaires Etrangères dans sa lettre du 26 Juillet à la S.d.N. fait remarquer: "que il est bien entendu que les terres énumérées dans les modifications à l'article XII du Statut seront portées en compte des 500.000 hectares de l'art. II.

ART. XV.- A AJOUTER: "Cependant l'Office Autonome procédant à des installations d'ensemble, comme par exemple à la création de faubourgs ou de villages, peut faire telle dépense d'ordre général ou social, qui assurerait le développement de ces installations et l'amélioration de l'état sanitaire ...

...

117/3/16 96/11

-14 & 15-

des populations."

(Admis en principe à Londres par le Sous-Comité
Grec le 9 mai 1924).

(Voir aussi procès-verbal de la 71ème séance du 25
juillet de la Commission pour l'Établissement des Réfugiés.)

(signé:) E.J. Tsouderos.

Ministre des Finances
Délégué de la Grèce à la Vème Assemblée de
la Société des Nations.

(Ci-joint annexes A, B, C, et D)

L'annexe A a déjà été communiquée au Comité financier
(document F.276. du 3 septembre 1924).

117/3/16 96/11

-14 & 15-

des populations."

(Admis en principe à Londres par le Sous-Comité
Grec le 9 mai 1924).

(Voir aussi procès-verbal de la 71ème séance du 25
juillet de la Commission pour l'Établissement des Réfugiés.)

(signé:) E.J. Tsouderos.

Ministre des Finances
Délégué de la Grèce à la Vème Assemblée de
la Société des Nations.

(Ci-joint annexes A, B, C, et D)

L'annexe A a déjà été communiquée au Comité financier
(document F.276. du 3 septembre 1924).

Συλλογή των κυριωτέρων στατιστικών των αφορωσών την ανταλλαγή των πληθυσμών και προσφυγικήν αποκατάστασιν μετά αναλύσεως και επεξηγήσεων, υπό Α. Α. Πάλλη, Μέλους του Συμβουλίου της ΕΑΠ, Αθήνα 1929

ΤΕΚΜΗΡΙΟ: Συλλογή των κυριωτέρων στατιστικών των αφορωσών την ανταλλαγή των πληθυσμών και προσφυγικήν αποκατάστασιν μετά αναλύσεως και επεξηγήσεων υπό Α. Α. Πάλλη, Μέλους του Συμβουλίου της ΕΑΠ, Αθήναι 1929.

ΦΑΚΕΛΟΣ: Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων

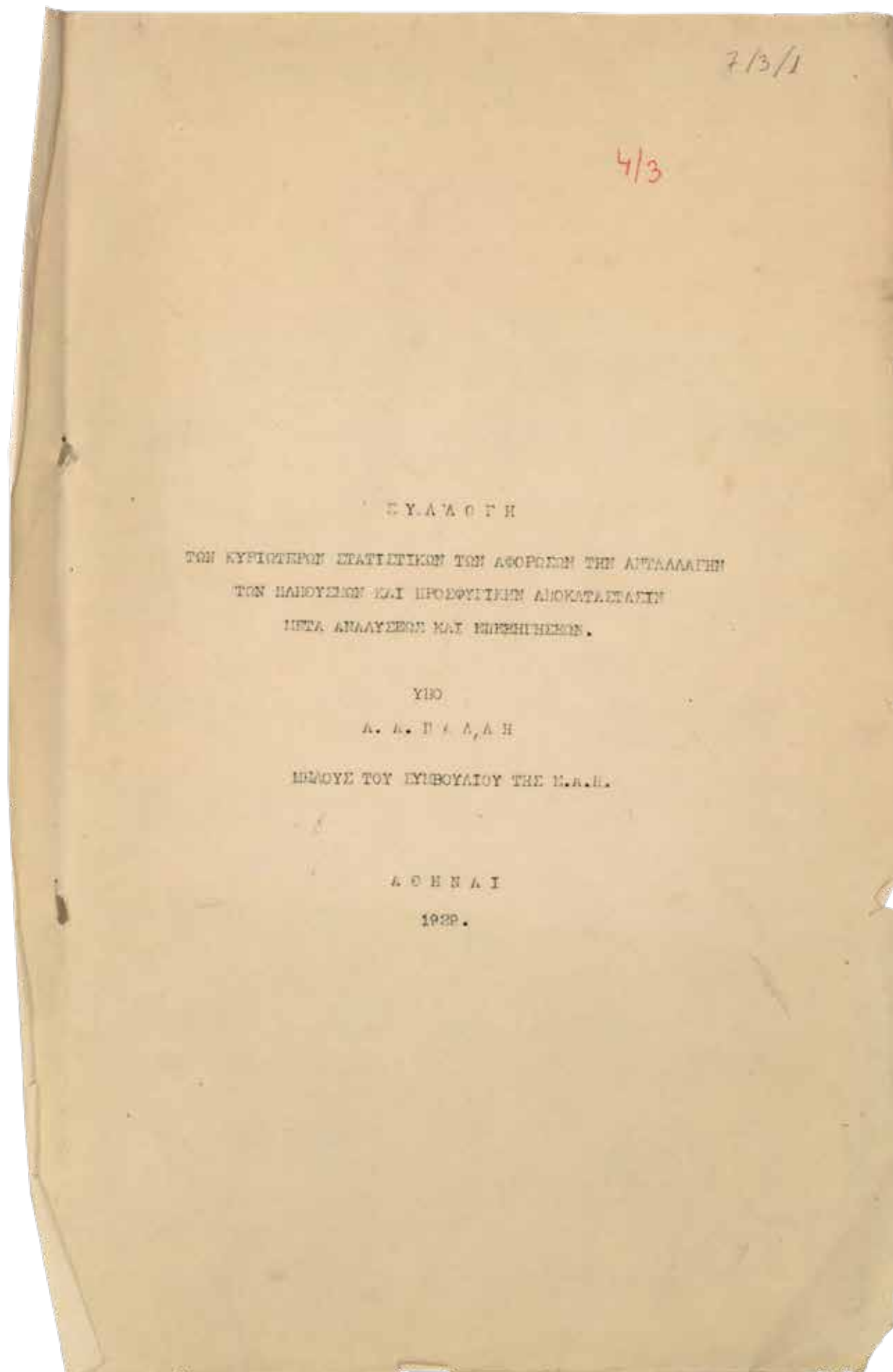
ΥΠΟΣΕΙΡΑ: Φάκελοι οικονομικών υποθέσεων

ΣΕΙΡΑ: Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα

ΑΡΧΕΙΟ: Εμμανουήλ Τσουδερού

ΚΩΔΙΚΟΣ: ΙΑΤΕ Α3-Σ1-Υ2-Φ7-Τ3

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: Αντίγραφο του τεκμηρίου βρίσκεται και στο Αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου (Μουσείο Μπενάκη), Φάκελος 212/17-18. Κατά τη μεταγραφή του συγκεκριμένου τεκμηρίου από τα ελληνικά, υπήρξαν επιπλέον παρεμβάσεις προς εναρμόνιση των τίτλων των πινάκων και βελτίωση της διάταξης των στοιχείων τους· διορθώθηκαν επίσης αβλεψίες, πρόδηλα σφάλματα άθροισης και μετατοπίσεις υποδιαστολών, ενώ τα ποσά σε λίρες, σελίνια, πένες (£sd) μετατράπηκαν στο δεκαδικό σύστημα. Ως εκ τούτου, υπάρχουν ορισμένες αποκλίσεις από το πρωτότυπο, όπως παρατίθεται. Για τη διευκόλυνση τυχόν αντιπαραβολών, η αρίθμηση των πινάκων διατηρήθηκε αμετάβλητη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.-

Σελ. 1-3

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄ ΓΕΝΙΚΑ.-

" 4-11

Πίναξ 1. Όλικοί αριθμοί Προσφύγων κατά τήν γενικήν απογραφήν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς 15ης Μαΐου 1928.-

" 4

Πίναξ 2. Δαπανηθέντα παρὰ τοῦ Κράτους ἀπὸ 1ης Ἀπριλ. 1922 μέχρι 31 Ἀπριλίου 1928 διὰ Περίθαλψιν, Ἐποικισμὸν καὶ Ἀνταλλαγὴν.-

" 6

Πίναξ 3. Ἐμφαίνων τὰ ἑξωτερικὰ καὶ ἑσωτερικὰ δάνεια τὰ συναφθέντα κατὰ τήν περίοδον 1922-1928 διὰ τήν ἀποκατάστασιν ἢ ἀποζημίωσιν τῶν προσφύγων.-

" 7

Πίναξ 4. Ἐμφαίνων τὰ δαπανηθέντα καὶ δαπανηθησόμενα παρὰ τῆς Ε.Α.Π. διὰ τήν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων ἀπὸ τῶν προϊόντων τῶν δανείων.-

" 8

Πίναξ 4α. Ἐθνολογικὴ σύγκρισις τοῦ πληθυσμοῦ 1920-1928.-

" 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ.-

" 12-17

Πίναξ 5. Ἐμφαίνων τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνταλλαγέντων Μουσουλμάνων καὶ Βουλγάρων κατὰ περιφέρειας.-

" 13

Πίναξ 6. Ἐμφαίνων τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἀνταλλαζόμενων διὰ τὰς ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθείσας περιουσίας των καὶ τὰ ἐπιδικάσθέντα αὐταῖς πιά.-

" 16

Πίναξ 7. Ἐμφαίνων τὴν ἀξίαν τῆς ἀπὸ τήν διαχείρισιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἀνταλλαζόμενου Μουσουλμανικῆς Περιουσίας, κατὰ περιφέρειας.-

" 17

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.-

" 17-28

Πίναξ 8. Ἐμφαίνων τὸν ἀριθμὸν τῶν παρὰ τῆς Ε.Α.Π. ἐγκατασταθεισῶν ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1928.-

" 18

Πίναξ 9. Ἐμφαίνων τὰς παρὰ τοῦ Ἐγκυργεῖου τῆς Γεωργίας ἐγκατασταθείσας ἀγροτικὰς οἰκογενείας.-

" 19

Πίναξ 10. Γαῖαι παραχωρηθεῖσαι εἰς τὴν Ε.Α.Π. διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἀποκατάστασιν.-

" 19-20

Πίναξ 11. Ἐμφαίνων τὰς παρὰ τῆς Ε.Α.Π. καταμετροθεῖσας καὶ διανεμηθείσας γαῖας μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1928.-

" 22

Πίναξ 12. Συγκριτικὸς πίναξ τῶν παρὰ τῶν προσφύγων καλλιεργηθεισῶν ἐκτάσεων κατὰ τὰ ἔτη 1923-27.-

" 22

Πίναξ 13. Συγκριτικὸς πίναξ Ἐμφαίνων τὴν παρὰ τῶν προσφύγων καλλιεργηθείσων ἐκτάσιν εἰς σιτηρὰ καὶ καπνὸν κατὰ τὰ ἔτη 1923-27.-

" 23

Πίναξ 14. Ἐμφαίνων τὰ εἰς τοὺς πρόσφυγας παραχωρηθέντα ζῶα.-

" 24

Πίναξ 15. Ἐμφαίνων τὴν δαπάνην διὰ τὴν ἀποκατάστασιν μιᾶς ἀγροτικῆς οἰκογενείας.-

" 24

7/3/3

-B-

Πίναξ 16. Έμφαίνων τὴν ἐν ἑαυτοῖς συντελεστικὴν ἐξ' ὧν βραδύνεται ἡ Ε.Π. διὰ τὸν ἀπολογισμὸν τῶν δαπανῶν τῆς Ἀγροτικῆς ἀποκατεστάσεως.- Σελ. 25

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ': ΣΤΕΓΑΣΙΣ.-

" 26-33

Πίναξ 17. Έμφαίνων τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγροτικῶν συνεικησιῶν καὶ κλημάτων κατὰ περιφερείας.- " 29

Πίναξ 18. Έμφαίνων τὸν ἀριθμὸν τῶν κατὰ τῆς Ε.Π. ἐνταγμένων ἐστικῶν συνεικησιῶν καὶ κατοικιῶν κατὰ περιφέρειας καὶ πόλεις.- " 30

Πίναξ 19. Έμφαίνων τὴν κατὰ τὴν ἐντὸς πόλεων διαμενόντων προσφύγων ἀπὸ ἀνάγκης στεγασίσεως ἐκ τῆς βάσει τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἐνεργηθείσης κατὰ τῆς Ε.Π. κατ' ἀπριλίον 1927.- " 31

Πίναξ 20α. Έμφαίνων τὸ κόστος ἀγροτικῶν εἰσέσκαων διαφόρων τύπων " 32

Πίναξ 20β. " " " ἐστικῶν " " " " 33

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε': ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ.-

" 34-37

Πίναξ 21. Έμφαίνων τὰ κατὰ τὸ καταβληθέντα κατὰ τῶν προσφύγων ἐναντι χρεῶν τῶν κατὰ τὸ διάστημα 1924-28.- " 36

Πίναξ 22. Σύγκρισις πρὸς τὸ καταβληθέντα κατὰ τῶν προσφύγων καὶ τοκοχρεωλυσίου Προσφυγικοῦ δανείου 1924.- " 37

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ': ΠΡΟΪΟΝΤΑ.-

" 38-40

Πίναξ 23. Έμφαίνων τὰς τιμὰς τῶν κυριωτέων εἰδῶν, τὰ ἀπὸ τῆς ἐκπονήσεως ἡ Ε.Π.- " 41-42

7/3/4

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ παροῦσα συλλογή ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ παρουσιάσῃ, κατὰ τρόπον συνεπτυγμένον καὶ εὐχρηστον διὰ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ πολιτικά καὶ οἰκονομικά προβλήματα τῆς Ἑλλάδος, τὰς βασικὰς στατιστικὰς τὰς σχετιζομένας μὲ τὸ ζήτημα τῶν προσφύγων.-

Ἡ δημιουργηθεὶς μετὰ τὴν ἑκκρασιατικὴν καταστροφὴν προσφυγικὸν ζήτημα ἔσχε βαθυτάτην ἐπίδρασιν ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς τῆς χώρας, πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς. Οὕτω πρῶτον, ἀπὸ ἀπόψεως δημογραφικῆς-ἐνῶ ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920, (ὅτε ἡ χώρα εἶχε ἔκτασιν 147.600 τετρ. χιλιομέτρων), ἦτο 37 κατὰ τετρ. χιλιομ., σήμερον, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τοῦ 1928, ἡ πυκνότης εἶνε 49 κατὰ τετρ. χιλιομέτρον, καὶ τοῦτο μελανότι ἡ ἔκτασις τῆς χώρας ἡλαττώθη, ὡς ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ τῶν νήσων Ἰμβρου καὶ Τενέδου, κατὰ 20.000 τετρ. χιλιομέτρα.-

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς ὁμοιογενείας τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἐπίσης σημαντικόν. Ἐνῶ κατὰ τὸ 1920, ἐπὶ ὅλικου πληθυσμοῦ 5.526.000, ἡ δύναμις τῶν ἐθνικῶν καὶ ὁρθησκευτικῶν μειονοτήτων (Τουρκικῆς, Βουλγαρικῆς, Ἀλβανικῆς, Ἀρμενικῆς καὶ Ἑβραϊκῆς), συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ξένων ὑπηκόων, ἀνῆρχετο εἰς 1.066.000 περίπου, ἥτοι τὸ 20% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, σήμερον ἡ δύναμις τῶν ἀλλογενῶν τούτων στοιχείων, ἐπὶ ὅλικου πληθυσμοῦ 6.205.000 κατῆλθεν εἰς 383.000 περίπου ἥτοι εἰς 1/4%.-⁽¹⁾

Ὁ οἰκονομικὸς ἀντίκτυπος ὑπῆρξεν ἐπίσης σοβαρώτατος. Ἐδῶ ὑπάρχουν δύο ἀπόψεις-ἡ μία παθητικὴ ἡ δὲ ἑτέρα ἐνεργητικὴ. Ἀφ' ἑνὸς τὸ Κράτος ὑπεβλήθη εἰς σημαντικὰς θυσίας ἀναγκασθὲν νὰ δαπανήσῃ ἀμέσως ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ του-ἀπὸ τὸ 1922 μέχρι σήμερον-ποσά ἀντιστοιχοῦντα πρὸς 6.544.155 λίρας διὰ περίθαλψιν, ἀνταλλαγὴν καὶ διαφόρους ἄλλας ἀνάγκας τῶν προσφύγων (ἴδε πῖνακα 2) νὰ συνάψῃ δὲ δάνεια (ἴδε πῖνακα 3) ἐν μὲν τῷ ἐξωτερικῷ λιρῶν 15.382.400, ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ δραχμῶν 7.400.000.000, τὰ ὅποια προῶρισται ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη νὰ ἐπιβαρύνουν τὸν προϋπολογισμόν μὲ ἐτήσια τοκοχρεωλύσια ἀνερχόμενα εἰς Λ.Λ. 1.124.100 καὶ δραχμὰς 654.000.000 περίπου, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τὸ ποσόν-ἀκαθόριστον μέχρι στιγμῆς-ποῦ εἰς ἀκαχομένῃ τὸ Κράτος νὰ πληρώσῃ δι' ἀπαλλοτριώσεις ἢ ἐπιτάξεις κτημάτων καὶ οἰκοπέδων χρησιμοποιηθέντων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων, ἀγροτῶν καὶ ἀσπῶν.-

(1) Δι' ἀνάλυσιν τῶν ἀριθμῶν τούτων ἴδε πῖνακα 4α.-

I/3/5

-2-

"Εναντι τῶν θυσιῶν τούτων, ἔχομεν τὴν ἀναμφισβήτητον αὐξησιν τῆς παραγωγῆς εἰς ὁρισμένους κλάδους τῆς γεωργίας, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων, αὐξησιν ποῦ ὁ ἐνισχύση ἀνελόγως ^{τῶν} ἐθνικῶν πλοῦτον καὶ τοὺς πόρους τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ὅπως καὶ φαίνεται ἀπὸ τοὺς κάτωθι ἀριθμοὺς. (1)

Κ α π ν ο π α ρ α γ ω γ ῆ .

Ἔτος	Παραγωγή Κοιλὰ.	Ἐξαγωγή Κοιλὰ.	Ἀξία ἔξαγωγῆς. Λ.Α.
1922	25.305.656.-		
1924	50.095.125.-	41.832.923.-	6.800.000.-
1925	50.462.000.-	42.219.585.-	9.500.000.-
1926	54.724.849.-	55.324.172.-	8.800.000.-
1927	61.700.013.-	53.460.304.-	10.800.000.-

Σ ι τ ο π α ρ α γ ω γ ῆ

Ἔτος	Παραγωγή τόννοι	Ἐξαγωγή τόννοι.
1922	245.540.-	;
1923	238.990.-	;
1924	210.226.-	207.161.-
1925	305.411.-	364.367.-
1926	337.558.-	313.805.-
1927	438.342.-	;
1928	450.200.-	;

Δηλαδή δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ ὑπολογίσωμεν ἐπὶ συνεχοῦς αὐξήσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς (ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸν πίνακα 12 (μορφίνοντα τὴν κατ' ἔτος κατὰ τῶν προσφύγων καλλιεργηθεῖσαν ἔκτασιν), αὐξήσεως ποῦ ὁ εἶχε ἤδη γίνῃ ἀκέρη πρὸ εἰσθητῆ ἐάν δὲν εἶχον συμβῇ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀλλεπάλληλοι θεομηνίαι (ξηρασμοί, πλημμύραι κλπ.) εἰς τὰς μᾶλλον παραγωγικὰς περιφερείας τῆς βορείου Ἑλλάδος.-

Πρὸς τούτοις, ἡ ἐθνικὴ βιομηχανία ἐπλουτίσθη διὰ τῆς προσθήκης νέων καθαρῶς προσφυγικῶν βιομηχανιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ κυριωτέρα εἶνε ἡ ταπητουργία, αἱ δὲ προϋπάρχοντες κλάδοι τῆς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας ἀναμφισβητήτως ἐνισχύθησαν διὰ τῆς εἰσροῆς χιλιάδων ἐργατικῶν χειρῶν καὶ εἰδικῶν τεχνιτῶν.-

"Ἄλλαι ὁπσοῦν σκουδαῖται, μολοντί τι ὥστε ἔχει καθ' ὅλοκληρίαν εὐεργετικὰ συνέπειαι-ἐπὶ ἀπόψεως οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς-εἶναι 1) ἡ τελεῖα ἐξόλειψις τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας ἣτις ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα τῆς ἐνάγκης ὅπως ἐλατῶν ὁπολειφθέντα μεγάλα κτήματα χρησιμοποιηθῶν δι' ἐγκατάστασιν προσφύγων, 2) ἡ ὑποχώρησις τῆς νομαδικῆς κτηνοτροφίας ἔνεκα τῆς ἰδίας ἐνάγκης ἣτις ἐπέβαλε εἰς τὸν ἐκπαικιστὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ πλεῖστα τῶν καλλιεργησίμων λιβαδιῶν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν προσφύγων γεωργῶν.-

(1) Ὡς ἐκ τῆς 19ης τριμηνιαίας ἐκδόσεως τῆς Ε.Α.Π. ἣτις ἐβασίσθη εἰς τὰς σχετικὰς στατιστικὰς τοῦ Ὑπουργ. Ἐθν. Οἰκονομίας διὰ τὸν σῆτον καὶ τοῦ κ.Α. Λαγάντζου Γεν. Γραμμ. τῆς Κατασκευαστικῆς Ὀροσκευαστικῆς τῆς Ἑλλάδος.-

7/3/6

-3-

Ειδικῶς προκειμένου περί τῆς τελευταίας ταύτης περιπτώσεως, ἡ ἐλάττωσις τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς καὶ εἶνε ἐκέρμενον νὰ ἐπακροαυθῇ ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα, προβλέπεται ὅτι θὰ ἰσοφαρισθῇ, κατὰ μέγα μέρος, διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομικοῦ κτηνοτροφίας. Περικοὶ μάλιστα ὑποστηρίζουν ὅτι δέν ἐπῆλθε καμμία ζημία ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης. Δέν ἔχομεν ὅπ' ὅψει σχετικῶς ἀριτέρους διὰ νὰ παρέσῃμε ν' ἀποφανθῶμεν μετὰ βεβαιότητος ἐπὶ τοῦ σημείου ταύτου.-

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου πίνακος προστάξαμεν σύντομον ἀνάλυσιν τῶν ἀριθμῶν, διότι φρονούμεν ὅτι ἀπλὴ παράταξις ἀριθμῶν, ἄνευ περαιτέρω ἐξηγήσεων, δέν δύναται ν' ἀκοβῇ χρήσιμος οὔτε νὰ κατευθύνῃ πρὸς τὰ πρακτικὰ ἐκεῖνα συμπεράσματα τῶν ὁποίων ἡ ἐξαγωγή πρέπει νὰ εἶνε ὁ κύριος σκοπὸς κάθε στατιστικῆς.-

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ παρούσα συλλογὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν συγκεντρώσει τὰς κυριωτέρας προσφυγικὰς στατιστικὰς τὰς κατεσπαρμένας ἕως τῶρα ἐδῶ καὶ καὶ μέσα σὲ διαφόρους ἐκθέσεις καὶ δημοσιεύματα τῆς Ε.Α.Π., τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ὑπουργείων, θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς ὅλους ἐκείνους ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ζητήματα ταῦτα.-

Ἀθῆναι τῇ 8ῃ Ἰανουαρίου 1929

Α.Α.ΠΑΛΛΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. ΓΕΝΙΚΑ.-

-4-

(α) ΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Ἡ πρώτη ἀπογραφὴ τῶν προσφύγων τῶν ἐλλοπόντων μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν, ἡ γενομένη κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1923, ἀπέδωκεν ἀριθμὸν 847.931.¹⁾ Διότι τε ὅμως ἐξηκολούθησαν νὰ ἔρχονται εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλοι πρόσφυγες καὶ μετανάσται τόσοι ἀπὸ τὴν Τουρκίαν ὅσων καὶ ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν καὶ Ῥωσίαν διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἐξήγη σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς.-

Κολονῶσι ὑπολογισμοί, κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥτιον πρόχειροι, ἀνερίθαρτον τὸν ὁλικὸν ἀριθμὸν εἰς 1.400.000 περίπου, ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν ἦτο ἐπισήμως ἐξηκριβωμένος ἢ ἐξ διενέργειας χωριστῆς ἀπογραφῆς τῶν προσφύγων ἢ το καταδικασμένη νὰ προσκομῇ-ιδίως εἰς τὰς πόλεις ἔκπου οἱ πρόσφυγες εἶναι ἀναμεριγμένοι μετὰ τοὺς γηγενεῖς-εἰς τοιαύτας δυσκολίας τεχνικῆς φύσεως ὥστε τὸ ἀποτέλεσμα θά ἦτο ἑλλιπές.-

Διὰ τοῦτο ἡ ἐξακρίβωσις τῆς πραγματικῆς δυνάμεως τοῦ προσφυγικοῦ στοιχείου ἦτο ἐρικτὴ μόνον ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν Γενικὴν Ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἐφοσον τὰ ὁποῖα δελτία ἀπογραφῆς οὐ περιεῖχον τὴν μνείαν τῆς προελεύσεως ἐκάστου κατοίκου.-

Ὁπῶ, ἡ Γενικὴ Ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς 15 Μαΐου 1928-ἡ πρώτη μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν-μας παρέχει, διὰ πρῶτην φοράν, ἐπισήμως ἐξηκριβωμένον, τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν τῶν προσφύγων, κατὰ διάκρισιν προελεύσεως.-

Ὁὗτος ἀνέρχεται εἰς 1.221.849 ἔτιμα ἐκ τῶν ὁποίων 1.069.957 εἶναι οἱ ἀφιχθέντες μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν 151.892 δὲ οἱ πρὸ αὐτῆς.-

Μεταξὺ τῶν 151.892 τούτων συγκαταλέγονται καὶ οἱ παλαιοὶ πρόσφυγες οἱ ἐλλοπόντες πρὸ τοῦ 1920 οἱ ὁποῖοι ἀνέρχονται εἰς 70.000 περίπου.-

Ὁ κάτωθι πῖναξ 1 δίδει τὴν κατανομὴν αὐτῶν κατὰ προέλευσιν.-

Π Ι Ν Α Ξ 1.-

Ἐμφαίνων τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν τῶν προσφύγων,¹⁾ κατὰ τόκον προελεύσεως, κατὰ τὴν Γενικὴν Ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς 15 Μαΐου 1928.-

ΕΚ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.-

Μικρασιῶται	826.954	
Θράκες	256.635	
Πόντιοι	182.169	
Κων/πολίται	38.458	1.104.216

ΕΚ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ.-

49.027

ΕΚ ΡΩΣΙΑΣ.-

Καύκασος	47.091	
Λοιπὴ Ῥωσία	11.435	58.526

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΕΩΝ.-

(²⁾ Ἀλβανία, (³⁾ Σερβία, (⁴⁾ Δωδεκανήσου, κλπ).	10.080	
	1.221.849	=====

(1) Ὡς πρόσφυγες συγκαταλέγονται πάντες οἱ καταφυγόντες ἐκ Τουρκίας ὁμογενεῖς, εἴτε Ἀγκαλλόξιοι ἢ ῥῆ, οἱ ἐκ Βουλγαρίας μετανάσται, καὶ οἱ ἐκ Ῥωσίας, Ἀλβανίας (Β. Πιέρου), Δωδεκανήσου καὶ Σερβίας (Νοναστήρι Γευγελῆ κ.τ.λ.) διὰ διαφόρους λόγους καταφυγόντες εἰς Ἑλλάδα.-

(2) 8196

(3) 5250

(4) 561.-

1/3/8

-5-

(β) ΔΙΑΜΗΝΑΙ ΔΙΑΤΑΛΛΑΓΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν, ἡ περιθάλψις, ἡ ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀποζημίωσις τόσων χιλιάδων προσφύγων ἐπεσφύρευσε εἰς τὴν Ἑλλάδα σημαντικώτατα οἰκονομικὰ βάρη τὰ ὁποῖα ἔβρε, τόσον τὸ Κράτος ὅσον καὶ οἱ ἰδιῶται ἀντερεπόμισαν μὲ ῥάβδος καὶ ἐθελουσίαν ἔξιν τῶν παροδόσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.-

Ἡ συνολικὴ δαπάνη ἦτις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ ἀκριβῶς, ἐλλείψει ἔρκυτων στοιχείων, ὁ ἡνέλικ ἐπὶ πολλὰ ἑκατομμύρια λειρῶν. Ἐνα μέρος τῆς δαπάνης κατεβλήθη ἐκ τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ τὸ δὲ ἕλλο διὰ δανείων, οὕτως ὥστε καὶ αἱ πύλλουσαι γενεαὶ νὰ συνεισφέρουν.-

Ἐκ τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀντεκρύθησαν κυρίως αἱ δαπάναι τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ τῆς περιθάλψεως αἱ ὁποῖαι ἀνῆλθον, διὰ τὰ 5 μεταπολεμικὰ ἔτη 1922-1927, εἰς Λ.Λ. 6.544.155 (ἴδε πῖνακα ὁπ' ἐρίθ.2) εἰς τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο μπερῶμεν νὰ προσέσωμε καὶ τὸ ποσὸν τῶν Λ.Λ. 438.515 τὰ ὁποῖα ἐδαπάνησε τὸ Κράτος διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ὁργανῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσφυγοκαίδων.

Τὰ κεφάλαια τὰ ὁποῖα διατέθησαν ἢ κοσμεῖται νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὁλοκληρωθῶν μὲ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν. Ταῦτο συνίστανται εἰς :

α) Τὸ προῖόν τῶν δύο ἐξωτερικῶν δανείων 1924 καὶ 1928 τῶν ἀντιστοιχούντων εἰδικῶς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων ἀναρχόμενον εἰς Λ.Λ. 15.382.450 ὀνομαστικοῦ καὶ Λ.Λ. 13.000.000 πραγματικοῦ κεφαλαίου.

β) Τὴν ἄξιαν τῶν γαιῶν, ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν, τῶν μὴ ἀπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνταλλαξιμῶν, διὰ τὰς ὁποῖας τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ κατεβῇ ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς ἰδιοκλήτας (ξένων ἀστικῶν, Τούρκων ἀστικῶν, Μουσουλμάνων ἀστικῶν ὀφείας, ἀκαλλυτρίωθεις).-

γ) τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ἐκ Βουλγαρίας μεταναστῶν τῶν ὁποίων αἱ ἀπολογίαι ὀρχικῶς εἶχαν ὡς ἀντίκρουσμα τὰς γαίας τὰς ἐγκαταλειφθείσας παρὰ τῶν Βουλγάρων μεταναστῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡδὲ ἔρως, ἔβρεσαν αἱ γαίαι αὗται ἐχρησιμοποιεῖσθαι παρὰ τῆς Β.Α.Μ. διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐν γένει προσφύγων, τὸ Κράτος ὁπεχρεώθη ν' ἀναλάβῃ τὸ χρημύσιον τῶν ὁρολογίων εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ.-

Διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν δανείων τῶν ἐνα κατηγοριῶν α' καὶ γ' δὲ προϋπολογισμός δὲ ἐπιβαρυνθῇ ἐπὶ ἀκριτὰ ἔτη μὲ ἑτήσιον ποσὸν περίπου Λ.Λ. 1.400.000 (ἴδε πῖνακα 3).-

7/3/9

-6-

Ὅσιν διὰ τὴν ἐπιβάρυνσιν ἐκ τῆς ἐξαγορᾶς τῶν γαιῶν τῆς β' κατηγορίας, αὕτη δὲν ἔχει ἀκόρην καθιερῶσθαι. Ἄντως πρόκειται περὶ ποσοῦ ἀρκετὰ σημαντικοῦ. (see index, vol. 1)

Τέλος ἔχοντες τὰ ποσὰ καὶ τὸ Κράτος καταβάλλει ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑπολογισμῶν τῶν ἀνταλλαξίμων καὶ τὰ ἐποῖα ἀνέρχονται, ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς δραχ. 480.000.000 περίπου ἐτησίως. Τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ μειωθῇ βαθμηδόν, ἐφόσον αἱ ὑπολογισμοὶ θὰ ἀποσβέννυνται ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς πωλήσεως τῶν ἀνταλλαξίμων κουσουλαρικῶν κτημάτων. -

Ἐπομένως νομίζομεν ὅτι δὲν εἴρεθα μακρὸν τῆς ἀληθείας λέγοντες ὅτι, ἡ ἀποκατάστασις, μαζὺ μὲ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν προσφύγων, θὰ συνεπάγεται, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, ἐτησίαν ἐπιβάρυνσιν περίπου Λ.Λ. 3.000.000. -

Π Ι Ν Α Κ 2.

ΛΑΛΙΑΝΘΕΣΤΑ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ 1ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1922-31 Δ/ΒΡΙΟΥ 1926. -

(Ἀριθμοὶ ληρθέντες ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐμπειρογνομένων τῆς κατάρτισθαις δυνάμει τοῦ ἀπὸ 10 Δ/βρίου 1926 Ν.Δ. καὶ ἐκ τοῦ Γεν. Λογιστηρίου).

Οἰκιν. ἔτος	Περὶ θαλάσσης, μετακινήσεις, στέγασιν Λ.Λ.	Ἐπικισμός (1) Λ.Λ.	Ἀνταλλαγή (2) Λ.Λ.	Σύνολον Λ.Λ.
1922-1923	831.775.-	228.210.-		1.059.985.-
1923-1924	847.980.-	267.405.-		1.515.385.-
1924-1925	1.356.125.-	363.850.-	258.415.-	1.978.390.-
1925-1926	1.194.040.-	67.000.-		1.261.040.-
1926-1927	387.250.-	342.105.-		729.355.-
Σύνολον Λ.Λ.	4.617.170.-	1.668.570.-	258.415.-	6.544.155.-

(1) Πρόκειται περὶ ἐπικισμοῦ γενομένου παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀνεξαρτήτως τῆς γενομένης παρὰ τῆς Ε.Λ.Δ. ἐγκαταστάσεως ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν προσφυγικῶν δανείων. -

(2) Περιλαμβάνει μόνον τὰ ἐξοδα τῆς κινήσεως Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς Ἑλληνο-τουρκικῶν πληθυσμῶν. -

7/3/10

-7-

Π Ι Ν Α Κ Σ .-

Εμφαίνων τὰ ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά δάνεια τῶν ὁποίων ἡ σύναψις σχετίζεται πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν ἢ ἀποζημίωσιν τῶν προσφύγων.-

Ἔτος ἐκδ.- ἕως.	Σ κ ο π ῶ ς	Ὀνομαστικά κεφάλαια		Τιμὴ ἐκδ.- σεως.	Τό- κος	Ἔτησις ἐπιβάρυνσις πρὸς σφ.
		Εἰς Λα. (ἡδ. ἀλλ.) Γενικὸν ἱσ.- ἱστὸν.- Α.Α.	Εἰς Δραχμάς			
		Α.Α.	Δραχμαί			
1923	Ἑλλ. ἀντ. βουλγ. ἐπιδόσεις		600.000.000 (2)	ἄρτιον 10%		Δρχ. 43.589.346.- 59.751.735.+(4)
1924	Προσφυγικὴν	12.300.000 (3)		88%	17%	Α.Α. 822.612.-
1926	Ἀνταλλαξίμων		3.000.000.000	ἄρτιον 18%		
"	"		500.000.000	"	18%	Δρχ. 480.000.000.-
1928	"		3.500.000.000 (6)	"	18%	
1927	Ἑλλήνων Ὑπηκόων		800.000.000	"	18%	Δρχ. 71.081.044.-
1928	Σταθεροποιήσεως (Τρ. προσφ.) (5)	582.450		91%	16%	Α.Α. 38.710.-
	Δάνειον (7)					
1928	Ἀμερικ. πιστώσε- ων	2.500.000		ἄρτιον 4%		Α.Α. 182.778.-
		15.382.450	7.400.000.000			

- (1) Κατὰ θεωρητικὴν ὁπολογιστὴν βάσει τῶν πινάκων τῆς συνοδείου χρηματοδοσίας, ἡ ἐπιβάρυνσις τῶν ὁμολογιῶν τῶν Ἀνταλλαξίμων μειοῦται κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἀποσβεσνυμένων ὁμολογιῶν ἐκ τῶν πραγματοποιηθέντων πωλήσεων κτημάτων.-
- (2) Ἄν ἐκυκλοφόρησεν εἰσέτι ἕκιν τὸ ποσὸν τοῦτο ἀλλὰ περὶ τὰ 400 ἑκατομμ. ὅ-
κελόνισθ ἔρως ἐπὶ τὰ συμπληρωθῇ ἡ ἐκδόσις τοῦ μέχρις τῶν 600 ἑκατομμυρίων.-
- (3) καθαρὸν ποσὸν Α.Α. 10.000.000.-
- (4) Τὸ ἔτησιν τοιαυτὴν πρὸς ἐμπροσθέντων χρεῶν δρ. 850.000.000 τὸ ἔτιον ἀνέλαβε ἡ ἑλλ. κυβέρνησις τὴν ὀφειλὴν νὰ καταβάλῃ εἰς τὴν βουλγαρικὴν διὰ διαφόρων ἀξίας κτημάτων ὅπως ταύτης. Ἡ καταβολὴ δὲ γίνῃ διὰ γραμμάτων ἐξοφλητέων τμηματικῶς ἐντὶς 30 ἐτῶν πρὸς 8%.-
- (5) διὰ τὸ μέχρι 2 Ἀ/βρίου 1928 πρὶν κυκλοφορήσων τμημάτων ὁμολογιῶν ἀπεβιβάζοντο ὅ-
τεκος εἰς 8%.- ὅπῃ ταῦτοι ἰσχύουσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν τράπεζαν περὶ τὸ
800.000.000 δραχμῶν χορηγηθεῖσαι ὅπῃ ταύτης εἰς τοὺς ἀνταλλαξίμους εἰς το-
τητὰ ἢ ὁμολογίας ἐκ τῶν περιλαμβανουσιν εἰς τὴν κυρίότητά της.-
- (6) Τὸ ἕκιν δάνειον σταθεροποιήσεως ἀποτελεῖται ἐκ Α.Α. ὀνομ. ἀξίας 4.000.000
καὶ Ἀλλομ. ὀνομ. ἀξίας 17.000.000 ἐξοφλητέον ἐντὶς 30 ἐτῶν πρὸς 8%. ἔκτος
τοῦτου ὀνομ. ἀξίας 5.582.450 (καθαρὸν ποσὸν Α.500.000) διετεῖται διὰ τὴν
προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν.-
- (7) Τὸ δάνειον τοῦτο τῆς Ἀμερικ. κυβερνήσεως ἀποτελεῖται ἐκ ἀλλ. 10.107.000
εἰς τὸ ἄρτιον (ἰσχυρὸν εἰς Α.Α. 2.500.000) ἐξοφλητέον ἐντὶς 30 ἐτῶν πρὸς
4% διετεῖται δ' ἐξ ὀφειλῶν διὰ τὴν προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν.-

-8-

7/3/11

(β) ΔΑΠΑΝΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ.-

Π Ι Ν Α Κ 4.-

Ἐμφαίνων τὰ διατεθέντα παρὰ τῆς Ε.Α.Δ. διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἀποκατάστασιν, ἀποικίαν, κτλ. πτέγασιν, καὶ λοιπὰς δαπάνας.¹⁾

	Διατεθέντα μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1928 Λ.Α.	Διατεθησόμενα Λ.Α.	Σύνολον Λ.Α.
1) Ἀγροτικὴ ἀποκατάστασις +	2.117.382. 6. 21 ¹ / ₂	1.271.825.11.4	10.388.987.17.8.1/2
2) Ἀποικίαν πτέγασιν +	1.302.734. 4. 10 ¹ / ₂	1.120.227. 5. 8	2.422.961.10.0.1/2
3) Γενικά ἔξοδα κέντρου ⁽²⁾	173.788. 6. 5 ¹ / ₂	97.600. 0.0	271.388. 6.5.1/2
4) Ἐπιπλα καὶ ἑκεύη	25.439. 3. 0		25.439. 3.0
5) Ὑπηρεσίαι ἀποζημιωμένων ⁽³⁾	10.224.17. 4 ¹ / ₂		10.224.17.4.1/2
6) Προσφυγικὴ χειροτεχνία ⁽⁴⁾	2.448. 5. 7	128.570. 0.0	131.018. 5.7
7) Διάφορα ἀποθεραπευτικά ⁽⁵⁾		150.000. 0.0	150.000. 0.0
Σύνολον	10.631.977. 3. 6	2.768.022.16.8	13.400.000. 0.0

1) Τὸ σύνολον τῶν κεφαλαίων τὰ ὅποια διαθέτει ἡ Ε.Α.Δ. διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων ἀνέρχεται περίπου εἰς Λ.Α. 13.400.000 ἐκ τῶν ὁποίων Λ.Α. 13.000.000 ἀντιπροσωπεύουσιν τὸ πρῶτον τῶν δύο προσφυγικῶν δανείων 1924 καὶ 1928 τὸ δὲ ὑπόλοιπον διάφορα ἔσοδα (ἐκ τέκνων κ.τ.λ.).-

2) Τὰ Γενικά ἔξοδα τῶν ἐπαρχιακῶν Γραφείων περιλαμβάνονται εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 κονδύλια καὶ ἀνέρχονται εἰς Λ.Α. 897.493.3.6 1/2. Ἡ ἀναλογία τοῦ συνόλου τῶν γενικῶν ἐξόδων πρὸς τὰς παραγωγικὰς δαπάνας εἶναι 1:1/5%.-

3) Ἐνεργεῖται διὰ λ/σπόν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ συνίσταται εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ζηλώσεων καὶ καταρτισμὸν τοῦ πητρώου.-

4) Περιλαμβάνει καὶ τὴν τοπητοφυγίαν.-

5) Τὰ ἀποθεραπευτικά ταῦτα κρατοῦνται δι' ἀπροβλέπτους δαπάνας καὶ τὴν τελικὴν ἐκκαθάρισιν τῆς Ἐκτεταμένης.-

(γ) ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΕΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὅπως ἀνεφέραμεν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, ἡ εἰσροή τῶν ἐκατοντάδων χιλιάδων προσφύγων ἀρ' ἐνός καὶ ἡ μετανάστευσις τῶν Βουλγάρων καὶ Τούρκων

7/3/12

~9~

ἀφ' ἑτέρου μετέβαλον ἄρδην τὴν ἐθνολογικὴν σύνθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἰδίως εἰς τὰς βορείους ἐπαρχίας, καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν Μακεδονίαν τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς σήμερον ἔγινε ὁμοιογενής, ἐπικρατήσαντος ἀπολύτως τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. -

Τὴν τόσον σπουδαίαν ταύτην, ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως, ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν προσεπαθήσαμεν νὰ παραστήσωμεν διὰ τοῦ ἑλ. 4 πίνακος εἰς τὸν ὁποῖον φαίνονται αἱ ἀναλογίαι τῶν διαφόρων φυλετικῶν στοιχείων ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1920 (δηλ. πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῶν προσφύγων) καὶ τὸ 1928 (μετ' αὐτήν). -

Ὁφείλομεν νὰ τονίσωμεν ὅτι οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος τούτου δὲν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀπολύτως ἀκριβεῖς, διότι ἐπίσημος ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ κατ' ἐθνότητος δὲν ἐγένετο κατέ καὶ ἐκμένους αἱ πηγαὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβασίσθημεν εἶναι οὐχὶ ἐπίσημος ἐξηκριβομένοι ἀλλὰ ἐξῳδικοί. Διὰ τοῦτο καὶ δίδομεν στρογγυλοὺς ἀριθμούς. -

Ἐὰρ ταῦτα, φρονοῦμεν ὅτι οἱ ἀριθμοὶ μας προσεγγίζουν πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ ὅτι αἱ τυχόν διαφοραὶ, ἐπὶ πλέον ἢ ἐπὶ ἑλαττον, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παῖξουν περισσότερον ἀπὸ δύο τρεῖς μινάδας τοῖς ἑκατὸν ὅτε νὰ ἐπηρεάσων οὐσιωδῶς τὸ ἐξαγόμενον γενικὸν συμπέρασμα. -

Ὡς γνωστόν, τὸ στοιχεῖον τῆς ἐθνότητος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὁημοκράτητα ἢ ὁποιᾶ εἶναι νομικὴ κατάσταση καθαρισμένη) εἶναι ἐν τέρει ζήτημα ἀποκειμενικῆς κρίσεως. Διὰ τοῦτο ἡ βάσις τὴν ὁποιᾶν ἐλάβομεν διὰ τὴν κατάταξιν κατ' ἐθνότητος χρῆζει ἐπεξηγήσεως. -

Ἐν πρώτοις ἐσημειώσαμεν ὅς χωριστὰς ἐθνότητας οὖνον ἔκείνας αἱ ὁποῖαι, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἀριερευνητικῆς σημασίας ὡς καὶ λόγῳ τῆς σαφὲς δεδηλωμένης φυλετικῆς τῶν ὁνότητος, δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς μειονότητες καὶ ἀφοσιωθεῖσαι τελείως ἀκόμη ἀπὸ ἀπόψεως ἐθνικῆς συνειδήσεως. -

Δεύτερον, ὡς κριτήριον τῆς ἐθνότητος ἐλάβομεν μόνον τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, τὸ μόνον κριτήριον τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικότητα, καὶ τὸ ὁποῖον πάντοτε παρεδέχθη ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις ὡς τὸ ὁρθότερον. -

Ὅτῳ δὲν ἐσημειώσαμεν χωριστὰ τοὺς Ῥουμανίζοντας Κουτσοβλάχους, μεμονωμένους ἀνεγνωρίσθησαν ὡς μειονότης διὰ τῆς Ἑλληνικῆς δηλώσεως τῆς συμπεριφορῆς εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Βουκουρεστίου, διότι οἱ ἀριθμοὶ τῶν εἶναι ἀσθραντες, καὶ ὁπερβαίνων τὰς ὀλίγας χιλιάδας, καὶ οὕτως δὲν δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ οὐσιωδῶς τὰς ἀναλογίας. Κατὰ συνέπειαν περιλαμβάνονται εἰς τὸν πίνακα μας μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλως τε ἐκ τούτων ἐλάχιστοι ἀπέμειναν, διότι οἱ πλεῖστοι μετηνάστευσαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς Ῥουμανίαν. -

9/3/13

-10-

Ἡπίσης ὡς χωριστὴν ἐθνότητα ἐθεωρήσαμεν μόνον ἐν μέρος τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ δὴ τοὺς Ἰσραηλίτας Θεσσαλονίκης. Οἱ ἐν Ἑλλάδι Ἰσραηλίται, κατὰ κληρονομίαν παρασχεθεῖσας παρὰ τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν, ἀνέρχονται (1928) εἰς 94.000 περίπου. Ἐκ τούτων μόνον οἱ Ἰσραηλίται τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ λόγῳ τοῦ ὅγκου των καὶ λόγῳ τῆς μὲν πλήρους ἀγροικίαις των, ἀποτελοῦν, οὐσιαστικῶς, μειονότητα, πρῶτον τὸ ὅτι οὐκ ἀνεγνωρίσθη διὰ τοῦ τελευταίου ἐκλογικοῦ νόμου (1928) ὅστις τοῖς ἐξασφάλισε χωριστὴν ἀντιπροσέ-
πευσιν ἐν τῇ Βουλῇ.-

Ὅς Βουλγάρους θεωροῦμεν τοὺς πρῶτον Ἑξαρχικούς, διότι αὐτοὶ ἐξεδήλωσαν, κατὰ τὸ παρελθόν, Βουλγαρικὴν συνείδησιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς λοιποὺς ἑλευθέρους, τοὺς πρῶτον Πατριαρχικούς, οἱ ὅτι οἱ ἐξεδήλωσαν συνείδησιν Ἑλληνικὴν. Ὅς γνωστὸν ^{ἐκ} πλείστοι/τῶν παλαιῶν Ἑξαρχικῶν ἐπωκλήθησαν τῆς συμβάσεως τοῦ Νεῦγύ περί ἐθελουσίας μεταναστεύσεως διὰ νὰ μεταναστεύσουν εἰς Βουλγαρίαν.-

Ὅς Ἀλβανικὴν μειονότητα ἔχμεν τοὺς Ιεροσουλμάνους τῆς Ἰστανμπούλ οἵτινες ἐξηρέθησαν τῆς ἀνταλλαγῆς παρὰ τῆς δικτῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς Ἑλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν, ἀρροδίαιτος τοῦτο δυνάμει τῆς ἐντολῆς τῆς Λοζάνης, ἐκ τῆς βάσει τῆς κατὰ τὴν συνδιασκεψίν τῆς Λοζάνης γενεφένης δηλώσεως Καυλαμάνου περί μὴ ὁπαγωγῆς τῶν Ἀλβανῶν εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν.-

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀρμενίων, ὡς γνωστὸν, ἠὲ δὲ σημαντικῶς μετὰ τὴν Γενοστυατικὴν καταστροφὴν. Κατὰ τὰς πληροφορίες τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρμενικῆς Ἐπι-
σκοπῆς, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρμενίων, ὅστις κατὰ τὸ 1928 ἀνῆρχετο εἰς 46.000, σήμερον ἡλαττώθη εἰς 35.000 περίπου κατόπιν μεταναστεύσεως πολλῶν εἰς Ἀρμενίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀμερικὴν.-

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑνῶν ὀπλιτῶν εἶναι ἐπισήμως ἐσημειωμένος ἐκ τῆς ἀπογραφῆς. Ὁ ἀριθμὸς σχεδὸν δὲν μετεβλήθη (ἀπογραφὴ 1920-72991, ἀπογραφὴ 1928-73338).-

2/3/14

-11-

Π Ι Η Α Ξ 4α

ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.-

	1 9 2 0		1 9 2 8	
	Ἀριθμός	%	Ἀριθμός	%
Ἕλληνες	4.470.000.	80.75	5.822.000.	93.83
Τούρκοι	770.000. (1)	13.91	103.000. (2)	1.66
Βούλγαροι	139.000.	2.51	82.000.	1.32
Ἀλβανοί	18.000.	0.32	20.000. (3)	0.32
Ἰσραηλῖται (Θεσσαλονίκης)	65.000. (4)	1.17	70.000.	1.13
Ἀρμένιοι	1.000.	0.02	35.000.	0.56
Ξένοι ὁπῆκοι	73.000. (5)	1.32	73.000. (6)	1.16
Σύνολον	5.536.000. (7)	100.-	6.205.000. (8)	100.-

(1) Περιλαμβάνει 300.000 Τούρκους τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἡ ὁποία, κατὰ τὸ 1920, κατεῖχετο παρὰ τῆς Ἑλλάδος.-

(2) Ἀπέμειναν μόνον ἐν Δυτικῇ Θράκῃ.-

(3) Κατοικοῦν σχεδόν ὅλοι εἰς τὴν Ὑσσομαριάν τῆς Ἠπείρου.-

(4) Περιλαμβάνει μόνον τοὺς Ἰσραηλίτας τῆς Θεσσαλονίκης.-

(5) Ἐλήφθη ἐκ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1920.-

(6) " " " " " 1928.-

(7) " " " " " 1920.-

(8) " " " " " 1928.-

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ Β' ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ.-

(α) ΓΡΗΓΟΡΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

Ἡ ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν ὁπῆρξε μέτρον σκληρόν μὲν ἀλλὰ ἐπιβεβλημέ-
νον ὡς ἐκ τῆς ἐχθρότητος ἡ ἀποία ἀνεπύχθη μεταξύ τῶν ἀνδισφερομένων ἐθνι-
σῶν-Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων ἀφ' ἑνός, καὶ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἀφ' ἑτέρου-συ-
νεκεία τῶν πολέμων γεγονότων τῆς περιόδου 1912-1922.-

Ἡ τότε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, καὶ ἰδιαιτέρως ὁ κ. Βενιζέλος, πολλὰκις
κατεκρίθησαν διότι ἀπεδέχθησαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνταλλαγῆς, πρέπει ὅμως νὰ το-
νισθῇ ὅτι, καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχισαν ἐν Ἀσσίαν αἱ διαπραγματεύσεις διὰ τὴν
ἀνταλλαγὴν (15 Σεπτεμβρίου 1922) δὲν ἀπέμεινον εἰς ἑλάνηρον τὴν Τουρκίαν
(πλὴν τῆς ἑν/πόλεως) περὶ 150.000 περίπου Ἑλληνες ἔναντι ^{περίπου} 950.000 /καταφυ-
γόντων ἤδη εἰς Ἑλλάδα, ἐνῶ ἐκ τῶν 390.000 ἀνταλλαξιμῶν Τούρκων τῆς Ἑλλά-
δος οὐδὲ εἰς Ἀσίαν εἶχε ἀποκρυφθῇ. Δεδομένου ὅτι ἡ Τουρκία δὲν εἶχεν ἀπο-
δεῖξαι τὴν πρότεσιν τῇ Ἑλλάδι ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς πρόσφυγας νὰ ἐπανα-
κρίνουν εἰς τὰς ἐστίας των (ἴδε Πρακτικὰ Συνέδημα Ἀσσίανος τόμος I. σελ. 174
παραγρ. 8) οὐδεὶς δὲ ὑπῆρχε τρόπος ἐξαναγκασμοῦ τῆς Τουρκίας, ἡ ἀπόφασις
περὶ ἀνταλλαγῆς τοῦλάχιστον παρέσχεον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ δικαίωμα ν' ἀπορριπ-
νῇ ἀπὸ τοῦ ἔδαφός της τοὺς 390.000 Τούρκους τῆς Ἑλλάδος, (χωρὶς ὡς ἐκ τούτου
νὰ προκληθῇ νέον πολιτικὸν εἴτημα μὲ τὴν Τουρκίαν ὅτε νὰ δύναται νὰ κατα-
κριθῇ ἡ Ἑλλάς ὡς μεταχειρμένη βίαν ἐναντίον τῶν μουσουλμάνων ὑπηκόων της),
καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ ἐξαικονομηθῇ, νομίμως καὶ ἀνεξέδως, τὰς ἀναγκαί-
ας αἰτίας διὰ τὴν ἐπιμερίσασιν τῶν προσφύγων.-

Τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἑλληνες τῆς ἑν/πόλεως, παρὰ τὴν ἐξάρεσιν αὐτῶν
ἀπὸ τὴν ἀνταλλαγὴν, δὲν καύουν ἀπὸ τοῦ νὰ διαρρέουν πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἶναι,
νομίζομεν, ἀρκετὴ ἀπόδειξις ὅτι δὲν ἦτο κατ' ἐξουσίαν, ἔπειτα ἀπὸ τὴν κατα-
τροπὴν τῆς μικρᾶς Ἀσίας, νὰ συγκρατηθῶν εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς τὰ ἑλ-
γιστὰ ἐκείνη συντρίμματα τῶν ἐρεσνῶν μας ὅσα δὲν κατόρθωσε νὰ παρασῇ ἡ
μεγίστη στρατιωτικὴ ἡττα τοῦ 1922. Σημειωτέον ὅτι, ἐκ τῶν 150.000 ἐκείνων Ἑλ-
λήνων, μέγα ἀριθμὸς εὐρίσκειτο ἤδη ἐκτοπισμένοι ἀπὸ τὰς ἐστίας του οἱ δὲ
ἀπόλοιτοι ἦσαν περικρατημένοι καὶ διέτρεχον καθημερινῶς τὸν κίνδυνον νὰ χά-
σων τὴν περιουσίαν των καὶ τὴν ζωὴν των Ἀσίαν.-

Ἡ Ἑλληνοβουλγαρικὴ μετανάστευσις, καλονέτι δὲν προσέλαβε τὸν τρόπον
τῆς ἀποχρεωτικῆς ἀνταλλαγῆς, ὁπῆρξε καὶ ἐκείνη ἐπιβεβλημένη καὶ ἀπῆλλαξε τὴν

-13-

Ἑλλάδα ὀριστικῶς ἀπὸ τὸν ἐπιδόλην τοῦ καριτατζιτισμοῦ, ἐπιτρέποντες οὕτως εἶναι ὀημιουργίαν ἐλπίδων περὶ βαθμιαίας καλλιτερεύσεως τῶν σχέσεών μας μετὰ τὸν γείτονα Βουλγαρίαν.-

Π Ἰ ν α ῖ ς .-

Ἀνταλλαγέντες Τούρκοι & Βούλγαροι

	Τούρκοι	Βούλγαροι	Σύνολον
Α. Ἀναχωρήσαντες μετὰ τὴν ὑπογραφήν τῶν συμβάσεων Νεϊγύ (1919) καὶ Λωζάνης (1924).-			
Μακεδονία	389.098	35.600	389.098
Θράκη	-	35.000	35.000
Μαλακιά Ἑλλάς (Θεσσαλία μετ' Ἑλασσόνας)	5.910	-	5.910
Ἠπειρος	1.133	-	1.133
Κρήτη	23.021	-	23.021
Μῆσαι Λιγαίου	9.184	-	9.184
Ἀκαθόριστου προελεύσεως	19.800	-	19.800
Σύνολον (Α)	389.146 ⁽¹⁾	68.800	458.946
Β. Ἀναχωρήσαντες πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῶν εἰρημνικῶν συμβάσεων καὶ συμπεριλαμβανέντες ἐκ τῶν ὑστέρων εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν ὡς ἀναχωρήσαντες μετὰ τὴν 18 Ὀκτωβρ. 1912.-			
Κατὰ προσέγγισιν	130.000 ⁽²⁾	80.000	150.000
Σύνολον (Α+Β)	519.146 ⁽¹⁾	148.800 ⁽³⁾	667.946

(1) Ἀριθμὸς ἀναχωρῶν ἐκ τῆς στατιστικῆς τῆς Εὐκτῆς Ἐκκκλησίας ἐπὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλληνο-Τουρκικῶν κληρυσμῶν.-

(2) Ὁ ἀριθμὸς οὗτος προκύπτει κατὰ συμπερασμὸν. Κατὰ τὸ 1912 ὁ Τουρκικὸς κληρυσμὸς ἡλ. Ἑλλάδος καὶ Νέων Χωρῶν, ὅς ἐξάγεται ἀπὸ διαφόρους στατιστικὰς, ἦτο περίπου 523.000 (Μακεδονία 478.000, Κρήτη 28.000, Ἠπειρος 8.000, Μῆσαι Λιγαίου 9.000, ἡλ. Ἑλλάς μετὰ Ἑλασσόνας 0.000). Κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ 1923, ἀναχωρήσαν περίπου 390.000. Ἡ διαφορά (523.000 μείον 390.000) ἦτοι 133.000 δέον, κατὰ συνέπειαν, ν' ἀντιστοιχῇ περίπου πρὸς τοὺς ἀναχωρήσαντας κατὰ τὸ διάστημα 1912-1923, καὶ μὲ τοὺς ἀπελευθεθέντας κατὰ τὸν Α. Βαλκανικὸν πόλεμον.-

(3) Ἀριθμὸς τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ κυρώσεως τῆς Συμφωνίας Κεραντάρη-Καλλάρη (1928).-

7/3/17

- 1 -

(β) ΑΠΟΤΙΜΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΑΝΤΑΛΛΑΞΙΜΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ.-

Ευφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 14 παρ.2 τῆς Συμβάσεως τῆς Λωζάνης περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν, τῆς 30 Ἰανουαρίου 1923, οἱ ἀνταλλαξιῖμοι δικαιούνται νὰ λάβουν, κατ' ἀρχήν, "περιουσίαν ἴσης ἀξίας καὶ τῆς ἰδίας φύσεως πρὸς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐγκαταλειφθεῖσαν εἰς τὴν χώραν ἐξ' ἧς ἀνεχώρησαν". Ὡρίζεται δέ ὅτι ὁ διακανονισμὸς τῶν λ/σμῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας θέλει γίνῃ κατόπιν ἐκτιμήσεως τῶν ἐκατέρωθεν ἐγκαταλειφθεῖσων περιουσιῶν τῶν ἀνταλλαξιμῶν παρὰ τῆς Δικτῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς.-

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, προβλέπουσα ὅτι ἡ ἐκ μέρους τῆς Δικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐκτίμησις τῶν περιουσιῶν ἢ ἤθελε ἐπιβραδυνθῇ πολὺ ἢ καὶ ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἐπραγματοποιεῖτο ποτέ, ἀπεφάσισε ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς Ἀνταλλαξιῖμους τῆς μερικῶς, προβαίνουσα εἰς ἡμεσον ἐκτίμησιν τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθεῖσων περιουσιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὴν διδθεσὶν τῆς στοιχείων.-

Ἡ διαδικασία τῆς ἐκτιμήσεως καὶ τὸ καταβλητέον ποσοστὸν, ἐπὶ τῇ βάσει εἰδικῆς κλίμακος ἢ ὁποῖα ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως, καθωρίσθησαν διὰ ψήφισματος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς 3 Ἀπριλίου 1925. Ἡ ἀποζημιώσις αὕτη ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐδόθη μόνον εἰς τοὺς μὴ τυχόντας ἀγροτικῆς ἀποκαταστάσεως, δηλ. τοὺς ἀστούς.-

Τὸ ψήφισμα ὀρίζει ὡς ἀνώτατον καταβλητέον ποσὸν τὰς 2.000 Λίρας Χρυσῆς Τουρκίας.-

Ἡ ἀποζημιώσις καταβάλλεται εἰς δραχμὰς (μετρητὰ καὶ εἰς ὁμολογίας (8%), τῆς μετατροπῆς τῶν ἀποζημιώσεων ἀπὸ Λίρας Χρυσῆς Τουρκίας εἰς δραχμὰς, γενομένης ἐπὶ τῇ μέσῃ κατὰ τὸ προηγηθὲν ἐξάμηνον τιμῇ τῆς Λ.Χ.Τ. Δρχ. 358 διὰ τὸ πρῶτον μητρώον καὶ δραχ. 328 διὰ τὸ συμπληρωματικὸν τοιοῦτον (διὰ τὴν ἀκρίβειαν 357.94 καὶ 327.81).-

Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος, ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαιουμένων πρὸς ἀποζημιώσιν ἀστῶν εἰς τὸ πρῶτον μητρώον, Παράρτημα, Φύλλον καὶ τὸ Συμπληρωματικὸν μητρώον ἀνέρχεται εἰς 241.751 μὲ καταβλητέον ποσὸν Λιρῶν Χρυσῶν Τουρκίας 17.877.648.-

Ἐπομένως ὁ μέσος ἥκρος τῆς ἀποζημιώσεως, κατὰ δικαιούχον ἀστὴν, ἀνέρχεται εἰς Λ.Χ.Τ. 74.-

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω μητρώων, δι' ἧς ἐδόθησαν ἐντολαὶ πληρωμῶν, συνετάγη ἡδὲ φύλλον μητρώου ἐκ 31.106 δικαιούχων διὰ Λίρας Χρυσῆς Τουρκίας 1.333.449. πιθανολογεῖται δέ ὅτι θὰ συνταχῶσι εἰσέτι φύλλα ἐμπροθέσμων πάντετε δηλώσεων

7/3/18

-15-

δικαιούχων, καθώς και ότι οά δικαιουμένων εις απόληψιν συντάξεων κλπ. δι' ὅλικά ποσά δραχμῶν 224.708.000.-

(1)
'Εκ τῆς στατιστικῆς τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς, ἥτις ἀφορᾷ μόνον τοὺς ἀποτὺς τοῦ πρώτου ἡτρήσιου καὶ Παραρτήματος, προκύπτει ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὸ πρῶτον ἡτρήσιον:

57.756	δικαιούχοι	δικαιούμενοι	ἀποζημιώσεως	ἀπὸ	1 - 100	Α.Χ.Τ.
23.117	"	"	"	"	101 - 200	"
7.959	"	"	"	"	201 - 300	"
3.379	"	"	"	"	301 - 400	"
1.658	"	"	"	"	401 - 500	"
2.111	"	"	"	"	501 - 1000	"
293	"	"	"	"	1001 - 2000	"
29.388.-						
=====						

Εἰς τὸ Παράρτημα τοῦ πρώτου ἡτρήσιου:

24.953	δικαιούχοι	δικαιούμενοι	ἀποζημιώσεως	ἀπὸ	1 - 100	"
9.965	"	"	"	"	101 - 200	"
3.019	"	"	"	"	201 - 300	"
1.418	"	"	"	"	301 - 400	"
860	"	"	"	"	401 - 500	"
1.045	"	"	"	"	501 - 1000	"
310	"	"	"	"	1001 - 2000	"
41.470.-						
=====						

Τῆς ἀποζημιώσεως δι' ὁμολογιῶν ἐξπρέσθησαν οἱ ἀγρόται, ὡς λαβόντες ἤδη ἀπὸ τὴν καταχὴν τὸν ἕνα μέγα μέρος τῆς κοινοσυλμανικῆς ἀνταλλαξίμου ἀγροτικῆς περιουσίας, δι' ἰδιαιτέρας ὁρας συμφωνίας τῆς 7ης Νοεμβρίου 1927 μεταξὺ 'Υπουργείου Γεωργίας καὶ Ε.Α.Π. συνεφωνήθη ὅπως οὗτοι ἀποζημιωθῶν διὰ συμψηφισμοῦ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν πρὸς ἕν μέρος τῶν χρεῶν τὰ ὅποια ἀφαιρουν πρὸς τὴν Ε.Α.Π. διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ παραχωρηθέντος αὐτοῖς κλήρου, οἰκίσματος καὶ ἐφοδίων.-

Ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαιούχων ἀνταλλαξίμων ἀγροτῶν δὲν ἔχει ἀκόμη (μέχρι 31 Δ/βρίου 1928) ἐκκαθαρισθῆ (ὑπεβλήθησαν σχετικαὶ ἀπεύθυνσις δηλώσεις 155021), ἐπαμένως τὸ ποσὸν τὸ ὅποῖον δικαιουμένοι νὰ λάβουν δὲν εἶναι ἀκόμη γνωστόν, ὑπελογίσθη ὅμως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς Αἴρεσις 'Αγγλίας 10.300.000.-

(1) οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κ.Ε.Τσουδεροῦ: "Ἡ ἀποζημιώσις τῶν 'Ανταλλαξίμων" 'Αθήναι 1927.-

[illegible]

— H K A R C —

[illegible][illegible]

7/3/20

-17-

Π Ι Ν Α Κ 7.

ΒΙΘΑΙΜΕΝ ΤΗΝ ΠΟΥΣΟΥΛΙΑΝΙΚΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΞΙΜΟΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΝ ΤΗΝ ΔΙΑΤΕΛΟΥΣΑΝ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ . (ΜΕΧΡΙ 31 Δ/ΒΡΙΟΥ 1928).-

Ἡ ὑπὸ τήν διαχείρισιν τῆς Τραπεζῆς ἀνταλλάξιμος περιουσία ἀποτελεῖται
κατὰ τὰ 7/8 ἀπὸ ἀστικά κτήματα, καθόσον τὰ ἀγροτικά περιήλθον κατὰ μέγιστον
μέρος εἰς τήν Ε.Α.Π.-

Τὰ ὑπὸ τήν κατοχήν τῆς Τραπεζῆς ἀγροτικά κτήματα ἀποτελοῦνται, κατὰ πρῶ-
τον λόγον, ἀπὸ ἐλαιῶνας καὶ κήπους εἰς τὰς νήσους Κυτιλήνης καὶ Χίου ἔπου αἱ
γαῖαι δὲν ἔχουν παραχωρηθῇ εἰς τήν Ε.Α.Π., κατὰ δεύτερον δὲ ἀπὸ βοσκὰς εἰς
διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος.-

Ἐποικιστικαὶ Περιφέρειαι	Ἀριθμὸς (1) κτημάτων	Ἀξία κτηματολογίου εἰς δραχμὰς.- (1)	Παρατηρήσεις
Μακεδονία	30.956.-	3.022.619.750.-	1) Οἱ ἀριθμοὶ ἐλήφθη-
Θράκη	498.-	11.869.498.-	σαν ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ κ.Ε.
Ἑπείρος	2.373.-	79.386.758.-	Ἰσοῦδερῶν, ἡ ἀποζημίωσις τῶν
Π. Ἑλλάς	2.036.-	139.960.795.-	ἀνταλλάξιμων, Ἀθῆναι 1927, με-
Κρήτη	8.673.-	495.503.053.-	τὰ τινὰ διορθώσεων.-
Νῆσοι Αἰγαίου	15.633.-	909.899.287.-	2) Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀπεδόθησαν
	60.169.-	4.659.239.641.-	(2) εἰς τήν Ε.Α.Π. ἡ τρίτους κτήμα-
			τα δξίας περίπου 100.000.000.
			Δρχ. ἐπωλήθησαν δὲ κτήματα δξί-
Σύνολον Ε.Α.Π.	12.424.639./.	(Ε.Α.Π. 1 = 375 Δρχ.)	ας περίπου 400.000.000 Δρχ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ' ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

(α) ΑΓΡΟΤΙΚΩΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΘΕΝΤΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγροτῶν προσφύγων ἀνέρχεται εἰς 145.000 περίπου οἰκογενεί-
ας κατανερομένας ὡς ἑξῆς:

Ἐγκατασταθεῖσαι παρὰ τῆς Ε.Α.Π. (Πίναξ 8) 149.960.-
" " τοῦ Κράτους (" 9) 2.167.-
" ἄλλαι μὴ ἐγκατασταθεῖσαι 257.-

Οἰκογένειαι 145.384 = ἔτορα 561.190.-

Ἐκτὸς τῶν ἄνω, ἡ εἰδικὴ ἀπογραφή τήν ὁποίαν ἐνήργησεν ἡ Ε.Α.Π. κατ' ἀρχου-
στον τοῦ 1927 τῶν ἐντὸς τῶν πόλεων ἐγκατεστηρένων προσφύγων ἀπέδειξεν ὅτι ὁ-
πάρχουν 3038 οἰκογένειαι (ἔτορα 13.260) αἱ ὁποῖαι ἔλλατε μὲν ἦσαν ἀγροτικά,
σήμερον ὅμως μετέρχονται ἀστικά ἐπαγγέλματα, δι' ὅ καὶ κατατάσσονται μεταξὺ τῶν
ἀστικῶν.-

Αἱ 257 οἰκογένειαι (ἔτορα 1054) τὰς ὁποίας σημειώθην ἀνωτέρω εἶναι οἰκο-
γένειαι διεπένουσαι μὲν εἰς πόλεις ἀναποκατάστατοι, ἐξακολουθοῦσαι ὅμως νὰ με-
τέρχωνται γεωργικά ἐπαγγέλματα, ὡς κηπουροὶ, ἐργάται κ.τ.λ.-

7/3/21

-13-
Π ί ν α κ α ς Β.-Εμφαίνων ταύς υπό της Ε.Α.Π. άγροτικάς εγκατασταθέντας πρόσφυγας μέχρι
31ης Δεκεμβρίου 1928.-

Περιφέρειαι καί Γραφεία Έκποικισμού	Συνολοί	Εγκατασταθέντες παρά Ε.Α.Π.		Παρατηρήσεις
		Οίκον.	Άτομα	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (1)				(1) Άνευ Δράμας καί Καβάλλας
1 Άλεξούπολις	36	4.073	15.315	
2 Βέροια	71	3.926	15.132	
3 Γενισιά	44	6.854	24.574	
4 Ήδεσσα	72	5.939	23.498	
5 Βορδαία	29	5.270	21.543	
6 Θεσσαλονίκη	76	9.721	36.855	
7 Καστοριά	36	1.947	7.638	
8 Κατερίνη	25	3.205	12.846	
9 Κιλκίς	142	10.114	36.129	
10 Κοζάνη	133	8.018	30.213	
11 Λαγκαδάς	118	6.843	26.209	
12 Σέρραι	82	7.398	29.697	
13 Σιδηρόκαστρον	104	7.286	27.187	
14 Φλώρινα	42	3.144	12.353	
15 Χαλκιδική	37	3.346	11.621	
Σύνολον	1047	87.084	330.810	
ΘΡΑΚΗ				(2 καί 3) Άνήκουν γεωγραφικώς μέν εις τήν Μακεδονίαν, έποικιο- στικώς δέ εις τήν Θράκην.-
1 Άλεξανδρούπολις	62	5.026	21.131	
2 Δράμα (2)	211	15.126	58.635	
3 Καβάλλα (3)	121	9.901	37.652	
4 Κομοτινή	57	4.827	16.946	
5 Ξάνθη	47	2.648	10.640	
6 Όρεστιάς	76	4.900	22.576	
Σύνολον	574	41.828	167.780	
ΗΠΕΙΡΟΣ				
1 Πρέβεζα	17	903	2.753	
2 Ίωάννινα	7	430	1.437	
3				
Σύνολον	24	1.333	4.190	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ				
1 Βόλος	11	867	2.916	
2 Λάρισα	26	1.393	4.712	
Σύνολον	37	2.260	7.628	
ΛΟΙΠΗ ΠΑΛ.ΕΛΛΑΣ				
1 Αιτωλοακαρνανία	6	428	1.486	
2 Άργος	2	389	1.530	
3 Αττικοβοιωτία	13	1.280	5.953	
4 Αχαΐα	7	475	1.706	
5 Εύβοια	15	2.150	8.102	
Σύνολον	43	4.722	18.779	
ΝΗΣΟΙ α) Κρήτη				(4) Είς τόν αριθμόν τούτον περι- λαμβάνονται καί 72.581 οίκονόγει- αι (66,920 έν Μακεδονία καί 5661 έν Θράκη) αΐτινες είχον έγκατα- σταθ ή υπό τού Κράτους πρό της συστάσεως της ΕΑΠ. σήμερα όμως, ότε ή εγκατάστασις των συνεπλη- ρώθη υπό της ΕΑΠ. τελοῦσιν υπό τήν αντίληψιν αὐτής.-
1 Αγ. Νικόλαος	25	499	1.843	
2 Ηράκλειον	69	2.672	10.461	
3 Ρέθυμνον	41	767	3.047	
4 Χανιά	58	1.024	3.965	
β) Αἷμνος	18	771	2.965	
Σύνολον	229	5.733	22.281	
Γενικόν Σύνολον	1954	142.960	551.468	(4)

-19-

7/3/22

Π Ι Ν Α Κ 9.-

Έμφαίνων τούς υπό τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας Ἀγροτικῆς Ἐγκατασταθέντας
μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1928

Περιφέρειαι	Ε/σμοί	Οικογεν.	Ἀτομα	(1)
Ἑκποικιστικά	Ε/σμοί	Οικογεν.	Ἀτομα	Παρατηρήσεις
ΗΠΕΙΡΟΣ				
1 Ἰωάννινα	1	46	184	
2 Ἄρτα	1	11	44	
Σύνολον	2	57	228	(1) Τά ἄτομα τῶν οἰκογενειῶν ὕπελογίσθησαν πρὸς 4 κατὰ μέ- σον ἥρον κατ'οἰκογένειαν.-
ΘΕΣΣΑΛΙΑ				
1 Βόλον	11	441	1764	
2 Λάρισα	4	211	844	
Σύνολον	15	652	2608	
ΔΟΥΝΗ Π.ΕΛΛΑΔΕ				
1 Ἀττικοβοιωτία	14	1004	4016	
2 Ἀχαΐα	6	216	864	
3 Εὐβοία	1	57	228	
4 Λαμία	1	31	124	
Σύνολον	22	1308	5232	
ΝΗΣΟΙ				
1 Σύρος	1	150	600	
Γενικόν Σύνολον	40	2167	8668	

(β) ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΓΑΪΑΙ

(Ἡ παραχώρησις ἐγένετο ἀρχικῶς δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀνακοινωθείσης δι' ἐπιστολῆς ὑπ' ἀρ. 95865 τῆς 21-8-24 τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας κ.λ.κ. καὶ ἐπεκυρώθη δὲ διὰ τοῦ ἀπὸ 15ης Μαΐου 1926 Ν.Δ. δημοσιευθέντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα Κυβερνήσεως τὴν 22αν Μαΐου 1926).-

Π Ι Ν Α Κ 10.

ἐμφαίνων τὰ παραχωρηθέντα εἰς τὴν Μ.Α.Π. Ἀγροτικά κτήματα (μέχρι 31-12-28)

(α) Κατὰ προέλευσιν

Βουλγαρικά ἀνταλλάξιμα	940.207.-	4981.1
Τουρκικά ἀνταλλάξιμα	4.981.095.-	1139.7
ἄλλ' ἀνταλλάξιμα	199.598.-	3841.3
ἐξ ἀκαλλοτριώσεως	588.452.-	1124
ἐκ ἐκτάξεως	367.363.-	
Δημοσία	836.393.-	
Μένων ὑπηκόων	295.953.-	
Ἑλλων κατηγοριῶν (1)	481.383.-	
Σύνολον	8.390.444.-	

- (1) Γαῖαι κοινοτικά, μετόχια καὶ ἄλλαι μὴ καθορισθείσης προελεύσεως.-
(2) Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἐκτάσεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τοὺς πίνακες τούτους ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει πραχείρων πληροφοριῶν καὶ ἐκτιμήσεως, ὑπολείπεται δὲ τῆς πραγματικῆς ἐκτάσεως, ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν μέχρι σήμερον γενομένων καταμετρήσεων (ὄψε πίνακα 11.-)

-20-

I/3/23

(β) Κατά κατηγορίαν καί τοποθεσίαν

Εποικιστικά Περιφέρειαι	Καλλιεργήσιμα στρ.	Μη καλλιεργήσιμα στρ.	Σύνολον στρ.
Μακεδονία	3.350.074.-	2.137.791.-	5.487.865.-
Θράκη	1.250.514.-	1.009.676.-	2.260.190.-
Ήπειρος	44.598.-	36.240.-	80.838.-
Κρήτη	91.208.-	63.346.-	154.552.-
Παλ. Ἑλλάς	282.630.-	79.822.-	362.452.-
Ἀἷμος	16.357.-	28.190.-	44.547.-
Σύνολον	5.035.379.-	3.355.065.-	8.390.444.-

(γ) ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΙΣ

Ἡ ἀναχώρησις ἐξ Ἑλλάδος, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς προσαρτήσεως τῶν νέων χωρῶν (1913), 125.000 περίπου κοσσυλοφάντων οἰκονομικῶν ὡς καὶ ἑλλων 44.000 βουλγαρικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ πλεῖστοι εἶχον κτηματικὴν τινα περιουσίαν, μικράν ἢ μεγάλην, ἐδημιούργησαν, ἰδίως εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἕνα κτηματικὸν χάος καὶ μόνον μετὰ καταμέτρησιν τῶν γαιῶν καὶ ὀριστικὴν διανομὴν αὐτῶν εἰς τοὺς νέους κληροῦχος, γηγενεῖς καὶ πρόσφυγας, εἶναι δυνατόν νὰ τακτοποιηθῇ.-

Σήμερον οἱ καλλιεργηταὶ οἱ ἐγκατασταθέντες παρὰ τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ε.Λ.Π. ἐπὶ τῶν γαιῶν καὶ ἐγκατέλειψαν οἱ πρόην Τούρκοι καὶ Βούλγαροι κάτοικοι, καλλιεργοῦν ἐπὶ τῇ βάσει προσωρινῆς μόνον διανομῆς καὶ ἐνῆργησαν προχειρῶς αἱ Ἐποικιστικαὶ Ὑπηρεσίαι. Ταύτην θὰ στερεοποιήσῃ ἡ τακτικὴ κτηματογράφησις καὶ ὀριστικὴ διανομὴ εἰς τὴν ὁποίαν προβαίνειν τώρα τὸ Κράτος καὶ ἡ Ε.Λ.Π.-

Κάθε οἰκονομία λαμβάνει κληρὸν τοῦ ὁποίου ἡ ἔκτασις ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ εἴδους τῆς γῆς (ποτιστικῆς, ξηρικῆς). Πρὸς ταῦτα, ἡ περιοχὴ ἐκάστου χωρίου διαιρεῖται εἰς κατηγορίας, ἀναλόγως τῆς ποιότητος, καὶ κάθε οἰκονομία λαμβάνει ἀριθμὸν τινα στρεμμάτων ἀπὸ ἐκάστην κατηγορίαν. Συνεπῶς ὁ κληρὸς δὲν εἶναι μία ἔκτασις συνεχῆς ἀλλὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τεράχια ἀγρῶν καίμενα εἰς διαφόρους τοποθεσίας τοῦ χωρίου.-

Ὁ τεμαχισμὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος εἰς πρώτην ἔψιν δὲν φαίνεται ὀρθός, ἐπιβάλλεται πρῶτον ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν ἐνεργουμένων καλλιεργειῶν (σίτου, ἀραβοσίτου, καπνοῦ, ἀμπέλων) καὶ δεύτερον ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ Ἑλλήνος ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει εἰς τὴν μεγαλειτέραν δυνατὴν ἰσότητά.-

Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε γενουμένης ἐργασίας, προκύπτει ὅτι ὁ κληρὸς ποικίλλει

7/3/24

-21-

ἀπὸ 80 μέχρι 10 στρεμμάτων, μέ μέσον ἔχον 35 στρέμματα. Ὁ κλῆρος οὕτως δέον νά θεωρηθῇ ὡς ἀνεπαρκής, ἰδίως προκειμένου περὶ σιτοκαλλιέργειας, ὅταν λάβῃ κανεῖς ὑπ' ὄψιν ὅτι, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Ἀγροτικοῦ Νόμου ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐδόθη κλῆρος 130 στρ. κατὰ μέσον ἔχον. (καρτέτσα 80-Λάρισα μέχρι 160, ἄλλα μέρη 50-80-120).-

Ὁ μέσος ἔρος τῆς δαπάνης, ἐκί τῇ βάσει τῶν μέχρι τοῦδε δεδομένων τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ε.Α.Π., ἀνέρχεται εἰς 14 δραχ. κατὰ στρέμμα, ἐκ τῶν ὁποίων δραχ. 6 ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἔξοδα τῆς καταμετρήσεως αἱ δέ 8 δραχ. τὰ τῆς διανομῆς.-

Αἱ ὑπηρεσίαι ὑπολογίζουσιν ὅτι, ἐφόσον θά παρείχοντο αἱ ἀνεγκαταίσι πιστώσεις, -30.000.000 δρ.- τὸ ἔλπον ἔργον θά ἦτο δυνατόν νά περατωθῇ μέχρι τέλους 1930.-

Κατὰ τὴν ἱστιορικὴν διανομὴν, παρέχεται παρὰ τῆς Ε.Α.Π. εἰς κάθε κληροῦχον τίτλος, ὅστις κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι τίτλος ἀπλῆς κατοχῆς ἀργότερον δὲ κατὰ τὴν τελικὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ χρέους, μεταβάλλεται εἰς τίτλον πλήρους κυριότητος.-

Σημειωτέον ὅτι τὸ προαποβλεπόμενον σήμερον σύστημα κτηματολογίου εἶναι τελειότερον τοῦ ἐκί τοῦ πρὶν Τουρκικοῦ καθεστώτος ὑπάρχοντος τοιοῦτου κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ Τουρκικὸν κτηματολόγιον δὲν ἐβασίζετο ἐκί καταμετρήσεως, ἀλλὰ ἀπλῶς μόνον περιγραφῆς τῶν ὁρίων τοῦ κτήματος, τοῦ ὁποιοῦ τοῦ τῆς ἐκτάσεως γινομένης κατὰ προσέγγισιν καὶ λίαν ἀσθαιρέτως, ὥπως ἀποδεικνύει ἡ μεγάλη διαφορά μεταξὺ τῆς πραγματικῆς ἐκτάσεως τῶν κτημάτων καὶ τῆς ἐν τοῖς τίτλοις (τιμοῦ) ἀναγραφείσης τοιοῦτης.-

Ἡ ἀκριβὴς καταμέτρησις τῶν ἐκτάσεων ποῦ γίνεται σήμερον, ὡς καὶ ἡ κατάταξις τῶν γαιῶν κατὰ κατηγορίαν ποιότητων, ἐκτὸς τῆς σημασίας ποῦ ἔχει ἐπὶ ἰσχύος τῆς ἐρπεδώσεως τῆς ἰδιοκτησίας καὶ προλήψεως τῶν κτηριακῶν διαφορῶν, θά παρέσχη ἐκί πλέον εἰς τὴν κυβέρνησιν μίαν βάσιν πολὺτιμον διὰ τὴν μελλοντικὴν ἐφαρμογὴν τῆς στρεμματικῆς φορολογίας ἥτις, ὡς γνωστόν, μόνον ἐκί δύναται νά ἐφαρμοσθῇ ἐπιστημονικῶς ὅπου ὑπάρχει ἀκριβὴς καταμέτρησις τῆς ἐκτάσεως συνοδευομένη παρὰ κατατάξεως τῶν γαιῶν κατὰ ποιότητος ἀναλόγως τῆς παραγωγικότητος αὐτῶν.-

F/3/25

-22-

Π Ι Ν Α Κ 11.-

Ἐμφαίνων τὰς παρὰ τῆς Ε.Α.Π. καταμετρηθείσας καὶ διανεμηθείσας ἐκτάσεις (μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρ. 1928)

Ἐποικιοκρατικαὶ Περιφέρειαι	Καταμετρηθεῖσα Ἐκτασία στρεμμ.	Διανεμηθεῖσα Ἐκτασία στρεμμ.
Μακεδονία	7.188.554.- (1)	941.412.-
Θράκη	615.000.-	-
Λοιπὴ Ἑλλάς	41.080.-	32.400.-
Σύνολον	7.843.504.-	973.812.-

(1) Ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸν ἐν τῷ πίνακι 10 ἀναφερόμενον ἀριθμὸν τῶν παραχωρηθέντων (καθ' ὁπολογισμὸν) εἰς τὴν Ε.Α.Π. στρεμμάτων, διότι 1) ἡ καταμετρηθεῖσα Ἐκτασία κατ' ἀνάγκην περιλαμβάνει καὶ τὰς πολυαρίθμους ξένας ἰδιοκτησίας (γηγενῶν) αἱ ὁποῖαι εὗρισκονται ἐγκατεσκαρμένα ἀναμεταξύ τῶν γαιῶν τῆς Ε.Α.Π. 2) ἡ πραγματικὴ Ἐκτασία συνήθως ὑπερβαίνει τὴν ἐπὶ βάσει προχείρων ἀρχικῶς ὁπολογισθεῖσαν.-

Π Ι Ν Α Κ 12.-

Λογικριστικὸς Πίναξ
Ἐμφαίνων τὰς ὑπὸ τῶν προσφύγων καλλιεργηθείσας ἐκτάσεις
κατὰ τὰ ἔτη 1923 - 1927.

	Ἐποικιοκρατικαὶ Περιφέρειαι	Ἐκ τ α σ ι ε ς Κ α λ λ ι ε ρ γ ῆ θ ε ῖ σ α			
		1923-1924 Ἑτρήματα	1924-1925 Ἑτρήματα	1925-1926 Ἑτρήματα	1926-1927 Ἑτρήματα
1	Μακεδονία	11.059.664.-	11.837.333.3/4	11.941.200.1/2	1.940.972.-
2	Θράκη	313.092.-	342.256.-	367.308.-	389.414.-
3	Ἑπείρος	4.704.-	7.793.-	16.118.-	24.062.1/2
4	Θεσσαλία	12.001.-	-	51.116.-	51.522.-
5	Λοιπὴ Παλ. Ἑλλάς	4.819.-	7.720.1/2	40.219.-	41.698.1/2
6	Ἀἰῶνοι: Κρήτη Ἀθήναι	21.933.-	8.533.-	33.117.-	32.310.1/4
		-	17.355.-	18.530.-	11.802.-
	Σύνολον	11.416.813.-	12.820.981.1/4	12.467.808.1/2	2.491.981.1/4

Πλὴν τῶν ἐκτάσεων ταύτων ἑκαλλιεργήθησαν καὶ ἐκτάσεις πεφυτευμένοι δι' ἐλαιοδένδρων, μωροδένδρων καὶ ἄλλων ὁπωροφόρων δένδρων.-

7/3/26

-24-

Π Ι Ν Α Κ 13.-

Ἐμφαίνων τήν παρά τῶν προσφύγων καλλιεργηθεῖσαν ἔκτασιν σιτηρῶν
κατά τὰ ἔτη 1923-1927.

Ἐποικιοκρατικά Περιφέρειαι	Καλλιεργηθεῖσα ἔκτασις ΣΙΤΗΡΩΝ (1)			
	1923-1924	1924-1925	1925-1926	1926-1927
	Ἑτάρματα	Ἑτάρματα	Ἑτάρματα	Ἑτάρματα
1 Μακεδονία	830.930	1.370.195	1.515.379.3/4	1.452.474.-
2 Θράκη	254.347	253.813	291.093.-	297.639.-
3 Ἡπειρος	4.280 1/2	5.908	14.471.-	21.680.1/2
4 Θεσσαλία	7.628	-	37.745.-	46.728.1/2
5 Λοιπή Πελ. Ἑλλάς	3.824	3.599	29.494.-	30.200.3/4
6 Ἠῶσαι: Κρήτη Λήμνος	11.102	-	18.668.-	16.087.1/2
	-	11.185	6.010.-	8.303.-
Σύνολον	11.112.111.1/2	1.644.700.-	11.912.860.3/4	1.873.093.1/4

Π Ι Ν Α Κ 13^a

Ἐμφαίνων τήν παρά τῶν προσφύγων καλλιεργηθεῖσαν ἔκτασιν καπνοῦ
κατά τὰ ἔτη 1923-1927.

Ἐποικιοκρατικά Περιφέρειαι	Καλλιεργηθεῖσα ἔκτασις ΚΑΠΝΟΥ.			
	1923-1924	1924-1925	1925-1926	1926-1927
	Ἑτάρματα	Ἑτάρματα	Ἑτάρματα	Ἑτάρματα
1 Μακεδονία	93.727.-	187.303.-	201.060.1/4	255.024.-
2 Θράκη	12.739.-	13.938.-	14.327.-	23.379.-
3 Ἡπειρος	174.1/2	1.557.-	525.-	1.279.1/2
4 Θεσσαλία	2.380.-	-	4.706.-	623.-
5 Λοιπή Π. Ἑλλάς	706.-	1.708.1/2	2.089.-	4.184.-
6 Ἠῶσαι: Κρήτη Λήμνος	5.026.-	4.815.-	5.213.-	6.542.-
	-	1.624.-	3.020.-	1.583.-
Σύνολον	114.752.1/2	210.945.1/2	230.640.1/4	292.614.1/2

(1) Σιτηρά = σίτος, σίκαλη, ἀραβσίτος, κριθή, βρώμη, σιγός, ὄρυζα.-

Ἡ ἀναλογία τῶν γεωργῶν ἐν γένει ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀγρο-
τῶν προσφύγων εἶναι 76% ἢ δὲ τῶν καπνοκαλλιεργητῶν εἰδικῶς 14%.-

F/3/24

-24-

Π Ι Ν Α Κ 14.-

Εμφαίνων τὰ εἰς τοὺς πρόσφυγας παραχωρηθέντα ζῶα (31 Δ/ρτίου 1929).

Ἐποικιστικαὶ Περιφέρειαι	Μεγάλα			(1) Μικρά			Γενικὸν Σύνολον
	Ε.Α.Π.	Κρά- τους	Ἰδιωτι- κά (2)	Ε.Α.Π.	Κράτους	Ἰδιωτικά (2)	
1 Μακεδονία	51.049	49.435	128.709	30.080	42.320	329.182	630.775.-
2 Θράκη	21.628	19.167	81.039	42.871	12.456	230.099	407.260.-
3 Ἑπίτρος	2.026	622	720	27	-	979	4.174.-
4 Θεσσαλία	1.113	616	1.592	506	-	6.422	10.249.-
5 Λοιπὴ Ε. Ἑλλάς	3.347	195	877	2.009	-	531	6.959.-
6 Νῆσοι: Κρήτη	1.630	860	180	431	-	650	3.751.-
Ἀῖμος	452	-	207	1.430	-	1.364	3.453.-
Σύνολον	81.245	70.295	215.384	77.354	54.776	569.227	1.060.021.-

- (1) Τὰ εἰς τοὺς πρόσφυγας χορηγηθέντα ζῶα διαιροῦμεν εἰς δύο κατηγορίας: μεγάλα καὶ μικρά, συγχωνεύοντες εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μεγάλων τὰ ἀρατριῶντα μετὰ τῶν μὴ ἀρατριόντων καὶ ὅσον οἱ πρόσφυγες χρησιμοποιοῦσι τὰ ζῶα τῆς κατηγορίας ταύτης κατ' ἰδίαν αὐτῶν ἀντίληψιν περὶ τῆς χρησιμότητος τούτων ἀπὸ γεωργικῆς ἀπόψεως.-
- (2) Εἰς τὴν στήλην ταύτην καταχωροῦνται τὰ ζῶα καὶ ἡγόρασαν οἱ πρόσφυγες ἐξ ἰδίων.-

-24,2-

7/3/28

Η Τ Ν Α Η 15.-

Ἐμφαίνων τὴν μέσσην δαπάνην διὰ τὴν ἀποκατάστασιν μιᾶς ἀγροτικῆς οἰκογενείας.
(Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Α.Θ. 360 δραχμῶν καὶ τιμῶν 1927-28).

Ὅσα προκύπτει ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος, ἡ δαπάνη ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ ἔαν τό οἶκον κτίζεται δι' αὐτεπιστάσεως ἢ ἐργολαβικῶς. Εἰς τὴν πρώτην περιπτώσιν, ἀνέρχεται εἰς δραχ. 34.030 (ἢτοι Α.Θ. 52) κατὰ μέσον ὄρον, εἰς δὲ τὴν δευτέραν εἰς δραχ. 43.480 (ἢτοι Α. 120.77). Ἐκτός τῶν ἐφοδίων, ὁ πρόσφυγς χρεῶνται ἐπίσης μὲ τὴν ἀξίαν τοῦ κλήρου, ἡ ὁποία, ἐπὶ τῇ βάσει μέσου ὄρου 35 στρεμμάτων θ' δραχ. 200 (τιμὴ ἀπαλλοτριώσεως), ἀνέρχεται εἰς δραχ. 7.000.-

Ἐπομένως, τὸ σύνολον τῆς χρεώσεως ἐκάστου πρόσφυγος θ' ἀνέλθῃ, κατὰ μέσον ὄρον, εἰς δραχ. 41.030 μέχρι δραχ. 50.480.- Ἐναντι τούτου, ὁ πρόσφυγς ἀποκτᾷ - ἔαν ὑπολογίσωμεν τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ κλήρου, ἡ ὁποία, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέσης ἀγοραίας τιμῆς τῶν δραχ. 2.000 κατὰ στρέμμα ἀνέρχεται εἰς δραχ. 70.000 - κεφάλαιον ἀξίας δραχ. 104.030 ἕως δραχ. 113.480.-

Οἶκον	Δραχ.	18.000	-	25.000
Ἐν ἔντροιῶν	"	5.500		5.500
Λοιπὰ	"	2.000		2.000
Ἑστιασμευή	"	400		400
Ἐκτρεον	"	400		400
Κάρρον (1)	"	1.250		1.250
Διαφορὰ ἐργαλεία	"	260		260
Ἐφοδία ζώων	"	2.600		2.600
Διαιτροφή ζώων	"	2.000		2.000
Ἔργα κοινῆς ὠφελείας (βιβρευσίαι, σχολεῖα, ἀγιοεινή, ἔργα συγκοινωνίας κλπ.)	"	2.000		2.000
		32.410		41.410
Γενικὰ ἔξοδα 5% (2)	"	1.620		2.070
Σύνολον	"	34.030		43.480 (3)

(1) Τὸ δέιτρονον κάρρον κοστίζει 2.500 δραχ. Οἱ πρόσφυγες χρεῶνται ἀνά δύο μὲ τὴν ἀξίαν ἑνὸς κάρρου.-

(2) Τὰ πραγματικὰ Γενικὰ ἔξοδα τῆς Ε.Α.Π. ἐν σχέσει πρὸς τὰ παραγωγικὰ, συμπεριλαμβανομένων τῶν Γενικῶν ἔξοδων τοῦ Κέντρου, ἀνέρχονται εἰς 11 1/5 %.-

(3) Ὁ πρῶτος ὑπολογισμός (ἴδε 14ην ἔκθεσιν Ε.Α.Π.) ἐστὶν ἐγένετο ἐπὶ καὶ πᾶσι διαφορετικῆς βάσεως (τιμὴν λίρας 270, οἶκον ἐργολαβικόν δραχ. 18.000 καὶ Γενικὰ ἔξοδα 10%) ἔδωκεν δραχ. 33.015 ἢτοι Α.Α. 122.-

1/3/29

-25-

Π Ι Ν Α Κ 16.-

Ἐμφαίνων τοὺς μεγάλους συντελεστὰς ἐφ' ὧν βασίζεται ἡ Β.Α.Π.
διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν δαπανῶν τῆς ἀγροτικῆς ἀποκαταστάσεως.
(ἐπὶ βάσει τιμῆς Α.Α. 1 = 360 Δραχμῶν καὶ τιμῶν 1927-8).

Ζ ῥ α	{	Βόες	5.500.-
	{	Βούβαλοι	8.000.-
	{	Ἰπποὶ	6.500.-
	{	Ἡρίονοι	10.000.-
	{	ὄνοι	3.000.-
	{	ἀγελᾶδες	4.500.-
	{	φορβάδες	6.000.-
	{	Χεῖροι	1.000.-
	{	Αἴγες	500.-
	{	Πρόβατα	500.-
Ο ἱ κ ῆ ρ α τ α	{	Ταῦροι	15.000.-
	{	Ἀγροτικά νέα (δι' αὐτεπιστασίας)	16.000.- (1)
	{	Ἐπισκευαστέα	3.500.-
Γεωργικὰ Ἐργαλεῖα	{	Βιδικῶν καλλιεργητῶν	20.000.-
	{	Κάρρα δέτραχα	2.500.-
	{	Ἄτραχα	4.000.-
	{	Ἀροτρα	325.-
	{	Χάρναι	625.-
	{	Δοκάναι	200.-
	{	Σαγαί	700.-
	{	Σάγματα φάρτου	400.-
	{	Παρρυσκέυαι	800.-
	{	Νεκαστήρες	500.-
Ἔργα Κοινῆς ὠφελείας	{	Κυψέλαι	250.-
	{	Ἐχολεῖα	100.000.-
	{	Ἐκκλησίαι	100.000.-
	{	Ταπητουργεῖα	300.000.-
	{	Υφαντουργεῖα	300.000.-
	{	Ἀποθήκαι Συνεταιρισμῶν	300.000.-
	{	Σηροτροφεῖα	30.000.-
	{	Ἐπαθροί (α' τάξεως	1.000.000.-
	{	Γεωργικῶν (β' τάξεως	500.000.-
	{	Βελτιώσεων (ἀποδεικτικῶν ἔργων	0.000.-
	{	Ἐπαθροί (α' τάξεως	1.000.000.-
	{	Ἐπιβητιρίων (β' τάξεως	500.000.-
	{	Ἰκτισταθροί	50.000.-

(1) Κάνειον Ἀπεργίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ.

-26-

7/3/30

(a) AFROTHIN EMULSIE

Τό πρόβλημα τής στεγάνσεως παρουσιάζεται διαφορετικά διά τούς άγρούτες καί τούς άστούς.-

αἰά μὲν τοὺς ἀγρότας ἡ καριχὴ στένης ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ἐγκατεστάσεως αὐτῶν. ὅθω δι' ἐκάστην οἰκογένειαν τὴν ἀκρίαν ἀπεκατέστησεν ἀγροτικῶς ἡ Ε.Α.Α. ἥτις ὑποχρεωμένη αὐτὴ νὰ χορηγήσῃ οἶκημα εἴτε κτίχουσα ἢ εἰς εἴτε παραχωροῦσα ἓνα ἐκ τῶν παλαιῶν οἰκημάτων ποὺ εἶχαν ἐγκαταλείψει οἱ ἀνταλλαγέντες γεῦρκοι καὶ κούλαροι.-

*Εναντι 142.960 ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν ποῦ ἐγκατέστησαν ἡ Ἐπιτροπὴ Στε-
τέθησαν τὰ ἑξῆς οἰκήματα:

Νέα οικόμματα	55.264.-	
Παλαιά οικόμματα (Τουρκοβουλγαρικά)	62.770.-	
" (Αθηναία)	4.856.-	
" ("Ιδιωτικά)	122.-	
" εν 8λφ	122.402.-	(βλ. πίνακα 17)

Ἡ διαφορὰ μεταξύ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διατε-
θέντων οἰκημάτων προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν παλαιῶν Τυμκοβουλγαρικῶν
οἰκημάτων στεγάζουν κλείνας τῆς μιᾶς οἰκογενείας, ὅπου οὐκ ἔστι δόξα-
ται οἰκογενεῖαι ποῦ κατοικοῦν εἰς σπίτια γηγενῶν.

ὅσον ἀπορᾷ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς, ἡ Ἐκτεροπὴ ἐδοκίμασε καὶ τὰ δύο δυνατό συστήματα, δηλ. ἐργολαβίαν καὶ αἰτεπιστάσιν. Τό τελευταῖον τοῦτο σύστημα, τό ὅποιον ἐφημερίσθη εἰς μεγάλην κλίμακα εἰς τὴν Δ. Πράξιν ἔκρου ἀπέδωκεν ἄριστα ἀποτελέσματα, συνίσταται εἰς τὴν παροχὴν δανείου στεγᾶσεως, εἰς χρήρα ἢ εἰς ὀδικά, εἰς τὸν πρόσφυγα ὁ ὅποιος τότε κτίζει ὁ ἴδιος τό σπίτι του ἔκ τὸν ἔλεγχον τῆς ὑπηρεσίας. Ἐν γένει δύναται νά λεχθῇ ὅτι διὰ τοῦ συστήματος τούτου, μέ δάνειον 10.000 δραχμᾶς, ἐκτίσθησαν πραγματικά γεωργικά σκίτια ἄξίας 40.000 δραχμῶν καὶ ἄνω, καθόσον ὁ ἰδιοκτήτης καρεῖχε, κλήν τῆς προσωπικῆς ἐργασίας ἐαυτοῦ τε καὶ τῆς οἰκογενείας του, καὶ τὰ μεταφορικά δωρεάν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ οἰκήματα ποῦ ἐκτίσθησαν δι' ἐργολαβίας, τὰ ἀκετελέσματα ὑπῆρξαν βλῆγώτερον ικανοποιητικά. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ στεγάσῃ τὸν μεγαλύτερον δυνατὸν ἀριθμὸν οἰκογενειῶν ῥέ ἦσαν τὸ δυνατὸν μικροτέρον δοπάνην. Τὰ ἀνεγερεθέντα σπίτια δὲν δύνανται ὅμως ὅς ἔχουν, νὰ ἀνταποκριθοῦν τοῦλάχιστον τὰ κλειστά- πλήρως πρὸς τὰς ἀνάγκας μιᾶς γεωργικῆς οἰκογενείας, ἰδίως ἀπὸ ἀπόψεως σταυλισμοῦ καὶ διαθηκείσεως προϊόντων, καὶ προϋποθέτου ἔτι, ῥέ τὸν καιρὸν, θὰ τύχουν συμπληρώσεως ἐκ ῥέριου τῶν ἰδίων κατόχων.-

#13/31

-27-

Τό γεωργικόν σπίτι, μέ τά εξαρτήματα αὐτοῦ, δέον νά ἀπολογισθῇ ὡς ἀπαι-
τούν περί τās 50.000 δραχμές. Ἡ ἔκτισή πάντως ἔχει ὑπέρ αὐτῆς τήν δικαι-
ολογίαν ὅτι, ἐάν διέθετε τό πῶσόν τοῦτο διά κάθε οἰκογένειαν, δέν θά κατάρθωνε
κατέ νά στεγάσῃ, καί ἐκόμενος νά ἐγκαταστήσῃ, τόσων μεγάλων ἀριθμὸν οἰκογενειῶν.-

Οἱ διάφοροι τύποι ἀγροτικῶν οἰκίσκων ἀναφέρονται εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα
20 (α). Ἀπὸ ἀπόψεως ὀλικοῦ διηρήσεως, τὰ λιθόκτιστα καί πλινθόκτιστα οἰκήματα
ἔδωκαν τὰ καλύτερα ἀποτελέσματα. Ἀπ' ἐναντίας αἱ γενόμεναι δοκιμαί μέ τοιρεν-
τολίσεως καί ἄλλα συναφῇ συστήματα ἀπέτυχαν.-

β) ἈΣΤΙΚῆ ΣΤΕΓΑΣΙΣ

Τό ἄστικόν πρόβλημα παρουσιάζεται ὑπὸ ἐντελῶς ἄλλην μορφήν, ἡ δέ ὀρι-
στική λύσις αὐτοῦ θ' ἀπαιτῇ χρόνον.-

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀστῶν προσφύγων ἀνέρχεται εἰς 165.000 οἰκογενείας περί-
που.-

Αὗται συνεκεντρώθησαν εἰς τās πόλεις ἡκου, ὅσαι μὲν διέθετον τὰ μέσα
ἐνοικίαςαν κατοικίας αἱ δὲ πλέον ἄποροι ἐστεγάσθησαν εἴτε εἰς ἐκίτακτα κτίρι-
α ἢ εἰς συνοικισμοὺς ἀνεγερθέντας κατὰ τοῦ κράτους καί τῆς Ε.Α.Π. καί εἰς κα-
λύβας τās ἡποίας ἀνήγειρον οἱ ἴδιοι διά προχείρων μέσων ἡκου εὗρισκον κενόν
χωρὸν.-

Ἡ Ε.Α.Π., ἔχουσα ὡς κύριον προορισμὸν νά ἀποκαταστήσῃ τοὺς ἀγρότας, μό-
νον τό 1/10 τοῦ πρώτου προσφυγικοῦ δανείου τοῦ 1924 ἡδυνήθη νά διαθέσῃ ὑπέρ
τῆς στεγασέως τῶν ἀστῶν. Ἀργότερον ἔως, κατ' Ἀύγουστον τοῦ 1927, δηλ. ὀλίγον πρὸ
τῆς συνάψεως τοῦ δευτέρου δανείου, ἐδέησε νά μελετηθῇ συστηματικώτερον τό πλὴν
ζήτημα, καθόσον ἔως τότε οἶτε τό ὕψος τοῦ δανείου οἶτε ἡ Ε.Α.Π. κατεῖχαν λε-
πτομερῇ στοιχεῖα περί τῆς καταστάσεως τῶν ἀστῶν.-

- Ἡ εἰδικὴ ἐρευνα τήν ἡποίαν διωργάνωσαν τότε ἡ Ε.Α.Π. ἀπέβλεπεν εἰς
τό νά κατατάξῃ τοὺς ἀστούς, ἀπὸ ἀπόψεως στεγασέως, εἰς κατηγορίας.-

Πρὸς τοῦτο οἱ πρόσφυγες διηρέθησαν διὰ τῆς ἀπογραφῆς εἰς τέσσαρας τά-
ξεις:

Α'. Οἱ ἐπαρκῶς στεγασθέντες δηλ. οἱ κατοικοῦντες εἰς μονίμους συν/σμοὺς
καί οἰκήματα ἀνταλλάξιμα ἢ ιδιόκτητα ἐν καλῇ καταστάσει.-

Β'. Οἱ μετρίως στεγασθέντες δηλ. οἱ κατοικοῦντες εἰς ἀμφιβόλου στερεότη-
τος ἀνταλλάξιμα οἰκήματα ἢ παροπήγματα, τὰ ἡποία ὅπως ἡδύναντο νά χρησιμεύσω-
σιν ἐκὼς ἐκείνους ἀρκετὸν καιρὸν ὡς κατοικίαι.-

Γ'. Οἱ κακῶς στεγασθέντες δηλ. οἱ κατοικοῦντες εἰς ἀθλίως τρώγας, ἡρει-
πωμένους οἰκίας, ἀποθήκας, ἐκκλησίας κ.τ.λ.-

Δ'. Οἱ κατοικοῦντες ἐπ' ἐνοικίῳ.-

Ἡ ἀπογραφὴ αὕτη, τῆς ἡποίας αἱ λεπτομέρειαι ἐκτίθενται εἰς τὸν πίνακα

7/3/32

- 28 -

19, Έδωσε τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα διὰ τὰς πρώτας τρεῖς κατηγορίας:

A.) Οικογένεια	39.454.-	
B.) -" -	26.088.-	
Γ.) -" -	35.667.-	
Εν όλω	101.209	=
		Στοια 394.971 (βλ. πίνακα 19)

Ἐκ τῶν κατοικοουσῶν ἐπὶ ἐνοικίῳ ἀπεγράφησαν ῥόνον 23.077 οἰκογένειαι (ἔστω 89.776), καθόσον πλεῖσται θυαί, ἰδίως εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, δέν ἐδήλωσαν.

Ἐάν λάβωμεν λοιπόν ὡς βάσιν ὅτι ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐστικῶν εἰκογενειῶν ἀνέρχεται εἰς 100,000 περίπου, καταλήγομεν εἰς τὴν ἐξῆς διαιρέσιν. -

(μέ ἀφαιρήσειν πάντοτε τήν ἀπογραφὴν τῆς ΕΑΗ, τοῦ Αὐγ. 1927). -

ο Οικογένειαι στεγασθεῖσαι ἑκαρκὼς ἐνευ κρατικῆς βοηθείας	(1)
" "	64.000.-
(Κατηγορία Α.)	
" Οικογένειαι ἔχουσαι ἀμετρον ἀνάγκην στέγης (Γ.)	(2)
" Οικογένειαι μετρίως στεγασμέναι εἰς οἰκηράτα βραχείας διαρκείας (Β.)	36.000.-
	66.000.-
Ἐν ὅλῳ οἴκον.	<u>168.000.-</u>

Εἶναι προφανές ὅτι πρῶτον πρέπει νά ληφῇ μέριμνα διὰ τοὺς πρόσφυγας τῆς Β' κατηγορίας, πρῶτα τὸ ὅποιον μέ τὰ περιωρισμένα χρηματικά μέσα τὰ ὅποια φαίνονται διαθέτοντες σήμερον ἡ Ε.Α.Π. καὶ τὸ Κράτος, θ' ἄκαιτῃς ἔως χρονικῶν διαστήματι 3-4 ἐτῶν, ὑστερον δέ θά ἐλθῇ ἡ σειρά ἐνὸς μέρους τῆς Β' κατηγορίας αἱ ὅποιοι, μέ τὴν βαθμιαίαν ἀχρήστευσιν τῶν οἰκιῶν ἑκὼν κατοικοῦν σήμερον, ἀργότερον θά ἔχουν καὶ ἐκείνοι ἀνάγκην νέας στέγης.-

Σχετικῶς μὲ τὸ προκριτέον σύστημα ἀνοικοδομήσεως, ἀνεκινήθη τελευταίως τὸ ζήτημα εἰς πρῶτον νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ μέχρι τοῦδε παρὰ τῆς Ε.Α.Π. καὶ τοῦ κράτους ἐνταρραζόμενον σύστημα ἀνεγέρσεως συνοικιστῶν ἀποτελουμένων ἀπὸ μικρὰς μονοκατοικίας καὶ διπλακατοικίας, ἢ εἰς δεύτερον νὰ ἐπιπροσέτιον νὰ ἀνεγείροντο εἰς τὴν ἐξῆς πολυκατοικίαι, διὰ ν' ἀποφεύγηται οὕτω ἡ ὑπερρετρος ἐπέκτασις τῶν πόλεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιβαρύνει τοὺς δήμους μὲ ὑπερβολικὰ ἐξοδα συντηρήσεως κλπ. -

Ἡ ἀνέγερσις πολυκατοικιῶν δι' ἐργατικὰς οἰκογενεῖας εἶναι ἐμφερῆ σιμωμό-
νον ἐφόσον τὰ διαπερίσματα πρόκειται ἀπλῶς νά ἐνοικισθῶν εἰς τοὺς ἐνοίκους,
τοῦ κράτους (ἢ τοῦ Δήμου) διατηροῦντος τὴν κυριότητα τοῦ κτιρίου καὶ κατὰ συ-
νέθειαν ἔχοντος τὴν ἐδούνην τῆς συντηρήσεως, τῶν ἐπισκευῶν κτλ. Τό σύστημα τοῦ-
το ἐφημερόσθη εἰς μεγάλην κλίμακα εἰς τὴν Πιέννην ἔκτου Ἰ. Δήμου ἔκτισε μεγάλας
ἐργατικὰς πολυκατοικίας.

(1) Συμπεριλαμβάνει τους επ'αναμύθ των οποίων μένον ένα μέρος υπεγράφη.

(2) Προβλέπεται ότι οι τούτοις θα έχουν σταγασθεί μέχρι τέλους 1929, είτε παρά του Κράτους ή παρά της Ε.Α.Α. περί τας 14.000 αλκυόνεςται.-

1/3/33

-29-

Ἐφόσον ὅμως τό Κράτος, ἡ Ε.Α.Π. ἡ δὲ Ἀθήνη θά θελήσουν νά ὑποχρεώσουν τάς οἰκογενείας ν' ἀγοράσουν τάς κατοικίας των, θά εἶναι δύσκολον νά τό ἐπιτύχουν μέ τό σύστημα τῶν πολυκατοικιῶν, ἀκόμη καί ὑπάρχοντος τοῦ θεσμοῦ τῆς ὀριζοντίου ἰδιοκτησίας, καί τοῦτο διότι οἰκογένειαι ἀνήκουσαι εἰς τήν ἐργατικήν ἢ μικροαστικήν τάξιν δυσκόλως θά πεισθῇ νά ἀγοράσῃ διαμέρισμα εἰς πολυκατοικίαν.

Οἱ διάφοροι τύποι καί τό κόστος τῶν ἀνεγερθέντων παρὰ τῆς Ε.Α.Π. δοτικῶν οἰκημάτων ἀναγράφονται εἰς τόν πίνακα 20β, ὃ δέ ἀριθμός τῶν συναικιτιστῶν καί οἰκημάτων εἰς τόν πίνακα 18.-

Π Ι Ν Α Κ 17.-

Ἐμφαίνων τόν ἀριθμόν τῶν ἀγροτικῶν συναικιτιστῶν καί οἰκημάτων κατὰ περιφέρειαν. (31 Δ/βρίου 1928)

Ἑποικιστικά Περιφέρειαι	Συναι- κιστοί	Ο ἰ κ ῆ ρ α τ α				Γενικόν Σύνολον
		Ε.Α.Π.δ- γερθέντα ἀπ' ἀνε- γερσιν	Τούρκων καί Βουλγάρ.	Ἰδιωτι- κά	Κράτους	
1 Μακεδονία	1.047	32.598	37.923		3.095	73.616.-
2 Θράκη	574	12.841	21.012		1.261	34.914.-
3 Ἠπειρος	24	998	70			1.044.-
4 Θεσσαλία	37	1.309	563			1.872.-
5 Δοικητὴ Παλ. Ἑλλάς	43	5.147	-	12		5.159.-
6 Νῆσοι: Κρήτη	213	1.781	3.114			4.895.-
Ἀἷνιμος	16	620	82			902.-
Σύνολον	1.954	55.264	62.770	12	4.356	122.402.-

Σημειώσεις:

Εἰς τόν ἀριθμόν τῶν νέων ἀνεγερθέντων οἰκημάτων περιλαμβάνονται καί οἰκήματα ἀνεγερθέντα ὑπὸ τοῦ Κράτους (περιφέρειαι Δράμας καί Σερρών) καθόσον δέν κατέστη δυνατόν εἰσεῖν ὁ διαχωρισμός αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῆς Ε.Α.Π. ἀνεγερθέντων, οὕτως ὥστε ὁ πρὸν ἀριθμός τῶν ὑπὸ τῆς Ε.Α.Π. ἀνεγερθέντων νά εἶναι μεγαλειότερος τῆς πραγματικότητος, ὃ δ' ἀριθμός τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀνεγερθέντων μικρότερος.-

Τό σύνολον τῶν ὑπὸ τῶν προσφύγων κατεχομένων οἰκημάτων εἶναι μικρότερον τοῦ συνόλου τῶν εἰς αὐτά ἐγκατεστημένων οἰκογενειῶν (142.960) διότι τὰ οἰκήματα τῶν ἀνταλλαξιμῶν εἶναι κατὰ τό πλεῖστον πολυκατοικίαι εἰς τάς ἑκάστης στεγάζονται περισσότεραι οἰκογενεῖαι τῆς μιᾶς.-

Ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκημάτων τῶν ἀνταλλαξιμῶν θά εἴχαμεν νά σημειώσωμεν ὅτι δέν εἶναι ἀπολύτως ἀκριβής, καθόσον οἰκήματά τινα ἔτινα ἐξωρεῖντο ὡς περιελθόντα εἰς τήν Ε.Α.Π. διεκδικοῦνται ὑπὸ τρίτων καί πολλάκις ἐπιστρέφονται εἰς αὐτούς.-

Ἀκριβὴς ἀριθμὸν οἰκημάτων τῶν ἀνταλλαξιμῶν θά εἶναι δυνατόν νά ἔχωμεν μετὰ τό πέρας τῆς ἐνεργουμένης ἐκτιμήσεως καί ὀριστικῆς παραχωρήσεως αὐτῶν εἰς τοὺς πρόσφυγας καί τόν ὀριστικόν διακανονισμόν τῶν μετὰ τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀμύνης καί Ἑθνικῆς Τραπέζης κτηματικῶν διαφορῶν μας.-

Πλεῖστα τῶν οἰκημάτων ἀνηγγέθησαν ἢ ἐπεδιωρῶθησαν δι' αὐτεπιστάσεις τῶν προσφύγων, διὰ τῶν εἰς αὐτοὺς χορηγηθέντων ὀλικῶν στεγάζσεως καί δανείων στεγάζσεως τοῖς μετρητοῖς.-

Ἐχορηγήθησαν δάνεια στεγάζσεως Δρχ. 231.048.410.-

ὀλικά " ἄξιος 333.234.199.-

Ἐκ τῶν οἰκημάτων Τούρκων καί Βουλγάρων ἐπισκευάσθησαν ὑπὸ τῆς Ε.Α.Π. περί τάς 20.000.-

1/3/34

-30-
Π Ι Ν Α Κ 18.-
ΤΩΝ ΑΝΕΓΕΡΘΗΚΟΤΑΝ ΚΑΙ ΥΠΟ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(μέχρι 31 Δεβρίου 1928)

Α.Α.	Εποικιστικάί Περιφέρειαι	Συνοικισμοί	Κατοικίαι ἀποπερα- τωθείσαι	ὁπ' ἀνε- γέρσιν.	Α.Α. Συνοικισμῶν ὁπ' ἀνεγέρσιν
ΠΑΛΑΙΑ ΕΛΛΑΣ					
1	Ἀθηνῶν.....	Βύρωνος	1414	-	
2		Υψηττοῦ	-	550	1
3		Καίσαριανῆς	1388	200	
4		Ν. Ἰωνίας	2814	-	
5		Περισσοῦ	-	350	2
6	Πειραιῶς.....	Κοκκινιάς	4484	-	
7		Καραβῆς	-	550	3
8		Ἐλευσίνος	480	-	
9	Θεσσαλίας...	α) Ἀγρινῆς	50	-	
10		β) Σηροκάμπου	1118	300	
11		Λαρίσης	-	68	4
12		Καρδίτσης	-	45	5
13		Τρικάλων	-	80	6
14	Ἑτερ. Ἑλλάδος.....	Λαρίας	-	80	7
15		Λεβαδείας	-	55	8
16		Κεσολογγίου	-	65	9
17		Στυλίδος	-	40	10
18	Πελοποννήσου.....	Ἀργούς	-	63	11
19		Κορίνθου	-	435	12
20		Πατρῶν	-	300	13
21		Πύργου	-	100	14
22		Ναυπλίου	-	90	15
23		Τριπόλεως	-	35	16
ΙΝΗΣΟΙ.-					
24	Κρήτης.....	Ν. Ἀλικαρνασσοῦ	250	-	
25		Χανίων	-	110	17
26	Κερκύρας.....	Κερκύρας	-	64	18
27	Ιλίου.....	Ν. Κούταλης	100	-	
28	Μυτιλήνης.....	Παναγιούδα	-	100	19
29		Σκάλα Λαυτρῶν	-	50	20
30	Ιχίου.....	Ἐντὸς πόλεως	-	100	21
31		Παγιάδα	-	100	22
32	Τήνου.....	Τήνος	-	12	23
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.....					
33		Βερροίας	61	150	
34		Βερτεκόπ	30	25	
35		Γενιτσῶν	-	44	24
36		Ἐδέσσης	388	50	
37		Θεσ/νίκης α) Καλαμαριῶς	-	300	25
38		β) Τρπάδος	-	110	26
39		γ) Κατιρλή	106	100	
40		Ζηλιάχοβα	-	27	27
41		Καστοριάς	-	16	28
42		Κατερίνης	-	100	29
43		Κιλκίς	100	100	
44		Λαγκαδῆ	78	-	
45		Νάουσας	102	100	
46		Ξερῶν	409	-	
47		Φλωρίνης	-	100	30
48	ΘΡΑΚΗ.....	Ἀλεξανδρουπόλεως	526	78	
49		Διδυμοτείχου	248	-	
50		Κομοτινῆς	1908	20	
51		Ορεστιάδας	64	-	
52		Ξάνθης	1846	-	
53		Σαπκας	81	-	
54		Ψευδαί	10	-	
55		Καβάλλας	100	-	
56		Μπουκιᾶς	-	40	31
57		Χρυσούπολης	-	50	32
58		Μιγδιτά	-	68	33
59		Πράβριον	-	100	34
Σύνολον			18089	5532	

11/3/35

-31-

Η Ι Ν Α Ε 19.-
 'Εμφαίνων τήν κατάστασιν τῶν ἐντὸς πόλεων διαμενοντων προσφύγων, ἀπὸ ἀπό-
 ψεως στεγασίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διενεργηθείσης κατὰ τῆς ΕΑΠ. εἰδικῆς
 ἀπογραφῆς τοῦ Αὐγούστου 1927.

Γ Ε Ν Ι Κ Ο Σ Σ Υ Γ Γ Ρ Α Φ Α Λ Α Ι Ω Τ Ι Κ Ο Σ Π Ι Ν Α Κ Σ.-

ἐντὸς πόλεων
 τῶν καθ' ἕκαστον τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ἀπογραφεισῶν/προσφυγικῶν οἰκογενειῶν ἐν
 τοῖς κατωτέρω 34 Νομοῖς.-

1) Διαμένονσαι εἰς κατοικίας τύπου Α. Οἴκου.	39.451.-	
2) " " " " Β. " "	26.288.-	
3) " " " " Γ. " "	35.667.-	
Σύνολον οἰκογεν.	101.406.-	" Ἀτομα 394.971.-
4) Διαμένονσαι εἰς ἰδιωτι- κὰς οἰκίας ἐπὶ ἐνοικίῃ.-	Οἰκογεν. 23.077.-	" Ἀτομα 89.776.-
Γενικὸν Σύνολον	124.483.-	" 484.747.-

Ν ο μ ο ῖ	Ο ἰ κ ο γ ε ν ε ι α ῖ				Οἰκογενεῖαι				Γενικὸν	
	Διαμένονσαι εἰς κατοικίας				Διαμένονσαι				Σύνολον	
	τῆς ΕΑΠ., Κράτους, Ἰδιοκτη- τους ἀνταλλαξιμοὺς κλπ.				ἐπὶ ἐνοικίῃ.				Σύνολον	
	Α.	Β.	Γ.	Σύνολον	Οἴκου.	Ἄτομα	Οἴκου.	Ἄτομα	οἴκου.	Ἄτομα
1) Ἀττικῆ-Βοιωτίας	15468	13027	11884	40379	164434	9658	38360	50037	209704	
2) Εὐβοίας	325	617	99	1041	3945	785	2867	1008	6812	
3) Φθιώτιδος-Φωκίδος	70	--	186	256	959	468	1741	724	2700	
4) Αἰτωλίας-Ἀκαρναν.	156	--	115	271	1013	498	1754	769	2767	
5) Ἀργολίδος-Κορινθ.	--	--	220	220	771	1179	4399	1399	5170	
6) Ἀρκαδίας	--	--	36	36	126	242	962	278	1088	
7) Ἀχαΐας-Ἠλίδος	808	134	633	1573	6249	593	2319	2166	8568	
8) Μεσσηνίας	108	217	127	452	1670	499	1876	951	3546	
9) Λακωνίας	--	--	51	51	161	241	863	292	1024	
10) Ἀρτης	--	--	57	57	185	--	--	57	185	
11) Πρεβέζης	20	90	49	159	513	38	138	197	752	
2) Ἰωννίνων	10	436	181	627	2161	34	116	681	2277	
3) Λαρίσης	1383	164	1290	2817	10636	217	878	3034	11514	
4) Τρικινίων	--	--	134	134	546	30	128	164	674	
5) Θεσσαλονίκης	7474	4048	12813	24335	91832	1939	8105	26274	99937	
6) Κεζάνης	70	--	15	85	322	139	430	294	752	
7) Πέλλης	867	480	461	1808	7080	125	476	1933	7556	
8) Φλωρίνης	154	32	116	302	1228	21	79	323	1307	
9) Λερρών	906	100	900	1906	6984	198	633	2104	7617	
20) Δράρας	1667	672	1250	3589	13282	273	1092	3862	14374	
11) Καβάλλας	2030	2150	1709	5889	22105	87	341	5976	22445	
21) Ροδόπης	3166	403	546	4115	15950	1081	4245	5196	20195	
31) Ξάνθου	695	581	361	1637	6588	512	1931	2149	8519	
41) Κομνηνών	--	--	151	151	459	131	534	262	893	
51) Δέσφου	1078	2193	591	3862	14572	1465	5451	5327	20023	
61) Χίου	382	38	765	1185	4473	1202	4561	2387	9034	
71) Σάμου	376	--	86	462	1889	913	3688	1375	5577	
81) Χανίων	321	553	160	1034	3815	31	135	1065	3950	
91) Ρεθύμνης	341	7	26	374	1447	--	--	374	1447	
30) Ηρακλείου	1590	296	367	2253	8391	36	144	2289	8535	
11) Λασιθίου	--	50	--	50	134	5	19	55	153	
21) Κερκύρας	8	--	244	252	612	193	634	445	1446	
31) Κεφαλληνίας	--	--	44	44	139	149	459	193	598	
34) Ζακύνθου	--	--	--	--	--	115	418	115	418	
Γεν. Σύνολον	39451	26288	35667	101406	394971	123077	489776	1124483	484747	

[illegible]

7/3/37

-33-

Π Ι Ν Α Κ 20. (β)

Εμφαίνων τούς διαφόρους τύπους αστικών οίκων ανεγειρομένων εργολαβικῶς παρὰ τῆς Ε.Α.Π. καὶ τὸ μέσον κόστος αὐτῶν.-

Οκτ.	Κατοικίαι	Περιγραφή	Εἶδος Δομῆσεως	Ἐσωτερικαὶ Διαστάσεις	Μέσον Κόστος	
					Α.	Δραχμαί
6	Μονοκατοικία	12 Δωμάτ. 1 Κουζίνα 1 ἀποχωρ.	Λ.	5.75X 7.10	147	56.000.-
	Διπλοκατοικ.	14 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	5.75X14.70	294	110.000.-
	Μονόροφος					
7	Μονοκατοικία	12 Δωμάτ. 1 Κουζίνα 1 ἀποχωρ.	Λ.	6.20X 6.00	136	51.000.-
	Διπλοκατοικ.	14 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	6.00X12.80	272	102.000.-
	Μονόροφος					
8	Μονοκατοικία	13 Δωμάτ. 1 Κουζ. 1 ἀποχ. 1 Κελάρι	Λ.	5.50X 7.75	148	98.500.-
	Διπλοκατοικ.	16 " 2 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	7.75X12.00	493	185.000.-
	Μονόροφος					
9	Μονοκατοικία	12 Δωμάτ. 1 Κουζίνα 1 ἀποχωρ.	Λ.	6.00X 7.50	116	43.500.-
	Διπλοκατοικ.	14 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	7.50X12.70	232	87.000.-
	Μονόροφος					
10	Μονοκατοικία	12 Δωμάτ. 1 Κουζίνα 1 ἀποχωρ.	Λ.	6.15X 8.00	163	61.000.-
	Διπλοκατοικ.	12 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	6.15X 8.00	163	61.000.-
	Μονόροφος					
11	Μονοκατοικία	11 Κατάστ. 1 ἀποθ. 1 Δωρ. 1 Κουζ. 1 ἀποχ.	Λ.	4.25X 7.50	193	72.500.-
	Διπλοκατοικ.	12 " 2 " 2 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	7.50X 9.00	386	145.000.-
	Μονόροφος					
12	Μονοκατοικία	11 Δωμάτ. 1 Κουζίνα 1 ἀποχωρ.	Λ.	5.75X 6.80	112	42.000.-
	Διπλοκατοικ.	12 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	6.80X12.00	224	84.000.-
	Μονόροφος					
13	Μονοκατοικία	12 Δωμάτ. 1 Κουζ. 1 Αουτρό 1 ἀποχ.	Λ.	5.30X 6.30	173	65.000.-
	Διπλοκατοικ.	14 " 2 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	6.30X10.80	347	130.000.-
	Μονόροφος					
14	Μονοκατοικία	12 Δωμάτ. 1 Κουζίνα 1 ἀποχωρ.	Λ.	6.50X 6.60	128	48.000.-
	Διπλοκατοικ.	14 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	6.60X13.40	256	96.000.-
	Μονόροφος					
15	Μονοκατοικία	11 Κατάστ. 2 Δωρ. 1 Κουζ. 1 ἀποχωρ.	Λ.	7.90X 5.70	253	95.000.-
	Διπλοκατοικ.	12 " 4 " 2 " 2 "	Λιθοδομή	5.70X16.40	506	190.000.-
	Μονόροφος					

7/3/38

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄: ΕΙΣΗΡΗΑΞΙΣ.-

Ὁ σκοπὸς τοῦ πρώτου προσφυγικοῦ δανείου τοῦ 1924, ὡς καὶ τοῦ ἐπακολουθήσαντος δευτέρου τοιοῦτου τοῦ 1928, ὁπῆρξε νὰ καταστήσῃ παραγωγικοὺς τοὺς πρόσφυγας, τόσον τοὺς ἀγρότας ὥσον καὶ τοὺς ἄστυς.-

Ὅτι ὁ σκοπὸς οὗτος ἐκετεύθη κατὰ μέγα μέρος εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅπερ οὐδερμία περίθαλψις παρέχεται πλέον τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας τῶν προσφύγων εἶναι ὁφθαλμοφανῆ εἰς πλείστον ὥσον κλάδους τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Οἱ πρόσφυγες σήμερον, κατὰ τὸ μέγιστον αὐτῶν μέρος, παράγουν, συμβάλλοντες οὕτω εἰς τὴν αὖξησιν τόσον τῆς γεωργικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς (ὡς δὲ πίνακας 13 καὶ 14) ὥσον καὶ τῶν δημοσίων ἐσόδων.-

Καθ' ὅν χρόνον συνήχθη τὸ πρῶτον προσφυγικὸν δάνειον, ἠλπίζετο ὅτι τὸ δάνειον τοῦτο, πλὴν τοῦ γενικωτέρου παραγωγικοῦ σκοποῦ τὸν ὅποιον θὰ ἐξυπηρετεῖ, ταχέως θὰ ἀπέβαινε ἄρᾳ παραγωγικὸν ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅτι τὰ πρὸς τὰ ὅποια θὰ ἐκλήροντο οἱ πρόσφυγες μετὰ τὴν ἀπκατάστασιν των θὰ ἐπῆρκουν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ τοκοχρεωλυτοῦ τοῦ δανείου. Οὕτω εἰς τὴν ἐπιστολὴν τὴν ὁκλείαν ἀκηθόντε, τὴν 1 Δεκεμβρίου 1924, ὁ τότε Ἀντιπρόεδρος τῆς ΕΛΠ. Sir John Campbell πρὸς τοὺς ἐκδίδοντας ἐν Λονδίῳ τὸ δάνειον Τραπεζίτας Hambro ἥτις ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἀγγελίαν τοῦ δανείου, λέγεται ὁτι " ἠλπίζεται ὅτι, μετὰ τὸ ἔτος 1928, αἱ καταβολαὶ τῶν προσφύγων (ἐναντι τῶν πωληθειῶν γαιῶν, χρηγηθέντων δανείων καὶ μισθωμάτων γαιῶν), θ' ἀνέλθουν εἰς οὐχί ὀλιγότερον τῶν Λ.Λ. 1.000.000 ἑτησίως, ἐκ τῶν ὁποίων ὑπολογίζεται ὅτι αἱ Λ.Λ. 800.000 περίπου θ' ἀντιπροσωπεύουν καταβολὰς ἐναντι κεφαλαίου".-

Ὁφείλομεν νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι αἱ προβλέψεις αὗται ὑπερβολικῶς εἰσιδέονται, ὥπως φαίνεται ἀπὸ τὸν πίνακα 22 εἰς τὸν ὁποῖον ἀναγράφονται, κατ' ἔτος, τὰ κατὰ τοῦ κράτους καταβληθέντα πρὸς διὰ τοκοχρεωλύσεων τοῦ δανείου ἀφ' ἑνὸς τὰ δὲ εἰσπραχθέντα ἀπὸ τοὺς πρόσφυγας ἀφ' ἑτέρου.-

Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1928 τὸ πρὸς τῶν καταβολῶν τῶν προσφύγων (Λ.Λ. 157.291) ἀντιπροσωπεύει μόλις τὸ 1/6 τῆς τοκοχρεωλυτικῆς δόσεως (Λ.Λ. 911.702).-

Διάφοροι λόγοι συνετέλεσαν ὥστε νὰ μὴ πραγματοποιηθῶν αἱ εἰσιδέσεις ἐκεῖναι προβλέψεις.-

Ἐν πρώτοις, αἱ καιρικαὶ συνθήκαι κατὰ τὰ ἔτη 1927 καὶ 1928 εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην ὥσον εἶνε ἐγκατεστημέναι αἱ πλείστοι τῶν γεωργικῶν οἰκογενειῶν, ὁπῆρξαν ἰδιαιτέρως δυσμενεῖς διὰ τὴν παραγωγὴν, οὕτως ὥστε νὰ χάσῃ ἕνα μεγάλον μέρος τῶν ἐσόδων ἕνεκα διαφόρων θεομηνιῶν (ξηρασίας, πλημμυρῶν κλ.).

7/3/39

-35-

ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς ἦτο ἐκόμενον οἱ ἀγροτικοὶ κληθυσμοὶ νὰ μὴ εἶναι εἰς θέσιν νὰ πληρώσουν τὰς δόσεις των, εἰς κλείστας δὲ ἔσας περιφερείας ἀνεστάλησαν αἱ εἰσπράξεις.-

Ἐκίσης, δὲν ἐλήφθη ὑκ' ἔψει ὅτι ἀρισμένη τάξις γεωργῶν, ἔπος οἱ ἀρκελουργοί, μόνον μετὰ κάρσον 3-4 ἑτῶν ἀπὸ τὴν φύτευσιν τῶν κλημάτων θ' ἀπεκόμизον καρπὸν καὶ ἐκόμενος τότε μόνον θά ἦσαν εἰς θέσιν σοβαρῶς νὰ συνεισφέρουν.-

Εἶναι ἐκίσης ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ κήτημα τῶν ἀποζημιώσεων διὰ τὰς ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθείσας περιουσίας τῶν προσφύγων ἐπέδρασε ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων, τὸσον τῶν ἀστῶν ὥσον καὶ τῶν ἀναστῶν, πρῶτον διότι ἀρκετὸς ἀριθμὸς γεωργικῶς ἐγκατεστημένων προσφύγων ἐγκατέλειψε τὰ χωριά διὰ τὰς πόλεις ἵνα εἰσπράξῃ ἑσπικήν ἀποζημίωσιν δεύτερον δὲ διότι αὐτὸ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶχε λαμβάνειν παρὰ τοῦ Κράτους ἀπετέλει, εἰς τὰ ἔρματα κολλῶν, ἐκάρκη δικαιολογίαν ὥπως μὴ πληρώσῃ εἰς τὴν Ε.Α.Π.-

Δὲν εἶναι ἐν τούτοις, ἐντελῶς ἱκανοποιητικὸν τὸ ὅτι, ἐνῶ αἱ καταβολαὶ τῶν ἀγροτῶν δεικνύουν προΰπουν εὐξήσιν, ἐκεῖναι τῶν ἀστῶν ἐκ' ἐναντίας ἐσημείωσαν κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος σημαντικὴν ἐλάττωσιν (ἴδε πῖνακα 21β).-

Τοῦτο ὀφείλεται, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὴν ἀπροθυμίαν τὴν ὁποίαν ἐδείξον τελευταίως οἱ κάτοχοι οἰκημάτων εἰς τοὺς ἐστικούς συνεικισμούς τῆς Ἐπιτροπῆς ἔπος πληρώσουν τὰς δόσεις των. Τοῦτο εἶναι τοσούτω μᾶλλον λυπηρὸν καθόσον ἓνα μεγάλο μέρος τῶν εἰσπράξεων τούτων χρησιμοκοιεῖται καὶ πάλιν παρὰ τῆς Ε.Α.Π. διὰ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ ἄλλων οἰκογενειῶν.-

Ἐνεκα τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ δέχεται ἀπὸ τοὺς πρόσφυγας καὶ ἀπολογίαις, τὰς ὁποίας δὲν ἐκκοιεῖ ἀλλὰ κρατεῖ μέχρι τῆς ἀποσβέσεως, τὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα εἰσπράττει εἰς μετρητὰ εἶναι σχετικῶς περιορισμένα (ἴδε πῖνακα 21 α').-

Συνεπῶς, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ποσῶν τὰ ὁποῖα πηγαίνουσιν εἰς τὴν Δ.Ο.Ε. διὰ τὸ πρόσθετον χρεωλύσιον τοῦ Δανείου 1924, περισσεύουν σχετικῶς μικρὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα διοτίζονται πάλιν δι' ἐπείγουσας καὶ ἀκρεβλέπτους ἀνάγκας τῶν προσφύγων. Οὕτω ἐπερίσσευσαν καὶ διετέθησαν:

Κατὰ τὸ 1925	Λ.Α.	5.218.-
" " 1926	" "	20.296.-
" " 1927	" "	17.618.-
" " 1928	" "	31.560.-

-36-

ΤΑΙΝΙΑ 21α.

(1)
 'Εμφαίνων τά ποσά τά καταβληθέντα παρά τῶν προσφύγων ἔναντι τῶν χρεῶν
 τῶν μέχρι 31 Δ/βρίου 1928.-

Α. Εἰσπράξεις κατὰ διάκρισιν μετρητῶν καὶ ὁρολογιῶν

Ἔ τ ο ς	Μετρητά Λ.Λ.	Ὁρολογίαι (2) τραπέισαι εἰς Λ.Λ.	Σύνολον εἰς Λ.Λ.
1924 - 25	26.465.-		26.465.-
1926	81.074.-		81.074.-
1927	41.932.-	106.352.-	148.284.-
1928	46.590.-	110.701.-	157.291.-
Σύνολον	196.061.-	217.053.-	413.114.-

ΤΑΙΝΙΑ 21β.

Β. Εἰσπράξεις κατὰ διάκρισιν ἀγροτῶν καὶ ἀστῶν.-

Ἔ τ ο ς	Ἀστῶν Λ.Λ.	Ἀγροτῶν Λ.Λ.	Σύνολον Λ.Λ.
1924-25	21.661.-	4.804.-	26.465.-
1926	19.847.-	61.227.-	81.074.-
1927	59.660.-	88.624.-	148.284.-
1928	42.529.-	114.762.-	157.291.-
Σύνολον	143.697.-	269.417.-	413.114.-

(1) Τά χρέη τῶν προσφύγων εἶναι ἐξαφλητέα ἐντός 15 ἐτῶν πρὸς 8%.-

(2) Γίνονται δεκταὶ εἰς προσωρινόν λ/σπόν εἰς τὴν ἀνοραστικὴν
 τῶν ἀξίαν αἱ ὁρολογίαι τοῦ δανείου εἰς 1923 Ἑλληνοβουλγαρικῆς
 μεταναστεύσεως, 8% 1926 καὶ 1928 ἀνταλλαξίμων καὶ 8% 1928
 Ἑλλήνων ὑπηκόων μέ ὑπολογισμὸν Λ.Λ. 2.10.0 τὰς 1000 δραχμὰς.

7/3/41

-37-

Π Ι Ν Α Κ 22.-

(1)
Εύγκρισις μεταξύ καταβολῶν προσφύγων καὶ τοκοχρεωλυσίου προσφυγικοῦ δανείου
7% 1924.-

Ε τ ο ς ι κ ὸ ν τοκοχρεωλυσίου δανείου 7% 1924.-	Καταβληθέν τακτι-	Καταβολαὶ προσφύγων	Διάρθεσις καταβολῶν προσφύγων
	Καταβληθέντα εἰς τὴν Δ.Ο.Ε. ὡς πρόσθετον χρεωλύσιον.- (2).	τόκοι καὶ κεφάλαιον	Καταβληθέντα εἰς τὴν Δ.Ο.Ε. ὡς πρόσθετον χρεωλύσιον.- (2).
	Λ. Α.	Λ.Α. (3)	Λ.Α.
1925	459.948.-	26.465.-	16.124.-
1926	919.708.-	81.074.-	60.847.-
1927	914.852.-	148.284.-	24.114.-
1928	911.702.-	157.291.-	18.029.-
Σύνολον	3.206.210.-	413.114.-	116.114.-

(1) Τὸ τακτικόν χρεωλύσιον καταβάλλεται ἀπ'εὐθείας παρὰ τοῦ Κράτους, μέσον τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐκτροπῆς, ἐκ τῶν ὑπεγγύων προσόδων, καὶ ἐκπεμένως δὲν ἐκπρεάζεται ἐκ τῆς καταβολῆς ἢ μὴ τῶν χρεῶν τῶν παρὰ τῶν προσφύγων.-

(2) Συμφώνως πρὸς τὰς συμβάσεις μετὰ τῶν Τραπεζῶν μέσον τῶν ὁποίων συνήφθη τὸ πρῶτον προσφυγικόν δάνειον, τὰ 75% τῶν καταβολῶν τῶν προσφύγων διὰ λ/σίων κεφαλαίου πηγαίνουσι εἰς τὴν Δ.Ο.Ε. ὡς πρόσθετον χρεωλύσιον.- Τὰ 25% τῶν καταβολῶν κεφαλαίου καὶ οἱ τόκοι χρησιμοποιῶνται πάλιν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν.-

(3) Περιλαμβάνει τὰς καταβολὰς εἰς μετρητὰ καὶ ὁμολογίας.- Αἱ ὁμολογίαι λογίζονται πρὸς Λ.Α. 2 1/2 τὰς 1000 δραχμὰς ὡς πραγματικοῦ κεφαλαίου.-

7/3/42

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤΟ ΠΡΟΪΗΘΕΙΣ.-

"Ενα μέγα μέρος τῶν διατεθέντων παρὰ τῆς Ε.Α.Π. κεφαλαίων ~~ἐδωκεν~~ εἰς διαφόρους προμηθείας διὰ τὴν στέγασιν καὶ τὸν ἐφοδιασμόν τῶν προσφύγων.-

Ἡ ἐπιτροπὴ εἶχε νὰ ἐκλέξῃ μεταξύ δύο συστημάτων - δηλαδή ἢ νὰ προμηθευθῇ ἡ ἰδία τὰ ὑλικά καὶ νὰ τὰ χορηγήσῃ εἰς τοὺς πρόσφυγας ἢ νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς χρήματα ἀφίνουσα νὰ προβοῦν οἱ ἴδιοι εἰς τὰς ἀναγκαίας προμηθείας.-

Κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐκροτιμήθη τὸ πρῶτον ἢ μᾶλλον ἐπεβλήθη ἐκ τῶν πραγμάτων, διότι οὐδέποτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἶχαν ἐξευρεθῇ παρὰ τῶν ἰδίων προσφύγων, ἐντὸς τῆς χώρας καὶ εἰς λογικὰς τιμὰς, αἱ κολοσσιαῖαι ποσότητες ξύλων, οἰκοδομησίων ὀλῶν, γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ λοιπῶν εἰδῶν αἱ ὁποῖαι ἀπητήθησαν.-

Ἐπομένως ἡ προμήθεια εἰδῶν ἀπ' ἐξουσίας ἐκ μέρους τῶν προσφύγων διὰ δανείων χορηγηθέντων εἰς αὐτοὺς παρὰ τῆς ὑπηρεσίας περιωρίσθη εἰς ἐλαχίστας κατηγορίας εἰδῶν-κυρίως εἰς τὴν ἀγορὰν προβάτων, βοῶν καὶ ἡμιόνων-τὰ ὁποῖα ἠδύναντο οἱ πρόσφυγες νὰ ἐξεύρουν, πάντως εἰς περιωρισμένης ποσότητος, ἀπὸ τὰ τοπικά παζάρια.-

Τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐνεργηθειῶν προμηθειῶν ἐγένετο εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Εἶναι βεβαίως λυπηρόν ὅτι δέν κατέστη δυνατόν τὰ χρήματα τοῦ προσφυγικοῦ δανείου νὰ δαπανηθοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἐντὸς τῆς χώρας, εἶναι ἥμας φανερόν ὅτι ὅτε ἡ ἐγχώριος βιομηχανία ὅτε ἡ λοιπὴ παραγωγὴ τοῦ τόπου ἦτο κατ' ἐλάχιστον νὰ εἶχε ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς μεγάλας προμηθείας τὰς ὁποίας ἀπῆτει ἡ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιβληθεῖσα σύγχρονος καὶ ἐσπευσμένη ἐγκατάστασις 150.000 γεωργικῶν οἰκογενειῶν καὶ αἱ ἀνάγκαι στεγάζσεως δεκάδων χιλιάδων ἁστικῶν τοιούτων.-

Τελίξομεν τοῦτο διότι δέν ἔλειπε νὰ ἐκφρασεῖν διὰ τοῦ τύπου παράπανα λόγῳ τοῦ /ὅτι ἡ ἐγχώριος βιομηχανία δέν ἠνυπόθη ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ δανείου.-

Ἐξετάσωμεν μίαν μίαν τὰς διαφόρους κατηγορίας προμηθειῶν διὰ νὰ ἴδωμεν εἰς τί ὀφείλεται τοῦτο.-

ΒΤΗΝΗ.- Φανερόν ὅτι ἡ βιοπαραγωγὴ τῆς Ἑλλάδος δέν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τὸν ἐφοδιασμόν τῶν προσφύγων, ἀφοῦ μάλιστα ἐπαρκεῖ διὰ τὰς συνήθεις ἀνάγκας τοῦ λοιποῦ πληθυσμοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη νὰ προμηθευθῇ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ 100.000 περίπου μεγάλα ζῶα - βόδια, ἄλογα, κευτέρια καὶ ἄλλα. Ταῦτα εἰσῆχθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἑσθίων χωρῶν-Σερβίας-Βουλγαρίας καὶ Ἀλβανίας-ὅς καὶ ἐξ ἑλλων χωρῶν, ὅπως ἡ Πολωνία, Οὐγγαρία, Ἰταλία καὶ Κύπρος, τῶν ὁποίων τὰ ζῶα, ἀπὸ ἀπόψεως τιμῶν καὶ εἴδους, ἦσαν τὰ μᾶλλον προσηγορευμένα εἰς τὰς ἀνάγκας μας.-

7/3/43

-39-

ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΜΟΙ ΥΛΑΙ.-

Δεύτερον ἔχομεν τὴν κατηγερίαν τῶν οἰκοδομησίμων ὁλῶν, ~~ἔχου καὶ πλείον~~ ἐπρωτιμῆθη τὸ ἐξωτερικόν. περὶ ξυλείας δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, διότι ἡ ἐγχώριος παραγωγή δὲν εἶναι ὑπολογήσιμος. Ἐπρωτιμῆθη ἡ Ῥουμανικὴ, ὡς καλύτερας ποιότητος καὶ εὐκολωτέρας ἐπεξεργάσεως ἔναντι τῆς Γιουγκοσλαβικῆς.-

Ἐπίσης προκείμενον περὶ κεράμων καὶ τοιμέντων, ἡ Ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη νὰ προτιμήσῃ τὰ ἐξωτερικόν ἀπὸ τὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους.- Ὑπολογίζομεν εἰς 150.000.000 περίπου κομμάτια μεσάρων τὴν ποσότητα τὴν ὁποίαν ἐπρωτηθεύθη ἡ Ἄ.Π. ἀπὸ τὰ ἐξωτερικόν. τὴν μεγαλειτέραν ποσότητα ἐπρωτηθεύθη ἐκ Γιουγκοσλαβίας (Ἐργαστάσιον Bohm Frères εἰς valchikinda) ὕστερον δὲ ἐξ Ἰταλίας καὶ Γαλλίας.-

Ἡ Ἑλληνικὴ παραγωγή (Ἐργαστάσια Ἀλλατίνι Θεσσαλονίκης, Ἐβρου, Ἀλεξανδρουπόλεως, Κ.Βεντούρη, Ἀθηνῶν, Ζακύνθου καὶ Κεραμείας Χίου) δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἔκτακτον ταύτην ζήτησιν, δεδομένου ὅτι μόλις ἐπαρκεῖ διὰ τὰς λοιπὰς ἀνάγκας τῆς χώρας αἱ ὁποῖαι, ἔνακα τοῦ οἰκοδομικοῦ ὄργανοῦ καὶ παρατηρεῖται εἰς κλειστάς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ἀρκετὰ σημαντικά. Ἡ Β.Α.Π. ἐπρωτηθεύθη μικράν τινα ποσότητα ἀπὸ τὰ Ἐργαστάσιον Ἐβρου τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως ἀκολουθεύσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐγχώριας βιομηχανίας κατὰ τὸ δυνατόν, ἐφόσον δὲν θά ἐπαρουσιάζετο μεγάλη διαφορά τιμῆς.-

Προκείμενον περὶ τοιμέντων, ἡ Ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη ἐπίσης νὰ προτιμήσῃ τὸ ἐξωτερικόν. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος εἰάν τὰ ἐγχώρια Ἐργαστάσια τοιμέντων (Τιτάν, Ἡρακλῆς, Ὀλυμπία), μποροῦσαν νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὴν ἔκτακτον ζήτησιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ὁποίας αἱ ἀνάγκαι, ὅπως ἐτονίσθη, ἦσαν ἐπείγουσαι καὶ ἄρεσαι, ὑπῆρχε καὶ ζήτημα τιμῆς. Ὡς γνωστόν, ἡ Κυβέρνησις, διὰ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης, ἐχορήγησεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἀτέλειαν καὶ τοῦτο ὥπως δυνήθη ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ χορηγήσῃ εἰς τοὺς πρόσφυγας εἰς τὴν χερηλοτέραν δυνατόν τιμὴν, τὰ οἰκήματα καὶ λοιπὰ ἐφόδια μὲ τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο νὰ χρεωθούν.-

Μὲ τὴν ἀτέλειαν ^{πρὸς} ἠτιεῖται στοιχεῖ / δραχμὰς 550 κατὰ τόννον διὰ τὰ τοιμέντα δαλματίας καὶ δραχ. 749 διὰ τοιμέντα Ῥωσσικά· τὰ τοιμέντα τοῦ ἐξωτερικοῦ καταναλῶν νὰ εἶναι κατὰ 25 ἕως 30% εὐθηνότερα ἀπὸ τὰ παραγόμενα ἐν Ἑλλάδι. Ὡςτὼ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπρωτηθεύθη τοιμέντα δαλματίας (Ἰσαλάτα) ἐπὶ παραλίας ^{δρ.} 852 μείον 160 ἀξία σάκκων, δηλαδὴ δραχ. 692 τὸν τόννον, καὶ Ῥωσσικά (Ἐμππορ. Σοβιετικῆς Ἀντιπροσωπ.) ἐπὶ παραλίας Θεσσαλονίκης πρὸς 650 δραχμὰς, ἔναντι 930-990 δραχμὰς ἡ ὁποία εἶναι ἡ τιμὴ τῶν Ἑλληνικῶν τοιμέντων Τιτάν, Ὀλυμπία καὶ Ἡρακλῆς.-

7/3/44

-40-

Καί εάν παραδεχθώμεν ὅτι τὰ Ἑλληνικά τσιμέντα ἐνδεχόμενον νά παρουσιάζουν ποίαν τινά διαφοράν ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος, αὕτη δὲν εἶνε ἀρκετά σημαντική ὥστε νά ἐξουδετερώσῃ τὴν διαφοράν τῆς τιμῆς, λαμβανόμενης ὑπ' ὄψιν τῆς ἀνάγκης ὅπως οἱ πρόσφυγες ἀποκτήσουν σπιτία εἰς τὸ ἐλάχιστον δυνατόν κόστος.

Προκειμένου περὶ κεράμων τύπου Πασσαλίας κορυσιάζεται ἡ ἰδία περὶπτωσης, τοῦτέστιν αἱ κέραμοι προελεύσεως ἐξωτερικοῦ, ἰδίως δὲ Σερβίας, εἶναι κατὰ πλεονεκτήματα τῶν ἐγχωρίων καίτοι ἐκ Σερβίας μέχρι Θεσσαλονίκης ἐπιφορτίζονται μὲ μεταφορικά ἔξοδα.

Ὁ δασμός μετὰ τῶν λοιπῶν φόρων ἀνέρχεται εἰς δραχ. 2957 κατὰ χιλιάδα κεράμων.

Ὅπου ἐνθὺ τὰ ἐνταῦθα γνωστά ἐργαστᾶσια Γ. Βεντούρη Ἑταιρείας "Κύκλωψ" ζητοῦσι δραχ. 3000-3200 κατὰ χιλιάδα μὲ παράδοσιν ἐπὶ παραλίας Πειραιῶς, ὁ Ν. Τσαλαπάτας Βόλου δραχ. 2500-2800 μὲ παράδοσιν ἐπὶ παραλίας Βόλου, ἡ Καραμεῖα Χίου δραχ. 2300-2500 μὲ παράδοσιν ἐν Χίῳ, ἐκρημεύσθη ἡ Ε.Α.Α. ἐκ τῶν Σερβικῶν ἐργαστησίων δι' ἐφόρῳλλον ποιότητα, διάστασιν καὶ τύπον μὲ τιμὴν 840-900 δραχμῶν ἢτοι δραχ. 1215 κατὰ χιλιάδα παραδοτέα Θεσσαλονίκην.

ΔΙΑΦΕΡΑ ΕΑΙ ΦΥΤΑ. - Ἡ Ἑκτιροπὴ ἐπίσης ἐκρημεύσθη ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ μέγαν ἀριερόν δανδρὺλλίων καὶ κλημάτων τὰ ὅποια διένειμεν εἰς τοὺς πρόσφυγας ἀρπελιουργοὺς καὶ ἐν γένει δανδροκόμους. Τὰ δανδρὺλλια (μωρεῖδενδρα καὶ διάφορα ἑκρημεύσθη δένδρα) ἡγορεύσθησαν ἀπὸ τοὺς γνωστοτέρους ἀπὸ τὰ εἶδη τοῦτα οἴκου τῆς Ἰταλίας (Frattelli Sgaravatti, Saponara, Martino Bianchi Pistoia) καὶ εἰς τιμὰς πολὺ εὐθηνότερας ἀπὸ ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας πωλεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Γεωργικὴ Ἑταιρεία, τὸ φθηνότερον ἐν Ἑλλάδι Ἰδρυμα. Τὰ μωρεῖδενδρα π.χ. ἡγορεύσθησαν πρὸς 0.80 δρ. ἑναντι δραχ. 5 τιμῇ Γεωργικῆς Ἑταιρείας.

Εὐήματα Ἀμερικανικὰ ἐκρημεύσθη κυρίως ἐκ Βουλγαρίας μὲ μέσην τιμὴν δραχ. 2 καὶ 47 1/2 λεπτά-2.70 δρ. ἐκίσης δὲ ἐκ Γαλλίας πρὸς δρ. 3 - 3. 30

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ. - Ἐκ τῶν 60373 ἀρότρων ποὺ διένειμεν ἡ Ἑκτιροπὴ εἰς τοὺς πρόσφυγας, τὸ μεγαλύτερον μέρος, πλεονεκτήματα καρτίδας τριῶν χιλιάδων ἀρότρων τὰ ὅποια ἐκρημεύσθη ἐξ Οὐγγαρίας ἀπὸ τὸν οἶκον **Malfred Weiss** ἡγορεύσθη παρὰ τῶν ἐργαστησίων Βόλου, Ν.Κ. Σταματοπούλου Υἱοῦ καὶ Γκαβάνη Καζέξη, καὶ τῶν ἐργαστησίων Θεσσαλονίκης Α.Καρκὴ καὶ Χατζηδημητρίου καὶ Σία.

Γεωργικὰς μηχανὰς ἐκρημεύσθη τὰς ἑξῆς μάρκας:

Εβέρναι	Καζέξη-Γκαβάνη	
"	Rud Sack	Λειψίας
" Ἀροτρα	Rud Sack	do
Σιστοκαθαριστήρια	Marrot	Γαλλίας
do	Clerf	"
do	Lager	Γερμανίας
Θερμοπλαστικὴ μηχανή	Masey Harris	Καναδὰ καὶ Ἀβράμσ-γλου
"	Clayton	καὶ Σταματοπούλου
"	Doering	καὶ Γκαβάνη
Χωρτοκλαπτικὴ τύπου	"International"	
Κυψέλοι τύπου	"Dadant Root"	
Δοκίμας τύπου	"Βουλγαρικῶς"	

1/3/45

-41-

Π Ι Ν Α Κ 23.-

Εμφαίνων τὰ κυριώτερα εἶδη τὰ ὅποια ἐπαιρηθεύθη ἡ Ε.Α.Ε. κατὰ τὸ διάστημα 1924-28, καὶ τὰς τιμὰς αὐτῶν.

Εἶδος	Προέλευσις	Μονάς	Μόρι- σρα.	Τ. ἢ Κατωτάτη	ἢ Ἀνωτάτη
ΚΤΗΝΕΙΣ.-					
Ἴπποι	Ἰσερβία, Πολωνία	1			
ὄνοι	Ἰουγκάρια, Ἀλβανία	11	Α.Α.	14. 1.2	121. 1.4
Ἡρίονοι	Κύπρος, Ἰταλία,	11	"	10. 5.0	110.10.
Γαῖες	Ἀρμενία	11	"	20.-	124.10.
Πρόβατα	Ἰσερβία, Βουλγαρία	11	"	10.-	11.-
Αἴγες	Βουλγαρίας	11	ζεύγος	3.-	3.5/-
" μετ' ἐριφίων	Ἰσταν, Βουλγαρίας	11	ζεύγος		
	Εγγχώρια	11	μετ' ἐριφ.	Δρχ. 820.-	1000
			Δρχ.	650.-	
ΟΙΚΟΔΟΜ. ΥΛΑΙ.-					
Ευλεία	Ἰσερβία, Ρουμανία	1	Κυβ. Μετρ.	Α.Α.	2.10.0
Κέρατοι	Ἰταλία, Γιουγκοσλαβία, Γαλλία,-	11	1000	Δρχ.	1700.-
	Εγγχώρια	"	"	"	760.-
Τσιμέντο	Ἰσπανία, Γιουγκοσλαβία	11	τόννοι	Α.Α.	1.14.-
	Εγγχώρια	"	"	Δρχ.	930.-
Καρφοβελόναι	Ἰβελγίον	11	100 χλγ.	190. Βελγ.	118.-
	Εγγχώρια	11	Οκτ.	Δρχ.	5.80
Υδροπίνακες	Ἰβελγίον	11	10 μ2.	190. Βελγ.	77.75
	"	"	"	Α.Α.	0.11.-
ΔΗΜΗΓΙΡΙΑΚΑ.-					
Σίτες (Hard-Winder)	Ἀμερική	11	τόννοι	Δολλ.	83.-
" (Δεβέ)	Εγγχώρια	11	Οκτ.	Δρχ.	7.-
Κριεή	Ἰνδία	11	τόννοι	Α.Α.	11.9.-
	Ἀμερική	"	"	Δολλ.	53.50
	Ἰταλία	11	Οκτ.	Δρχ.	5.45
	Ἰαπωνία	11	τόννοι	Γ. Δρ.	1005.-
Χέρτον (administrative metropolitain)	Γαλλία	"	"	"	370.-
	Ἀλγερία	"	"	"	345.-
ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ					
Ἀστρά	Εγγχώρια	11	Α.Α.	0.14 (ἐλαφρό)	0.17 (βαρ)
Δοκίμοι	Εγγχώρια	11	Δρχ.	210	240
Θρινάκια	Εγγχώρια	11	"	87	40
Κάρρα	Ρουμανία	11	Α.Α.	8.10.-	10.-
	Εγγχώρια	11	Δρχ.	4000	5000
Καρσκευαί	Εγγχώρια	11	"	620	
Φακαστήρες (Eclair)	Γαλλία	11	"	518	
Σιτοκαλλιστήρια	Γαλλία	11	Γ. Δρ.	1990	2500
Εκκοκιστικά (μηχ)	Ἀμερική	11	Δολλ.	22.80	

1/3/46

-62-

Π. Ξ. Δ. Η.	Προέλευσις	Μονάς	Νόμι- σμος.	Τ. Ι. Κατοικία	Ρ. Ξ. Ανοικία
<u>ΥΑΡΕΥΣΕΙΣ.-</u>					
Ειδηροσωλήνες	Βελγίου	1"	Α.Α.	10.0.5	10.0.7.1/2
		1 1/2"	"	10.0.10	10.0.11.1/2
		2"	"	10.0.16	10.0.19.-
		2 1/2"	"	10.0.26	10.0.27.1/2
Αντάρται	Αμερικής	3"	Δ.Α.Α.	70.-	85
		4"	"	78.-	85
		6"	"	130.-	160
<u>ΦΑΡΜΑΚΑ.-</u>					
Κινίνη(δισκία)	Ολλανδία	1 χλγ.	Ολ.φάρ.	38.75	
(φύσιγγες)	"	1000		48.75	
<u>ΔΕΜΑΡΓΑΙΑ.-</u>					
Αιμαίνες	Ιταλίας		Αιρρέτ.	3.55	
Βιστονίες	"		"	3.55	
Δαρσκηνίες	"		"	5.05	
Βερυκοκίες	"		"	4.05	
Απιδίες	"		"	2.05	
Ιηλίδες	"		"	2.00	
Αμυγδαλίες	"		"	3.50	
Κυδωνίες	"		"	3.55	
Ροδακινίες	"		"	3.40	

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ

BANQUE DE GRÈCE
SERVICE DES ÉTUDES

№ _____

ΦΑΚΕΛΛΟΣ - DOSSIER

Στατιστικά της Ε. Α. Π.

(πρώτ. Α. Α. Πάλλη)

1929

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ - CONTENU

**7.1 Απόσπασμα πρακτικών δεύτερης συνεδρίασης,
31 Αυγούστου 1929**

ΤΕΚΜΗΡΙΟ: Procès-verbal de la deuxième séance, Comité Financier, Trente-sixième Session, Genève, 31 août 1929, F/36ème Session/P.V.2.(1)

ΦΑΚΕΛΟΣ: Κοινωνία των Εθνών. Οικονομική Επιτροπή· 36η Σύνοδος (Σεπτέμβριος 1929): πρακτικά συζητήσεων και αποφάσεις σχετικά με τη νομισματική σταθεροποίηση και την Τράπεζα της Ελλάδος

ΥΠΟΣΕΙΡΑ: Τεκμήρια για την ιστορία της Τράπεζας της Ελλάδος

ΣΕΙΡΑ: Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα

ΑΡΧΕΙΟ: Εμμανουήλ Τσουδερού

ΚΩΔΙΚΟΣ: ΙΑΤΕ Α3-Σ1-Υ1-Ε22-Τ2

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: Πρόκειται για απόσπασμα των πρακτικών της δεύτερης συνεδρίασης της 36ης Συνόδου της Δημοσιονομικής Επιτροπής της Κοινωνίας των Εθνών (στα γαλλικά), στο οποίο επισυνάπτεται ως παράρτημα η δήλωση του πρόεδρου της ΕΑΠ, Charles D. Eddy ενώπιον της επιτροπής (στα αγγλικά). Στο βιβλίο μεταφράζονται στα ελληνικά.

SOCIÉTÉ DES NATIONS.

F/36ème Session/ P.V.2. (1)

COMITÉ FINANCIER.Trente-sixième Session.Procès-verbal de la deuxième séance.tenu à Genève, le 31 août 1929, à 10 h. 30.

Étaient présents : M. de CHALENDAR, Président,
 M. ter MEULEN,
 MLYNARSKI,
 Sir Otto NIELMYER
 E. STEVENS (remplaçant M. Melchior)
 MM. Jeremiah SMITH,
 Sir Henry STRAKOSCH,
 M. SUVICH.

Secrétariat de la Société des Nations.

Sir Arthur SALTER.
 MM. de BORDES,
 DARLINGTON,
 FELKIN,
 RUEFF.

10) G R E C E.

M. EDDY entre en séance et donne lecture d'un exposé sur l'activité de l'Office des réfugiés et les perspectives de liquidation de l'Office (voir annexe).

Le PRÉSIDENT remercie M. Eddy de son exposé et notamment, des indications précises qu'il a données sur les difficultés que rencontre l'Office au cours de sa tâche et sur les perspectives de liquidation. M. Eddy a signalé, entre autres choses, l'accroissement rapide des dépenses mensuelles. D'après les prévisions qu'il est possible de faire actuellement, peut-il dire à quelle date les sommes disponibles pour l'Office seront entièrement dépensées?

22/2/2

- 2 -

M. EDDY répond qu'à la session de mars, il a déclaré que toutes les sommes disponibles pour le Département agricole seraient dépensées à la fin de l'année et que les sommes disponibles pour la tâche d'établissement dans les villes seraient probablement suffisantes jusqu'à la fin de l'année suivante. En ce qui concerne cette tâche d'établissement urbain, les difficultés viennent de l'incompétence de certains fonctionnaires, et il est possible qu'on ne puisse pas terminer la construction de toutes les maisons nécessaires avant la fin de l'année prochaine.

En réponse à une nouvelle question du Président, M. EDDY déclare que les recouvrements sur les réfugiés urbains ont été considérablement améliorés grâce au Gouvernement qui a pu faire passer une pression effective sur les réfugiés solvables.

Quant aux avances à certaines industries, et notamment, à l'industrie des tapis, l'Office a également pris des dispositions pour en garantir le recouvrement. Il a consenti des prêts d'une durée de 15 années. Comme la liquidation de l'Office interviendra avant l'expiration de cette période, les dettes contractées par ces industries deviendront des dettes à l'égard du Gouvernement.

Le PRÉSIDENT voudrait également savoir si l'Office est représenté au Conseil d'administration de la Banque de crédit rural.

M. EDDY répond que le plan de M. Papanastasiou avait prévu que M. Eddy et Sir John Simpson siégeraient au Conseil d'administration, mais M. Venizelos a supprimé cette disposition. La collaboration avec cette banque de crédit rural est tout à fait importante, mais il n'existe pas un lien véritable entre cette banque et l'Office.

22/2/3

- 3 -

Le Comité Financier entre ensuite en discussion privée sur certaines questions relatives à la liquidation de l'Office.

M. EDDY, à la reprise de la discussion officielle, déclare que le plan de liquidation n'a pas été officiellement communiqué à MM. Papadatos et Mantzavinos, mais il les a mis oralement au courant. Quant à M. Venizelos, il a reçu quatre notes en avril. En outre, le second rapport de l'Office autonome, qui contient des détails précis à cet égard, a été approuvé par le Gouvernement grec.

(M. EDDY quitte la séance).

Le PRESIDENT propose que le Comité Financier après avoir examiné la situation en Sous-Comité, entende MM. Papadatos et Mantzavinos sur la centralisation des comptes et sur la question de la liquidation de l'Office en décembre.

Cette proposition est acceptée.

La séance est levée à 13 heures.

22/2/4

- 4 -

A N N E X.STATEMENT OF THE CHAIRMAN OF THE REFUGEE SETTLEMENT COMMISSION
BEFORE THE FINANCIAL COMMITTEE, SEPTEMBER, 1929.

Before the question of LIQUIDATION, which is the most important problem before the Commission at the present time, is discussed, reference will be made to the ordinary activities of the Commission as shown in the 23rd quarterly Report.

Balance in the hands
of the Commission.

The Vice-Chairman reported in June that the balance in the hands of the Commission on March 31st 1929 amounted to £597,472, and that the Commission had to receive the proceeds of the American Loan, against which the sum of £540,098 had already been advanced. The proceeds of the American Loan were paid over to the Commission in May, and the amount is shown in the financial statement contained in the Report. Out of the total sum received the advances made above referred to were repaid. The balance in the hands of the Commission on June 30th 1929 amounted to £2,191,445.11.11.

Monthly Expenditure.

As stated by the Vice-Chairman to the Financial Committee in the month of June the average expenditure for the first three months of the year was at the rate of slightly over £100,000, and the amount of monthly expenditure had risen in April to £173,000. The figures for May, June and July are as follows:-

May	£148,000. 0. 0.
June	£170,000. 0. 0.
July	£227,000. 0. 0.

22/2/5

- 5 -

As will be understood, the Commission is making every effort to spend its available resources as rapidly as possible.

Although the Greek Government has apparently finally decided that no further sums will be furnished to the Commission for completion of the refugee work, it is well to note that M. Venizelos has at different times spoken of the possibility of the provision of such sums. Obviously the settlement of the refugees will not be entirely completed with the expenditure of the present sums in the possession of the Commission. The Committee will recall that in 1927 the estimate made by the Commission (which was approved by the Greek Government and the Financial Committee) mentioned the sum of £5,000,000. 0. 0. as the sum necessary to complete the work. Of this sum only £3,000,000. 0. 0. was furnished to the Commission. The Chairman of the Commission, on his own responsibility and to satisfy himself of the needs of the Urban Department, has made an estimate that at least 20,000 additional houses must be provided by the Greek Government in order to satisfy the urgent necessities of the urban refugees. Copy of the Note containing this estimate is available for examination if any members of the Committee would desire to see it.

Collections: Payments
by Urban refugees.

In the section of the Report dealing with payments by Urban refugees it appears that the collection for the quarter April-June 1929 amounted to 4,712,364 drs. in bonds and cash, or 2,254,496 drs. in excess of the collections for the corresponding quarter of the preceding year. This was due to the fact that an administrative change was made, which placed the collections under the control of the Financial Department instead of under the Urban Department, the work of which had been quite unsatisfactory.

22/2/6

- 6 -

In addition, the Commission was able to obtain the consent of the Government to the adoption of rigorous measures against refugee debtors who refused to pay their debts, although financially able to do so. The Government has finally published a communiqué in the Press in which it emphasises the obligation resting upon the refugees financially able to do so, to pay their debts.

Valuation of Turkish and Bulgarian houses.

The work of valuation of agricultural houses abandoned by Turkish and Bulgarian emigrants, which have been ceded by the Government to the Commission, has been substantially completed. The total value of these houses as shown in the Report is estimated at £2,102,958. 0. 0. This exceeds the estimate previously made by the Government and the Commission of £1,700,000. 0. 0, which was the figure adopted for the purposes of the so-called "Papanastassiou Agreement" for the Indemnification of Agricultural refugees.

Agricultural Settlement.

A large part of the Report deals with the progress made with the work of agricultural settlement, and contains statistics which are of value for the purposes of permanent record but which do not need to be referred to in detail at this time.

Reference is made to one point of considerable importance, which may create an additional problem for the Government in the future. I quote from the Report:-

22/2/7

- 7 -

"At the end of 1928 there began to arrive, in small batches, families of farmers natives of Pontus (and especially from the district of Karrassunda) who, in 1922, upon the military defeat of the Greeks in Asia Minor, had sought refuge in the Caucasus and especially in the neighbourhood of Sokhum, where they lived by cultivating tobacco and continually applied for permission to emigrate to Greece. The Greek Government gave permission to a number of these families who had relations in Macedonia and Western Thrace to enter Greece. Their number is estimated at about a thousand. Most of them went to Thrace, others have gone to the Macedonian district of Katerini, at the foot of Mt. Olympus, where the soil is excellent for the cultivation of tobacco. The Government has distributed some allotments of ground amongst certain of these families, whilst others rented land, the Colonisation Service giving some dwelling houses which were available. That was all. With the slender resources at their disposal, these new-comers set to work, and seem to have settled down. From information received by us, they are peaceful, orderly, hard-working and persevering people."

The number of refugees of this category is considerable. Although there are no official figures on record, the lowest estimate which I have heard referred to was 100,000. It is obvious that at the present time permission granted by the Greek Government to any substantial number of these refugees to enter Greece would cause great difficulties on account of the fact that all available land has been occupied and that for the moment the saturation point has been reached in the ability of Greece to absorb refugees.

It will be noted that, at the time the Report was written, the prospects for a good crop of cereals and tobacco for this year were good.

The question of the Cadastral has always been a troublesome one. In view of the different problems involved

22/2/8

- 8 -

Sir John Campbell has recently gone to Salonika to investigate the question on the spot.

In the preceding Quarterly Report of the Commission reference was made to measures of assistance to colonies in the frontier districts. Since the previous Report was written the Government has selected the particular colonies to which aid is to be furnished and has taken further steps to put its plan into operation. As has been previously stated, this plan is of great importance and has the approval of the Commission.

The Report refers at considerable length to the foundation of an Agricultural Bank, which Mr. Venizelos regards as one of the most important measures that have been adopted since he came into power last year. The Financial Committee will recall the previous plan of Mr. Papanastassiou to form an Agricultural Bank, and the objections which were made to this plan, first on the ground of the insufficiency of capital for the Bank and further on the ground that Mr. Papanastassiou insisted that the Commission, through its Foreign Members, should be represented on the Governing Board of the Bank. In the project for the new Bank the Commission is not represented upon the Governing Board, and provision has been made for a very substantial capitalisation. The four principal items relating to the capitalisation are as follows:-

1. 450 million drachmae ceded by the Greek Government, without interest or sinking fund, procured under the terms of the Convention concluded between the Greek Government and the National Bank of Greece (covers).
2. 40 millions derived from the balance in respect of the unissued shares of the Bank of Greece.
3. 500 millions from the "productive loan".
4. 850 million drachmae to be advanced by the National Bank as a loan guaranteed by the Government.

22/2/9

- 9 -

By a decision of the Council of Ministers Mr. Etienne Delta, ex-Member of the Refugee Settlement Commission, has been nominated as Governor of the Bank, and Mr. Corysis, Deputy-Governor of the Bank of Greece, has been named President of the Council of Administration. These appointments augur well for the success of the Bank.

Although the Commission is not directly concerned, there has been inserted in the Report, for the purposes of information, details with respect to the hydraulic works to be undertaken in the plains of Serres and Drama, in accordance with the contracts concluded with foreign engineering companies.

The Commission is able to report that the Chamber of Deputies and the Senate have sanctioned the Decree-Law of May 22nd, 1926, as modified, which transferred to the Commission properties which were used by it as a basis for the settlement of the refugees. The Decree-Law referred to which was promulgated under the dictatorship of General Pangalos, required the ratification of the Chamber of Deputies and the Senate, and as long as this ratification was lacking, the titles to a large part of the Commission's property was in doubt.

The Report also shows that some progress has been made in the passage of additional legislation required for the perfection of the titles to the Commission's property.

Carpet Industry and Arts and Crafts.

It will be recalled that with the special approval of the Council of the League the Commission was authorised to expand

22/2/10

- 10 -

out of its funds the sum of £100,000.0.0. to aid the carpet industry, and £25,000.0.0. to aid the development of arts and crafts. The progress which has been made in these two fields is referred to.

Urban Department.

There is little to add to what was said in the previous report and by the Vice-Chairman of the Commission before the Financial Committee in June with respect to the work of the Urban Department. It was said in the 22nd Report that on May 1st, 1929 the balance available for urban expenditure was over 56,000,000 drs. This amount was slightly increased by the cancellation of certain credits, so that the total amount available was 61,513,064 drs. After the creation of a reserve for the payment of General Expenses for 1930 amounting to 20,000,000 drs. substantially all of the balance has been allocated for expenditure, and by this expenditure the urban plan of the Commission will be completed. As has previously been stated, this plan was based upon the policy of "fortifying the towns of the provinces, in order if possible to check the influx of refugees from the country to Athens, Piraeus and the other large cities"

There is some discussion in the Report of the difficulties connected with the construction of urban houses and this may be supplemented by a statement with respect to some matters not mentioned in the Report.

22/2/11

- 11 -

Liquidation.

In the 22nd Quarterly Report a special section was devoted to the winding up of the Commission, and the Vice-Chairman in his statement to the Financial Committee, discussed the subject at considerable length. The progress which has been made in carrying out the work of liquidation is not such as to be completely satisfactory to the Foreign members. In the 22nd Report, the winding up of the Commission was divided into three periods; Period A included the work which would be completed by the end of the year 1929. As to the Health Service (comprising 59 dispensaries, and 140 medical officers, chemists and so forth) it was stated that the transfer would probably take place at the end of 1929. The Minister of Health then acting, told the Commission informally several months ago that 40 of the 59 institutions would be continued by the State, the question of the other 19 remaining in doubt. The statement of the then Minister of Health has not been confirmed in any way, and the Commission is without knowledge as to whether or not, actually, the Government will take over the services at the end of the year. In this connection the following will be of interest:- shortly after his accession to power, M. Venizelos sought the aid of the League for the purpose of making a health survey of Greece. The survey was made and the report of the experts was approved by M. Venizelos. Thereafter this report was approved by the Health Committee of the League, and the Health Committee's report was approved by the Council in June. Immediately after such approval by the Council one of the officials of the Health Section came to Athens for the purpose of putting the plan recommended into effect. He found to his surprise that the plan had not been approved by the Greek Parliament

221212

- 12 -

and that the Minister then in office was personally opposed to the plan. These happenings took place several months ago, and, as far as the present speaker knows, no substantial progress has since been made in carrying out the plan. This incident is cited for the purpose of showing the difficulties confronting the Commission in cases where reliance must be placed upon personal statements of Ministers who may remain in office for only a short time.

It is also stated in the 22nd Report that it was expected that the Government would take over, within a short time, the Agricultural and Veterinary services, with the model farms and stud farms, having a staff of 411 agricultural and veterinary experts and clerks. There had been a law recently passed by Parliament for the reorganization of the services of the Ministry of Agriculture, and considerable credits had been granted to this department as a stimulus to all branches of agriculture. Mr. Karamanos, the very competent Director for many years of the Colonisation Service in Macedonia, was appointed Director-General of the new department of Agriculture. Upon his accession to office Mr. Karamanos was anxious to take over the above services of the Commission at once. Subsequently, his estimates as to the time were revised, and he hoped, as he informed the Foreign Members, to take over the services in the month of September. Just before the present speaker left Athens Mr. Karamanos intimated that it was unlikely that he could carry out this plan. In view of these facts, it is impossible now to say whether or not the Government will take over the agricultural services by the end of the year. It is interesting to note, with respect to Mr. Karamanos' department, that although a provision of 60 million drachmæ was made in the budget for it, a short time

22/2/13

- 13 -

ago Mr. Karamanos (so he said) had not touched a single drachma of this appropriation, and the Commission was paying for Mr. Karamanos' stenographer!

These two matters are mentioned in some detail, because they are rather typical incidents of difficulties confronting the Commission. It is suggested that the Financial Committee may be able to ascertain from the representatives of the Greek Government who are here to discuss the budget if the necessary provisions have been made for taking over the services of the Commission above referred to, and, further, if such provisions having been made, the actual money needed will be furnished when required.

Since the date of the last report, the Commission has also brought to the attention of the Government the necessity of making provision for the furnishing of certain services in the urban settlements in Athens and the Piraeus after the dissolution of the Commission, but no agreement has been concluded with the Government about this matter.

The Quarterly Report will show that as opportunity offers, the Commission is suppressing or consolidating certain services with the view of approaching dissolution.

At the moment, the Commission has done all that it can do at the present time with respect to the transfer of services which it was expected would be taken over by the end of this calendar year. According to the classification adopted in the 32nd Report, Period B covered work of liquidation that would start at the beginning of 1930 and Period C the final work of liquidation to be completed before the end of 1930. As to the work to be performed in Period B, there will be no difficulty with respect to the winding up of services which are, so to speak, "self-liquidating". Where credits,

22/2/14

- 14 -

for example, for building houses, the construction of wells and aqueducts, or the maintenance of supply stocks and warehouse services are exhausted, the staff of engineers, foremen, warehousemen and other employees required for these works will be discharged. The real difficulty regarding liquidation occur with respect to Period C, marking the final liquidation of the Commission and coinciding with the second half of 1930. As was shown in the 22nd Report, the work of the following services would not be completed by the end of 1930:-

- (a) Cadastral survey, final distribution and valuation of rural refugees' plots and of the ground on which the town houses stand;
- (b) Accounts.
- (c) Collections.

It is the plan of the Foreign Members to begin negotiations with the Government after the return of Mr. Venizelos to Athens in October, upon all points required to be covered by a final agreement of liquidation, and to report results to the Financial Committee in December, when full discussions would take place, the representatives of the Greek Government being present. With regard to financial questions that arise in connection with the liquidation of the Commission and the

2212/15

- 18 -

transfer of its assets conversations have already been started by the Foreign Members with the Bankers, who, as representatives of the bondholders, would need to give their consent, in accordance with Article XIX of the Organic Statutes, and very satisfactory progress has been made.

I, personally, am very pessimistic as to making rapid progress with the final liquidation of the Commission without the aid of the Financial Committee. The Foreign Members have reliable information as to statements of Mr. Venizelos, in which he expresses his opinion against the immediate liquidation of the Commission. It is obvious in Athens, now that it appears that the Commission's work is shortly to terminate, that there is general regret that this is the case. But the greatest difficulty affecting prompt negotiation results from internal conditions in the Government itself.

There is not one person in the Government charged with the obligation of working out this problem from the Government's standpoint. Mr. Venizelos is supreme, and no question of any importance can be decided without his approval. As his opinion is sought on a multitude of questions, he cannot give much time to any one, but is obliged for details to rely on Ministers, with whom the Commission sometimes finds difficulty in arriving at definite satisfactory conclusions. Several months ago Mr. Venizelos notified the Commission that to expedite the decision of questions, he had appointed Mr. Papadatos, Under-Secretary of State, to act as liaison officer between the Commission and the Government. Mr. Papadatos is a man quite competent to undertake the duties of such a liaison officer, but, unfortunately, he is Mr. Venizelos' assistant, and is

22/2/16

- 16 -

occupied with a thousand details of administration, in addition to the work concerning the Commission. As a result it is very difficult to get him to devote any time to continuous work on the problems of the Commission. When the question of the dissolution of the Commission was first discussed during last winter, and the Government and the Greek press were in favour of dissolution, the Foreign Members had a number of satisfactory conferences with Mr. Venizelos and Mr. Paradatos, but after that time very little progress was made: in several important matters requiring the consent of the Government, it was impossible to obtain answers to important letters.

It will be seen that, with internal conditions in the Greek Government such as they are and with a possible wish on its part to delay the winding up of the Commission, members of the Commission (I mean the Foreign Members, as the Greek members will follow the lead of the Government) may not be able to make rapid progress with liquidation without support from Geneva. In all the important conferences that have taken place the Greek Government has been notified that it was expected that final discussions would take place before the Financial Commission in December. To this Mr. Venizelos interposed no objection. If you see your way clear, therefore, in your report, or in an informal communication to request the presence of representatives of the Government in December for the purpose of discussing final plans for the liquidation of the Commission, I shall greatly appreciate it, as will my colleague Sir John Fope Simpson.

**7.2 Απόσπασμα πρακτικών τέταρτης συνεδρίασης,
2 Σεπτεμβρίου 1929**

ΤΕΚΜΗΡΙΟ: Procès-verbal de la quatrième séance, Comité Financier, Trente-sixième Session, Genève, 2 septembre 1929, F/36ème Session/P.V.4.(1)

ΦΑΚΕΛΟΣ: Κοινωνία των Εθνών. Οικονομική Επιτροπή· 36η Σύνοδος (Σεπτέμβριος 1929): πρακτικά συζητήσεων και αποφάσεις σχετικά με τη νομισματική σταθεροποίηση και την Τράπεζα της Ελλάδος

ΥΠΟΣΕΙΡΑ: Τεκμήρια για την ιστορία της Τράπεζας της Ελλάδος

ΣΕΙΡΑ: Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα

ΑΡΧΕΙΟ: Εμμανουήλ Τσουδερού

ΚΩΔΙΚΟΣ: ΙΑΤΕ Α3-Σ1-Υ1-Ε22-Τ4

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: Πρόκειται για απόσπασμα των πρακτικών της τέταρτης συνεδρίασης της 36ης Συνόδου της Δημοσιονομικής Επιτροπής της Κοινωνίας των Εθνών (στα γαλλικά). Στο βιβλίο μεταφράζεται στα ελληνικά.

SOCIÉTÉ DES NATIONS

F/36ème Session/F.V. (1)

COMITÉ FINANCIERTRENTIÈME SESSION.

Procès-verbal de la quatrième Séance,
tenue à Genève, le lundi 2 septembre 1929 à 15 heures 30.

Étaient présents: M. de Chalender, président,
Ter Meulen,
Klynarski
Sir Otto Niemeyer
M. Sieveking (remplaçant le Dr. Delchier)
Jeremiah Smith
Sir Henry Strakosch
M. Savich

Secrétariat de la S.D.N.:

Sir Arthur Selter,
M. de Bordes
Darlington
Felkin
Rueff.

12) BULGARIE: Etablissement des réfugiés, deuxième rapport de
M. Charron, Document C.372, M.13e.1929.11 F.701.

(M. CHARRON prend place à la table du Comité).

M. CHARRON, commentant son rapport, souligne que l'activité de l'Office des réfugiés s'est poursuivie au cours du dernier trimestre dans des conditions particulièrement favorables. Les difficultés qui s'étaient présentées au début sont actuellement résolues et on a toute raison de croire que l'établissement des réfugiés pourra se poursuivre jusqu'à l'achèvement complet, conformément aux prévisions.

Sans revenir sur les différents chapitres du rapport, qui font ressortir les résultats obtenus au cours du trimestre, M. Charron désire insister sur certains points particuliers et obtenir l'opinion du Comité Financier.

22/4/2

- 21 -

13. GREECE. ETABLISSEMENT DES REFUGIES.

(M. Eddy, M. Papadatos, Sous-Secrétaire d'Etat à la Présidence du Conseil et M. Mantzavinos prennent place à la table du Conseil).

Le PRESIDENT souhaite la bienvenue à M. Eddy, M. Papadatos et M. Mantzavinos, et remercie en particulier M. Papadatos d'avoir bien voulu venir donner quelques explications au Comité Financier sur la politique du Gouvernement grec à l'égard de l'Office autonome pour l'établissement des réfugiés.

Le Comité a entendu l'exposé de M. Eddy sur la situation de l'Office et ses perspectives d'avenir. Il en a conclu qu'il y avait intérêt à interroger le Gouvernement grec sur ses intentions. Le rythme des dépenses mensuelles de l'Office s'est sensiblement accru et on peut prévoir que, dans un avenir prochain, les fonds dont dispose l'Office auront été complètement utilisés. L'achèvement de l'établissement des réfugiés urbains est prévu pour 1930. La date à laquelle l'Office aura terminé sa tâche approche donc et le Comité Financier désirerait connaître les dispositions que compte prendre le Gouvernement grec le jour où il devra cesser ses fonctions.

M. PAPADATOS est heureux, en sa qualité de Ministre grec et de réfugié, d'exprimer la gratitude du Gouvernement et des réfugiés helléniques à l'égard de la Société des Nations pour la protection qui leur a été accordée. L'œuvre de l'Office des réfugiés est presque terminée surtout celle si lourde de création et le Gouvernement grec a déjà mis à l'étude les mesures qu'il compte prendre après la dissolution de l'Office. La question de la dissolution présente certaines difficultés car les réfugiés n'appartiennent pas tous à la même catégorie, les uns étant des agriculteurs et les autres des travailleurs des villes. Pour cette raison, l'œuvre de l'Office autonome était des plus compliquées et, par conséquent, sa

221413

- 22 -

dissolution immédiate devient difficile. Les services de l'Office ont été établis pour la création de grands travaux agricoles et publics entraînés par l'installation des réfugiés. Il est difficile de dire qu'après sa dissolution tous ces services seront absorbés par l'administration gouvernementale. Quelques-uns de ces services ont déjà été absorbés. Actuellement, la nouvelle organisation du Ministère de l'Agriculture a été mise à l'étude. Ce Ministère a à sa tête un homme qui a toujours eu la confiance de l'Office et qui connaît bien ses services, M. Caramanos. La continuation des travaux entrepris par l'Office des réfugiés sera poursuivie, elle dépend cependant, de questions plus générales et surtout de questions financières; il serait difficile actuellement de faire des déclarations précises à ce sujet. Cependant, étant donné le désir exprimé par le Comité financier en ce qui concerne la dissolution accélérée de l'Office, M. Papadatos s'efforcera de donner un aperçu, pour la session de décembre, des mesures que le Gouvernement grec compte prendre à la fois pour absorber dans la mesure du possible les services actuels de l'Office et pour mener à bonne fin les travaux entrepris par lui.

Le PRESIDENT rappelle que M. Eddy avait signalé que l'absorption par l'Administration hellénique des services de l'hygiène et de l'agriculture avait déjà été mise à l'étude.

M. PAPADATOS répond que cette question de l'absorption des services de l'Office des réfugiés par l'Administration hellénique est assez difficile à résoudre parce que ces services, mis sur pied pour un travail de création, seraient actuellement trop importants pour la simple routine d'administration et entraîneraient de très gros frais. D'autre part, quant à l'avenir du Service d'Hygiène de l'Office autonome, la Grèce a mis à l'étude un programme général d'hygiène et on ne peut établir une distinction entre l'Organisation d'hygiène de l'Office pour les réfugiés et l'Organisation générale

22/4/4

- 23 -

de l'hygiène publique que le Gouvernement a en vue pour le pays entier. Au point de vue administratif et financier, le plan doit être unique.

Le PRESIDENT demande si M. Papadatos estime possible d'absorber le personnel des services agricoles.

M. PAPADATOS répond que ceci est impossible mais que le Gouvernement a déjà commencé l'absorption des meilleurs employés.

M. EDIN déclare avoir discuté cette question avec M. Garamanos, qui lui a fait observer qu'il était difficile de mettre immédiatement à la charge de l'Etat les services de l'agriculture qui comptent 524 employés et représentent une somme totale de 28 millions de drachmes.

M. PAPADATOS souligne la difficulté de l'absorption des services de l'Office par le Gouvernement grec vu que cette opération entraîne des mesures à la fois administratives et financières. Or, la situation des finances grecques n'est pas assez brillante pour lui permettre l'entretien d'une administration de luxe. On verra le nombre d'employés qu'il sera possible de faire entrer dans les Services compétents de l'Etat, mais toujours conformément aux lois existantes, il sera probablement possible au Gouvernement grec de donner des indications précises à ce sujet en décembre. Il n'est pas douteux que, pendant quelques années, il sera indispensable de conserver en Grèce un représentant de la Société des Nations pour poursuivre l'œuvre de l'Office.

Le PRESIDENT demande si le Gouvernement a pris des dispositions dans le budget en prévision de l'absorption des services de l'Office.

22/4/5

- 24 -

M. MANTZAVINOS répond que les services spécialisés des Ministères seront complétés à l'aide du personnel de l'Office. A la suite d'une lettre adressée par l'Office des réfugiés et qui demandait la fixation d'un délai pour le transfert des services, le Gouvernement a fait, dans le budget actuel, des provisions pour ce transfert. Il a pour cela prélevé sur le fonds de réserve assez élevé dont il dispose. Si les Ministères de l'Agriculture et de l'Hygiène sont dans l'obligation d'augmenter leur personnel, ces réserves leur permettront d'obtenir les crédits supplémentaires sans que l'on soit dans l'obligation de demander le vote du Parlement. Actuellement, il est impossible de dire que tout le personnel de l'Office sera absorbé par l'Administration hellénique.

M. PAPADATOS croit devoir préciser que le Gouvernement hellénique est actuellement persuadé qu'il lui sera impossible d'absorber tout le personnel de l'Office. Il ajoute que le Gouvernement a pris des mesures pour que la Banque agricole engage dans les cadres de son personnel le nombre d'employés appartenant auparavant à l'Office, qui lui sera nécessaire.

Le PRESIDENT rappelle l'engagement pris par le Gouvernement de faire également appel au personnel de l'Office pour compléter les services de l'agriculture et de l'hygiène. Or, on a l'impression que rien n'a été fait dans ce sens.

M. PAPADATOS assure le Comité que le Gouvernement grec qui s'occupe actuellement de l'organisation des services d'agriculture et d'hygiène fera sûrement appel aux personnes les plus compétentes et les meilleures de l'Office, au fur et à mesure de ses besoins. Toutefois, il ne faut pas perdre de vue la différence qui existe entre les traitements du personnel de l'Office et de celui du Gouvernement. Le Ministère de l'Hygiène, par exemple, a à sa disposition des médecins à 3.000 drachmes. Les médecins du même

221416

- 25 -

ordre qui dépendent de l'Office demandent 5 ou 6.000 drachmes. Il sera impossible au Ministère de l'Hygiène de maintenir la rémunération des médecins à ce taux.

M. WANTZAVINOS rappelle que l'on a adopté pour doter la Grèce d'un système général d'hygiène le programme établi par les soins du Dr. Rajchman et de la Section d'Hygiène de la Société des Nations. On ne sait pas encore quel personnel il comprendra.

M. PAPADATOS rappelle d'autre part que les dépenses de l'Office étaient beaucoup plus considérables que celles des services analogues de l'Administration hellénique. Les appointements des fonctionnaires y étaient beaucoup plus élevés, il n'est pas douteux qu'il sera impossible au Gouvernement grec de les maintenir. Divers députés ont déjà critiqué l'énormité des frais généraux que ces services entraînent. Etant donné, d'autre part, que les fonctionnaires des Ministères ont fait les mêmes études et possèdent les mêmes titres que les fonctionnaires de l'Office, il sera impossible de faire rentrer des fonctionnaires de l'Office dans l'Administration grecque avec leurs traitements actuels.

Sir Otto NIEMEYER est heureux d'apprendre que le Gouvernement grec pourra donner un aperçu net de ses intentions au mois de décembre. Il sera alors possible de discuter les conditions dans lesquelles un représentant de la Société des Nations pourra poursuivre en Grèce l'œuvre de l'Office et si le Gouvernement conservera une administration analogue à l'Office en relation ou non avec la Société des Nations. Il est cependant urgent de prendre une décision au sujet des services d'hygiène et agricoles organisés par l'Office dans certaines régions, et cela sans attendre que l'on ait trouvé une solution définitive au sujet du mode de continuation de la tâche de l'Office par l'Administration hellénique qui va assumer la responsabilité de ces services. C'est là une question qui

22/4/7

- 26 -

peut faire l'objet d'un accord entre la Société des Nations et le Gouvernement grec. La question se présente sous un double aspect et il faut éviter toute confusion. D'abord, quelle autorité sera responsable des services spéciaux organisés par l'Office, et à partir de quelle date? Deuxièmement, quelles seront les modalités d'exécution du transfert de ces services? Il est possible dès maintenant de prendre une décision de principe et d'ajourner la discussion des modalités d'exécution. Il a pu constater, en effet, que les difficultés provenaient presque uniquement du mode de transfert plutôt que du transfert lui-même. C'est donc la date de ce transfert qu'il importe de fixer.

M. EDDY insiste également pour que l'on fixe la date à laquelle sera transférée à l'Administration hellénique la responsabilité des services.

M. PAPADATOS déclare être heureux d'avoir entendu les vues du Comité financier. Il ne lui appartient pas de prendre une décision, mais il peut assurer le Comité financier que le Gouvernement grec aura défini sa politique au sujet du transfert des services pour la session de décembre. Dès maintenant, d'ailleurs, il peut signaler que l'Administration grecque ne pourra pas absorber tout le personnel de l'Office autonome, étant donné qu'elle dispose de moyens financiers moins larges.

M. Papadatos tient à exprimer de nouveau la gratitude des réfugiés à l'égard de la Société des Nations et du Comité financier pour l'aide si efficace qui leur a été donnée par l'intermédiaire du personnel de choix envoyé en Grèce par la Société des Nations. Il tient à reconnaître que les représentants de la Société des Nations en Grèce, M. Morgenthau, Howland, Sir John Campbell, M. Eddy, Sir John Hope Simpson ont accompli leur tâche non seulement le plus consciencieusement possible, mais aussi avec un dévouement et une

22/4/8

- 37 -

obnégation humanitaires dignes du plus haut élogé, envers un peuple qui a dû subir le sort le plus cruel qui soit relaté dans l'histoire du monde civilisé.

Sir Otto NIEMEYER précise qu'avant de présenter en décembre un plan de transfert, le Gouvernement grec devra se mettre d'accord avec l'Office Autonome. Le Comité financier désirerait qu'en décembre les représentants du Gouvernement grec puissent lui présenter un programme auquel il ne lui resterait plus qu'à donner son approbation.

M. PAPADAKOS répond qu'il n'est pas lui-même compétent pour prendre une décision, mais que les Ministères compétents discuteront la question avec l'Office et se mettront d'accord avec ses chefs.

Sir Arthur SALTER fait observer que le travail constructif pour lequel l'Office des réfugiés a été créé, est maintenant presque achevé. Il importe donc de dissoudre l'Office, mais rien ne s'oppose en ce ^{techniques} maintien de ses services/par le Gouvernement pour poursuivre leur tâche, si on le juge nécessaire. L'Administration de l'Agriculture a à sa disposition des fonds qui lui permettent d'absorber immédiatement les services agricoles de l'Office, le transfert n'exigeant que 28 millions de drachmes, alors qu'un crédit de 60 millions a été ouvert. Sir Arthur Salter insiste donc pour que, sans s'occuper de questions subsidiaires ou administratives d'ordre secondaire, la date du transfert des services de l'agriculture et de l'hygiène soit fixée le plus rapidement possible et qu'un programme soit établi d'accord avec l'Office autonome, avant la session de décembre, comportant la liquidation complète de l'Office.

M. PAPADAKOS fait observer que l'Office autonome avait une existence entièrement indépendante de l'Administration grecque.

22/4/9

- 28 -

Il s'est borné à lui rendre compte des travaux effectués par lui au moyen de rapports analogues à ceux qu'il présente au Comité Financier. Le transfert de ces Services devra donc faire l'objet de négociations. Déjà M. Caramanos et Vanizales ont, à plusieurs reprises, insisté pour que ce transfert soit accéléré. Les grandes inondations qui ont retenu l'attention de tous les services ministériels pendant plus de deux mois et demi, ont apporté un retard à l'exécution de ces ordres.

M. MANTZAVINOS reconnaît que 60 millions figurent au budget pour les Services de l'agriculture; mais ce poste se rapporte à toutes les réformes que M. Caramanos a l'intention d'effectuer dans le pays tout entier et, personnellement, il se demande si, en votant ce crédit, on a eu en vue le transfert des Services de l'Office.

M. FULKIN rappelle qu'au printemps dernier, il avait été nettement spécifié que le transfert se ferait en septembre.

Le PRESIDENT précise que le Comité Financier s'attend à examiner en décembre les propositions du Gouvernement grec relatives au transfert des Services de l'Office autonome.

M. PAPADATOIS et M. MANTZAVINOS quittant la séance.

Le PRESIDENT invite le Sous-Comité déjà désigné pour l'étude des questions relatives à l'Estonie, à s'occuper également des questions relatives à la Bulgarie.

La séance est levée à 13 h. 30.

**Απόσπασμα πρακτικών έβδομης συνεδρίασης,
23 Ιανουαρίου 1930**

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Procès-verbal de la septième séance, Comité Financier, Trente-septième Session, Genève, 23 janvier 1930, F/37ème Session/P.V.7.(1)
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Κοινωνία των Εθνών. Οικονομική Επιτροπή· 37η Σύνοδος (Ιανουάριος 1930): πρακτικά συζητήσεων και αποφάσεις σχετικά με τη νομισματική σταθεροποίηση και την Τράπεζα της Ελλάδος [2]
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Τεκμήρια για την ιστορία της Τράπεζας της Ελλάδος
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	IATE A3-S1-Y1-F24-T3
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Πρόκειται για απόσπασμα των πρακτικών της έβδομης συνεδρίασης της 37ης Συνόδου της Δημοσιονομικής Επιτροπής της Κοινωνίας των Εθνών (στα γαλλικά και τα αγγλικά, ανάλογα με τον ομιλητή). Στο βιβλίο μεταφράζεται στα ελληνικά.

46.
24/3/1
F./37ème Session/P.V.7.(1).
SOCIÉTÉ DES NATIONS.

COMITÉ FINANCIER.

37ème Session.

Procès-verbal de la 7ème Séance, tenue à Genève,
le 23 janvier 1930, à 3h.30.

Étaient présents: MM. le Dr. MULLHICHER (Président)
de CHALINVAR
JANSEN
ter MEULEN
MYNARSKI
POSPISIL
Sir Henry STRAKOSCH
SUVITCH
WALLENBERG.

Secrétariat de la Société des Nations:

Sir Arthur SALTER (Directeur de la
Section Economique et
financière).

MM. de BORDES
FELKIN
RUEFF.

24/3/3

11. GRÈCE - LIQUIDATION DE L'OFFICE AUTONOME POUR L'ETABLISSEMENT
DES REFUGIES GRECS.

(M. Papadatos, Représentant du Gouvernement grec; MM. Mantzavinos et Drossopoulos, Représentants du ministère des Finances de Grèce; Mr. Eddy, Président de l'Office autonome des réfugiés grecs; Sir John Hope Simpson, Vice-Président et M. Pallis, prennent place à la table du Comité).

Le PRESIDENT: Monsieur le Ministre, nous avons été très heureux d'aboutir aussi rapidement à un résultat favorable pour toutes les parties intéressées. Il répond à l'intérêt du Gouvernement hellénique et de l'Office

24/3/4

- 12 -

autonome puisqu'il établit une situation claire. En outre, si, à cette époque, la convention est approuvée par le Gouvernement hellénique, la liquidation pourra être faite au 31 décembre. D'autre part, les intérêts des réfugiés sont sauvegardés et une solution équitable a été trouvée en ce qui concerne les obligataires du fait du remplacement des paiements variables par une somme forfaitaire. Cependant, les conditions du contrat et du prospectus ont été respectées. La solution à laquelle s'est arrêté le Comité ne peut que donner satisfaction au Gouvernement hellénique puisque celui-ci aura le droit de retirer les obligations au pair, quel que soit leur cours.

The PRESIDENT: M. Papadatos has handed me the following letter:

"I have the honour to inform you on behalf of the Hellenic Government:

"(a) That the Government agrees to the dissolution of the Refugee Settlement Commission on December 31st, 1930;

"(b) That the Government undertakes to present to the Greek Parliament, with a view to ratification before the summer recess, the text of the Convention between the Hellenic Government and the Refugee Settlement Commission, approved by the Financial Committee at its present session."

I think that is quite satisfactory, and in its report the Committee will make a recommendation to the Council in the negative form already approved.

24/3/5

- 13 -

M. PAPAIOANNOU.- Monsieur le Président, au moment où la question, capitale pour la Grèce, de l'établissement de ses réfugiés entre dans ^{une} phase nouvelle et décisive, je crois de mon devoir de me faire, en quelques mots, l'interprète des sentiments tant du Gouvernement hellénique dont je fais partie, que des réfugiés eux-mêmes que je représente à titre de député.

Il serait impossible de retracer ici, même dans ses plus grandes lignes, l'oeuvre qui, commencée avec l'arrivée en Grèce des populations chrétiennes de Thrace orientale et d'Asie Mineure, semble toucher aujourd'hui à son couronnement. Cela dépasserait mon but, et d'autres l'ont fait avec succès avant moi. D'ailleurs, les résultats de cette oeuvre sont là, bien vivants, et rendent superflu tout nouveau discours à ce sujet.

Mais c'est pour moi un devoir particulièrement agréable de rendre hommage, à cette occasion, aux services du Secrétariat qui, pendant cette période de six ans, firent preuve d'un tact parfait, d'une activité infatigable et d'un véritable dévouement pour cette cause hautement humanitaire.

Je tiens aussi à vous remercier tout particulièrement, Monsieur le Président, ainsi que les membres du Comité Financier, et je ne veux pas oublier d'exprimer également ma gratitude à l'éminent chef de la Section économique

24/3/6

- 14

et financière du Secrétariat, Sir Arthur Salter, ainsi qu'à ses dévoués collaborateurs pour leur précieux appui.

Je remercie également les membres de l'Office autonome pour leur zèle et pour leur dévouement, qui contribuent puissamment au succès de l'oeuvre.

Soyez sûrs, Messieurs, que mon pays se souviendra toujours, dans les jours de prospérité que nous espérons prochains, de cet immense effort de la Société des Nations, qui constitue une des pages les plus brillantes de son activité.

LE PRESIDENT.- Je vous remercie, Monsieur le Ministre, de vos paroles éloquentes. Non seulement nous-mêmes, mais aussi tous ceux qui collaborent à l'oeuvre de la Société des Nations, nous sommes convaincus que l'établissement des réfugiés grecs a été une des plus belles tâches qui aient été accomplies. Il s'agit là, non seulement d'une oeuvre économique et financière, mais aussi d'une oeuvre d'une très grande importance morale. Chacun des membres du Secrétariat qui se sont dévoués à cette tâche l'a fait avec une joie toute particulière précisément parce qu'il s'agissait d'une oeuvre humanitaire.

24/3/7

- 15 -

Sir Arthur SALTER: On behalf of the organisation here, I should like to say that of all the different tasks with which the Committee has been concerned there are certainly none with which the Secretariat has been more glad to be associated than with this work of the establishment of the refugees.

The work has, of course, gone through many stages, and perhaps I may without political indiscretion mention that during the latter stage, when we, the Secretariat, Financial Committee and the Refugee Settlement Commission have had the pleasure of co-operating with the present Greek Government, we have certainly found the work in many respects more profitable, more enjoyable and more effective, and I should like to express our great appreciation of the co-operation of the present Government and at the same time, with that behind us, how much we count with confidence upon the complete carrying out of the provisions included in the present Convention.

Mr. EDNY (President of the Refugee Settlement Commission): When Sir John Hope Simpson and I first went to Greece in connection with this work, the organisation provided by the League was one which was probably experimental - it consisted of a Commission of four members, of which two were provided by the Greek Government and two by the League. Throughout the whole period of our activities, and particularly during the period of the present Government, this organisation has functioned with very great smoothness. It was so constituted that the foreign members had a controlling vote, but it has always been the purpose of the foreign members not to use it but always to work in

24/3/8

- 16 -

co-operation with the Greek Government. In carrying out our work, I would say that practically no difficulties have confronted us on account of the fact that we were a foreign organisation operating in a foreign country, and I think we may look forward this year to the same smooth working, and to any practical difficulties being cleared up.

The PRESIDENT: I should like to say, Mr. Eddy and Sir John, how deeply the Financial Committee appreciates the work of the Refugee Settlement Commission, which has been so successfully carried out. It is an altruistic work to which you have all devoted yourselves and constitutes, perhaps, the most brilliant achievement so far of the League of Nations.

Sir John HOPE SIMPSON: Since we are talking about the work generally, I should like for my own part to bear testimony to the work of our Greek employees. We have had 2,000 employees in the Commission, and among them all except three have been Greeks. The whole of the real work has been done by the Greek staff, and I should like to pay a tribute - in which I am sure Mr. Eddy will concur - to the loyalty and the extraordinary zeal with which they have performed the work of the Commission. It is due to them that the Commission has been a success.

With regard to the Convention, I would point out that we have redrafted the articles with regard to extraordinary amortisation in order to carry out the new arrangement; we have also made certain verbal changes

2413/9

- 17 -

which do not affect the spirit of the Convention at all, and we have added one article to provide that the Convention is a provisional Convention until it is approved by the Council of the League of Nations. Otherwise the Convention is exactly as you saw it.

M. de CHALENDAR: Si j'ai bien compris, il est question, dans la lettre de M. Papadatos dont M. le Président a donné lecture, de l'approbation du Comité Financier?

Sir Arthur SALTER: Again read the letter handed to the President of the Financial Committee by M. Papadatos.

The PRESIDENT: I think it is agreed that the approval of the Committee is given in a negative form, i.e., that we do not consider the Convention to be prejudicial to the interests of the bondholders. That might be included in the minutes.

Sir Arthur SALTER: This is a letter handed to us, it is not our own draft, and the terms of the Financial Committee's approval are recorded in the minutes.

The PRESIDENT: We might then put on record in the minutes that we are all in agreement, including M. Papadatos.

M. Papadatos, Mr. Eddy, Sir John Hope Simpson, M. Hantzavinos, and M. Pallis withdrew.

Απόσπασμα πρακτικών πρώτης συνεδρίασης, 8 Μαΐου 1930

ΤΕΚΜΗΡΙΟ:	Procès-verbal de la première séance, Comité Financier, Trente-huitième Session, Genève, 8 mai 1930, F/38ème Session/P.V.1.(1)
ΦΑΚΕΛΟΣ:	Κοινωνία των Εθνών. Οικονομική Επιτροπή· 38η Σύνοδος (Μάιος 1930): πρακτικά συζητήσεων και αποφάσεις σχετικά με τη νομισματική σταθεροποίηση και την Τράπεζα της Ελλάδος
ΥΠΟΣΕΙΡΑ:	Τεκμήρια για την ιστορία της Τράπεζας της Ελλάδος
ΣΕΙΡΑ:	Τραπεζικά και οικονομικά ζητήματα
ΑΡΧΕΙΟ:	Εμμανουήλ Τσουδερού
ΚΩΔΙΚΟΣ:	IATE A3-S1-Y1-F25-T1
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:	Πρόκειται για απόσπασμα των πρακτικών της πρώτης συνεδρίασης της 38ης Συνόδου της Δημοσιονομικής Επιτροπής της Κοινωνίας των Εθνών (στα γαλλικά και τα αγγλικά, ανάλογα με τον ομιλητή). Στο βιβλίο μεταφράζεται στα ελληνικά.

48.
25/4/1

SOCIÉTÉ DES NATIONS

F/38ème Session/P.V.1 (1)

COMITÉ FINANCIER

38ème Session.

Procès-verbal de la première séance,
tenue à Genève, le 8 mai 1930 à 11 heures.

Étaient présents:

M. WALLENBERG (Président)

MM. de CHALENDAR

JANSSEN

ter MEULEN

MYNARSKI

Sir Otto NIEMEYER

MM. FOSPISIL

Jeremiah SMITH

Sir Henry STRAKOSCH

M. SUVICH

Secrétariat de la Société des Nations:

Sir Arthur SALTER (Directeur de la Section
économique et financière)

MM. de BORDES

DARLINGTON

FELKIN

25/312

- 2 -

3. GREECE. SETTLEMENT OF REFUGEES. 25th Quarterly
Report of the Refugee Settlement Commission (C.155.M.66.1930.II -
F.768).

(Sir John Hope SIMPSON, Vice-Chairman of the Refugee
Settlement Commission, came to the Table of the Committee).

The CHAIRMAN: I welcome you, Sir John, in the name
of the Committee. Have you any observations to make on the
Report?

Sir John HOPE SIMPSON: I have prepared the following
statement:

"The balance shown as available on December 31st 1929
was £1,180,777. On the 31st March this balance had fallen to
£919,858. The average expenditure of the last quarter thus
appears to be about £87,000 per month. The balance includes
a sum of £100,000 which is earmarked for Survey and Distribution.
The available balance for expenditure was therefore £819,858 on
April 1st. This would permit of an average expenditure of
£90,000 a month for the rest of the year, and thus provides
ample funds for maintenance of the Commission's work until
December 31st next.

The most important question discussed in the report
is, of course, that of the liquidation of the Commission. Pro-
gress in this direction has been as rapid as could have been
expected. On the 1st January, as was reported at the last
Meeting, the whole of the agricultural development establishments,
of the Commission were transferred to the Government. I understand
that considerable difficulty has been experienced in carrying

25/1/3

-3-

on this work owing to the official methods of the ministries concerned. The attention of M. Karamanos, who is Director General of Agriculture, has been drawn to this question, and he is doing his utmost to ensure that the work commenced by the Commission shall be carried on on the same lines. Since that date the Government has accepted the Hydraulic Service of the Commission, and orders for its transfer were issued some time ago, but it has not yet been found feasible to carry out the actual transfer.

On the 27th March the Commission had a meeting with the Prime Minister and certain other members of the Cabinet, at which it was agreed that no interest should be charged on agricultural debts up to the 31st December 1930, but that from the 1st January 1931 all debts due by agricultural refugees should be charged interest at the rate of 3 %. In the case where instalments were not paid on due date penal interest would be charged on arrears at the rate of 8 %. It was also agreed that the average charge to be made for culturable land distributed among the refugees should be 400 drachmas a stream, that no charge should be made to agricultural refugees for general expenses, and that the question of general expenses in the case of urban refugees should form the subject of a further conference. These concessions doubtless had an effect on the discussion in the Chamber on the subject of the Convention signed at Geneva on 24th January. A law empowering the Government

25/1/4

-4-

to ratify this Convention was passed on the morning of 12th April. That law also empowered the Government to legislate by decree for all subsidiary matters contained in the Convention on which legislation is required. On the same day a law was passed fixing the method of compensation of agricultural refugees, and binding the Government to take over the department of the Commission dealing with the Collection of Debts.

The provisions of the law fixing the method of compensation are exceedingly important. The principle which has been adopted for the compensation of the agricultural refugees is identical with that which was also adopted for the compensation of urban refugees, the percentage of admitted claims to be paid being identical in the two cases.

Of 120,000 cases of compensation of agricultural refugees over 70,000 have now been settled. Members of the Committee will remember that on the 4th January the number settled was 4,000. In three months, therefore, 66,000 have been settled, and it may be accepted as certain that the balance will be finally settled by the end of June. On the basis of the cases already decided, a calculation shows that the total compensation which will be payable to agricultural refugees will not exceed £8,500,000. In Article 10 of the Convention, the maximum amount was fixed at £11,500,000. On the present basis of £8,500,000 it seems probable that nothing will

25/1/5

-5-

be required from the debts due by agricultural refugees on account of advances in cash or in kind made to them by the Commission in order to provide the necessary credit against which the compensation will be set. In Article 10 provision was made that a sum not exceeding 22,000,000 should, if necessary, be provided from this source.

It will be noted in the report that the distribution of land to the agricultural refugees is proceeding very rapidly. During the twelve months ending February 1930 the area distributed was 1,590,000 stremmas. The amount remaining for distribution in February 1930 was about 2,000,000 stremmas. Assuming, as may safely be assumed, that during the present year distribution continues at the same rate, less than 1,000,000 stremmas of culturable land will remain to be distributed after the dissolution of the Commission. During a recent tour in Thrace and Eastern Macedonia the Chairman and I had ocular demonstration of the extraordinary effect of final distribution. It results immediately in the breaking up of all available areas of culturable land in the villages in question. It also results in far greater intensivity of cultivation.

On the occasion of the same tour of inspection we took the opportunity of inspecting the work on the Drama-Ossenitza road. The work is proceeding satisfactorily and there can, I think, be no question that the completion of this road will result not only in checking the emigration of refugees established in the frontier region served by

25/1/6

-6-

that road, but also in inducing immigration into that region. At Ossenitza itself we found that five new families had settled during the last year. The bridge at Papaskeui which has been under construction by the Government for the last four years is still not half completed. I have interviewed the Minister of Communications on this subject and pointed out that the road would have little value if the bridge was not made, and he has promised that it shall receive his special attention and shall certainly be finished this year.

Another interesting point which we discovered during that tour was the fact that in all the villages which we visited there was a considerable increase in the number of families in the village since the settlement of refugees was first made. Figures were obtained in a number of villages which showed that the average increase in the last four years, due in part to immigration of new families and in part to the creation of new families by marriage, was $12\frac{1}{2}\%$ in these villages.

It was a principle adopted at the commencement of the survey to retain a reserve of 10 % of the land in all villages undistributed in case of accident. This reserve provides the land necessary for the establishment of these extra families."

25/117

- 7 -

There is another point not mentioned in the Report on which I should like to say a few words, and that is the attitude of the Greek public to the Commission. The Commission has been very seriously criticised during many years in various directions, but as soon as the public has realised that the Commission is leaving, they have begun to take an entirely different view. I was present in Parliament when the legislation was passed to ratify the Convention, and one of the Refugee Deputies got up and said that for four years he had attacked the Commission; he had used exceedingly strong expressions in criticising the foreign members, and that he desired to withdraw those remarks and to apologise in public for having made them.

On another occasion we were at Drama, and, after inspecting the office, we were about to leave when a man came in and said he was the head of one of the refugee villages and had walked in fifteen miles to tell us that he did not agree with the criticisms that had been made about the Commission's work, that the refugees were entirely satisfied that they had had a fair deal, and were very grateful for what had been done for them.

There has been a good deal of that kind of expression of opinion in Greece since it was known that we were going, and I think the Commission will get away leaving a good taste in the mouth of Greece - always, I think, to the advantage of the League.

I should also like to say a word regarding the reduction of personnel. You will see from page 4 of the Report that the personnel has been reduced by

25/1/8

-8-

718 persons in the six months ending February last. We still have 1400 employees, but of these 300 are survey employees who will have to continue, another 300 are accountants who have also to continue, and between two and 300 hundred are employed on the compensation of agricultural refugees and settlement of debts. That accounts for between eight and nine hundred of the employees, so that actually we have about 500 left for whom arrangements will have to be made.

Sir Arthur SALTER : Of the 700 who have gone, are the majority people who have left automatically with transfer of service?

Sir John HOPE SIMPSON: It is probable that 400 have been transferred and about 300 dismissed, though it might be the other way round. There will be about 500 people to be arranged for. All those who have been dismissed are getting three months' salary in compensation.

I should now like to refer to the Carpet Organisation for which you will remember the League allowed us to advance £100,000. The carpet industry at the moment is going through a very serious crisis owing largely to conditions in America. The sale of carpets depends largely on money in pocket; it is a luxury trade, and owing to the decrease in money in pocket in America the sale of Greek carpets (and also of Turkish and Persian carpets) has decreased by

25/119

-9-

at least 50%, so that the carpet industry in Greece is having a difficult time. The Organisation is working quite satisfactorily, however; it is insisting on good quality and is advertising and providing for exhibition both inside and outside of Greece.

two
The next/reports will come before the next meeting of the Council; you will have two reports for that meeting. The first will contain nothing but the financial statement. In the August Report we hope to make a complete report bringing everything up to the end.

Mr. FELKIN: I understand that your next report but one is going to contain a general historical survey of the whole work of the Commission during the past six years?

Sir John HOPE SIMPSON: That is so.

The CHAIRMAN: Do any members of the Committee wish to ask Sir John Hope Simpson questions concerning the Report?

Sir Otto NIEMEYER: I assume that the arrangements regarding interest only affect the Greek Treasury.

Sir John HOPE SIMPSON: They do not affect us at all because we have spent the interest we collected.

25/1/86

- 10 -

The result of these estimates is that when the Commission leaves, the assets that will be left on which there will be a first charge for the loan we reckon at about £10,900,000 - very much more than we expected and very much more than was anticipated at the time of the Agreement.

Sir Arthur SALTER: At the last meeting the Committee recommended that the Council should contemplate the dissolution of the Commission at the end of this year, in view of the Convention. I assume that nothing has happened between then and now to make it in any way desirable to revise that decision?

Sir John HOPE SIMPSON: No. I think it would be a great pity if the Commission stayed on any longer; there is nothing left that the Government should not be able to do perfectly well itself.

M. MLYNARSKI: Does that include the survey?

Sir John HOPE SIMPSON: Yes, they have agreed to keep on our staff and our methods.

Mr. Jeremiah SMITH: I hope the carpet industry is not expecting any improvement in conditions in the United States, as I fear that will not be the case.

25/1/84

- 11 -

Sir John HOPE SIMPSON: I will inform the Carpet Organisation of that opinion.

Sir Arthur SALTER: Is that one of the industries hit by the new tariff?

Sir John HOPE SIMPSON: The depression started before the new tariff came under discussion at all. The demand dropped off and half the carpet factories in Greece are not now working at all; it has been a great misfortune to the refugees. The women and children earned quite a lot of money at making carpets. The carpet factories in the towns are still working, though not at the same rate.

The CHAIRMAN: I should like to thank Sir John Hope Simpson and his colleagues for the work they have done, and to congratulate them on the progress made.

Sir John HOPE SIMPSON: It has been a great privilege for us to have taken part in this work. I only hope that when the Commission leaves, the work will go on. There is one thing, however, that cannot be changed, that is, you have got 600,000 people on the land, with their holdings, who cannot be turned out, and who are bound to produce. That is a definite permanent result of the Settlement.

25/4/42

Pl.

- 12 -

Sir Arthur SALTER: For a time there was an actual reduction in the number of families, but now the position has changed again?

Sir John HOPE SIMPSON: Yes. During the last year this has obviously been the case.

It is not only that new agriculturists are coming in, but the villages are becoming units economically. Small tradesmen are coming and are being allotted half an acre or an acre of land, and are settling down in the villages.

Mr. Jeromiah SMITH: When you speak of 600,000, that does not include the urban population?

Sir John HOPE SIMPSON: No.

The figure

The CHAIRMAN: / 1,200,000 has been mentioned. There are 600,000 on the land; how many are there in the towns?

Sir John HOPE SIMPSON: It is difficult to say. We have been making careful enquiry into the number of refugees, taking it from the Greek end first and then from the Asia Minor end. It comes to about 1,400,000 altogether.

Sir Arthur SALTER: That includes many people who are not in any sense destitute?

Sir John HOPE SIMPSON: Yes -- two or three hundred thousand of them.

25/4/33

- 13 -

Mr. FELDMAN: What percentage has been lost by death?

Sir John HOPE SIMPSON: To start with it was very large.

Sir Arthur SALTER: Would the increase in the number of families in villages as compared with four years ago be much greater than the natural increase due to young people growing up and founding new families?

Sir John HOPE SIMPSON: Yes; it is 12½ per cent. That refers to those villages where we have made enquiries.

The CHAIRMAN: Does the figure of 1,400,000 include migrants from Greece to Turkey?

Sir John HOPE SIMPSON: No, only those coming in. We lost about 400,000 Turks and Bulgarians, so that the net increase would be about one million.

M. SUVICH: Les réfugiés provenant des échanges de populations sont compris dans ce chiffre?

Sir John HOPE SIMPSON: L'augmentation de la population de la Grèce a précisément résulté de l'échange des populations. Le total des arrivées était de 1.400.000 et le total des départs de 400.000. Il est donc resté un solde d'un million de réfugiés.

2513134

P.3.

- 14 -

Sir Arthur SALTER: We have to make a short report to the Council. As there is no substantial question to decide, we might discuss a draft now.

Mr. FELKIN: This is the draft:

"The Committee in its last report commented upon the Convention concluded between the Hellenic Government and the Refugee Settlement Commission on the transfer of the assets and liabilities of the Commission to the Hellenic Government and recommended to the Council to approve the dissolution of the Refugee Settlement Commission on December 31st 1930.

"The Committee has learnt with satisfaction that a law empowering the Government to ratify this Convention when it has been approved by the Council was passed by the Hellenic Parliament on April 12th. It also empowers the Government to legislate by decree for all subsidiary matters contained in the Convention for which legislation is required.

"Apart from the recommendation in the Committee's last report no question arises therefore for discussion by the Council."

That will be preceded by a paragraph saying that the Committee has considered the 25th Report of the Refugee Settlement Commission. The Council will thus have two reports before it.

25/1/15

-15-

The CHAIRMAN: Do you approve this draft?

(Agreed).

Sir John HOPE SIMPSON: With regard to the law which permits the Government to legislate by decree in the absence of Parliament, our legal advisors are preparing all the decrees that will be necessary to carry out the details of the Convention. We shall put those up to the Government and they will be accepted. Though this is not for publication, I may say that both the laws already passed were drafted in our office and went through without any amendments at all.

(Sir John Hope Simpson then withdrew).

4) ~~Agrarian fund contemplated under Paris Agreement of~~